Turan Ata (P)
Stammheimerstr. 84
D-7014 Kornwestheim

İSVİÇRE: 2,5 Sfr

Türkiye Postası

13. JULI 1984
NUMMER: 35
15 GÜNLÜK GAZETE
Adres: Donau Str.1
1000 Berlin 44
Tel.: 030/624 60 92

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt A1319D

Askeri Yargıtay Başsavcısı, Mahmut Dikerdem hakkındaki hapis kararının onaylanmasını istedi

Dikerdem, 1984 Nobel Barış Ödülü adayı

Avrupa Konseyi Asamblesi'nin 27 Haziran günü Oslo'da yapılan komisyon toplantıları sırasında, Konsey'in Sosyalist Grubu, Barış Derneği Başkanı Mahmut Dikerdem'i 1984 Nobel Barış Ödülü'ne aday göstermeye karar verdi. Öte yandan Askeri Yargıtay Başsavcısı, Barış Derneği davası sanıklarından 8 yıla mahkum edilmiş olan ve aralarında Dikerdem'in de bulunduğu 8 yönetici hakkındaki mahkumiyet kararlarının kesinleşmesini istedi. Barış Derneği Başkanı Mahmut Dikerdem kanser hastası. Doktorlar, Dikerdem'in derhal serbest bırakılarak Avrupa'da tedavisi sağlanmadığı takdirde kurtulma şansının olmadığını belirtiyorlar

● Yazısı 5. Sayfada

56 aydın hakkında dava açıldı

SON DAKİKA: Baskıya gireceğimiz sırada Fransa temsilciliğimizin bildirdiği habere göre, başta Genel Sekreter **L. Jospin** olmak üzere, Fransız Sosyalist Partisi'nin Merkez Yürütme Komitesi'ni oluşturan 28 yöneticisinin hepsi 1256 aydınla dayanışma kampanyasına imzalarını vermiş bulunuyorlar.

"Demokrasi Bildirisi"ni imzalamış olan 1256 aydınla uluslararası

Anlaşma yapıldı, ancak kavga bitmedi
Yılmaz Karahasan
Sayfa 12'de

●

Milyonerlerin karşısına milyonları dikmek
Ümit Köseoğlu
Sayfa 13'de

●

IMF kıskacındaki Latin

"Demokrasi Bildirisi"ni imzalamış olan 1256 aydınla uluslararası düzeyde başlamış olan dayanışma kampanyası sürerken, bunlardan 56'sı hakkında dava açıldı. Duruşmaları 15 Ağustos'ta Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde başlayacak olan aydınlar, **"siyasal içerikli bildiri dağıtmak ve yaymakla"** suçlanıyorlar. Askeri savcı sanıklar hakkında 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezası istiyor. Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'nın konuyla ilgili olarak başlattığı soruşturma sürüyor.

● Yazısı 4. Sayfada

heißt plätze schaffen!

Grevler bitti ama mücadele sürüyor

● Yazısı 12 ve 13. Sayfalarda

İMF kıskacındaki Latin Amerika borç tuzağından kurtulmaya çalışıyor
Sayfa 10'da

●

KİT'lerin yerli holdinlere ve çokuluslu tekellere satışına başlanıyor
Sayfa 11'de

SODEP Kurultayı

Ahmet KARDAM

Erdal İnönü'nün liderliğindeki SODEP'in ilk kurultayı toplandı. 25 Mart'taki yerel seçimlerde ANAP, MDP ve HP dışında kalan diktatörlük karşıtı partiler arasında bulunan ve 4 milyondan çok seçmenin oyunu almayı başarmış olan bu partinin topladığı bu ilk kurultay elbette önem taşıyor.

Çalışma raporunda ve Genel Başkan İnönü'nün kurultayda yaptığı konuşmada öne çıkan ve partinin iç, dış ve ekonomik politika konusundaki görüşlerini toparlayan dört nokta kanımızca özellikle önemli.

Bunlardan birincisi **"af"** konusudur. SODEP geniş bir **politik aftan** yanadır.

İkincisi, SODEP tümüyle yok edilmiş olan demokratik hak ve özgürlükler konusunda yasa değişiklikleri yapılmasını **şart** görmektedir.

Üçüncüsü, bu parti ABD'nin izlediği ve dünya barışını tehdit eden serüvenci politikadan ve bugünkü rejimin Türkiye'yi de felakete sürükleyecek bu politikanın peşinden sürüklenmesinden **endişe** duymaktadır.

Ve dördüncüsü, bu parti IMF'nin Türkiye'ye dayattığı ve halka yıkımdan başka bir şey getirmeyen reçetelere **karşıdır.** Bu ekonomik politika yerine devletçi ve **ulusal** sanayii koruyucu bir politikadan yanadır.

Bu görüşler Türkiye halkının en güncel çıkarlarını dile getirmektedir ve o yüzden yalnızca SODEP'in değil, bugünkü rejimin karşısında yer alan bütün ulusal ve demokratik güçlerin de şu ya da bu oranda paylaştıkları görüşlerdir.

SODEP kurultayının bu görüşleri savunması demokrasi mücadelesi açısından elbette çok önemlidir. Fakat önemli olan başka şeyler de var. Söylemek ve savunmakla, bu söylenip savunulanları gerçekleştirmek aynı şey değildir. Bu bakımdan, kurultayın önümüzdeki dönemde bu görüşleri gerçekleştirmek için seçtiği yolun doğruluğu konusunda endişe duymamak elde değil. Genel Başkan İnönü yaptığı konuşmada bu yolu şöyle çizdi:

"Erken seçim yapılması mümkün görünmüyor. Halkçı Parti'yle SODEP'in birleşmemesi Özal'ya yarıyor. En azından 1988'e kadar Anayasa'da değişiklik istemeyeceğiz. Demokrasiyi bugünkü Anayasa çerçevesinde geliştireceğiz. SODEP iktidarın tek seçeneği haline gelmiştir."

25 Mart yerel seçimleri, erken seçim isteminin ne kadar meşru bir istem olduğunu hiçbir tartışmaya yer bırakmayacak biçimde kanıtlamışken bundan vazgeçmek...Onun yerine generallerin kurdurttuğu sahte sol muhalefet partisi HP eliyle SODEP'e verilmiş oyların bugünkü parlamentoda temsil edilebileceğini düşünmek...Bugünkü Anayasa çerçevesinde Türkiye'de demokrasinin gelişebileceğini sanmak...Bütün bunların gerçekçi görüşler olduğu söylenebilir mi? Hele hele, geride bıraktığımız 3,5 yılın deneyimi gözler önündeyken...

Bugünkü Evren-Özal rejiminin karşısındaki tek iktidar seçeneğinin SODEP olduğu görüşüne gelince: Bu herşeyden önce halka, 1988 yılında yapılacağı vaadedilen seçimlere kadar eli-kolu bağlı oturmaktan başka bir seçenek getirmemektedir. İkincisi, bu faşist rejime şu ya da bu ölçüde karşı çıkan partilerden hangisi bugün tek başına bu rejime son verebilecek ve Türkiye'ye demokrasi getirebilecek güçtedir? Bize kalırsa hiçbirisi.

Bunun tersini savunmak, sırtını Amerikan yönetimine ve NATO'nun elebaşlarına dayamış bu eli silahlı rejimin gücünü küçümsemekten başka birşey değildir. Ama bu, Evren-Özal diktatörlüğünün bir başka seçeneği yok demek de değildir. Böyle bir seçenek vardır ve o da, aralarında varolan bütün görüş ayrılıklarına rağmen diktatörlüğe karşı olma noktasında birleşen bütün ulusal ve demokratik güçlerin birlikte hareketidir.

Şimdi pençesinden kurtulmaya çalıştığımız bu kara iktidar, 12 Eylül öncesinde böyle bir birlik kurulamadığı için ülkenin yönetimine el koyabildi. Ve, kanımızca, böyle bir birlik kurulmadıkça da halka umut verebilmek ve halkın aktif muhalefetine dayanarak bu rejimden kurtulmak mümkün olmayacaktır.

Onun için biz, parlamentoya HP gibi diktatörlüğü savunmakla görevli sahte muhalefet partileriyle birleşme yoluyla girmeye çalışmak yerine, parlamento dışındaki bütün ulusal, demokratik ve sol partilerle bu konular etrafında bir diyaloğa girilmesini, halkın gerçek özlemlerine yanıt verebilecek çok daha gerçekçi bir yol olarak görüyoruz.

Fransa'daki işçilerimizin ömür törpüsü: Konfeksiyon

Haziran ayı başında Fransa'nın Chartres bölgesindeki konfeksiyon atelyesini işgal eden Türkiyeli işçiler, bu ülkedeki işçilerimizin büyük bir çoğunluğunun çalıştığı bu daldaki ağır koşulları **Türkiye Postası**'na anlattılar.

● Yazısı 6. Sayfada

3 Avrupa Konseyi üyesi kandırıldıklarını kabul ettiler

Türkiye'nin Avrupa Konseyi'ne yeniden kabul edilmesinde etkili olan üç Avrupa Konseyi üyesi, Oslo'da düzenledikleri basın toplantısında, Türkiye'yi ziyaretleri sırasında Diyarbakır'da Türk resmi makamları tarafından **"kandırıldıklarını"** kabul ettiler.

● Yazısı 3. Sayfada

ŞU BİZİM TÜRKİYE

Beslenemiyor ve ölüyorlar

Türkiye'de önceki yıllarda binde 154 olan çocuk ölümlerinin son üç yılda ortalama binde 250'ye yükseldiği açıklandı. Numune hastanesi beslenme uzmanı Dr. Şükrü Uslu bu artışın fiyat artışlarına paralel olduğunu ve pahalılık yüzünden yetersiz ve kötü beslenen çocukların dirençlerinin zayıf kaldığını ileri sürdü. Uzmanların bildirdiklerine göre, tüm insanların ve özellikle de gelişme çağındaki çocukların ihtiyacı olan et, süt, yumurta gibi proteinli maddelerin dar gelirli kesimlerin sofrasından neredeyse kalkmış olması halk sağlığını ciddi biçimde tehdit ediyor. Açıklanan istatistiklere göre, son yıllarda her dört çocuktan biri kötü beslenme ve açlık yüzünden ölüyor.

Tesbihe rağbet neden arttı?

Türkiye'de piyasada büyük durgunluk sürerken, bayram öncesinde ciddi bir hareketlilik gözlenmezken, halkın satınalma gücünün kalmadığı resmi ağızlar tarafından bile açıklanırken yüzü gülen tek satıcıların seyyar tesbih satıcıları olduğu bildiriliyor. Yapılan küçük çaplı piyasa araştırmaları, işportacılar arasında son aylarda işinden memnun olup en fazla kar edenlerin tesbihçiler olduğunu ortaya koyuyor. Tesbihçiliği bilenler, **"Tesbih satışlarındaki artış dini nedenlere bağlı değil. Tesbihe rağbet dini duygulardan kaynaklansaydı en büyük artış 99'luk namaz tesbihinde olurdu, satışı artan tesbih türü ise 'Kabadayı' tesbihi olarak bilinen, elde çevrilebilen 33'lükler"** diyorlar. Tesbihe rağbet kimi bilim adamlarının da dikkatini çekmiş durumda. Bir Doçent Doktor ağırlaşan hayat şartları yüzünden halkın tesbih gibi oyalayıcılara ihtiyaç duyduğunu söylerken **"Halk tesbih çekmeyi bırakır da derdini başka yollarla unutmaya kalkarsa o zaman korkulu günler gelmiş demektir"** diyor.

Sabancı: 'Asıl

Ölüm hep bana, bana mı düşer usta?

Gaziosmanpaşa'daki bir ayakkabı saya fabrikasında, yapıştırıcı maddelerin patlamasıyla çıkan yangında, 12 yaşındaki Sevda Fırat, 15 yaşındaki ablası Yasemin Fırat, 15 yaşındaki Serpil Dayan ve 17 yaşındaki Mehtap Gül ile Şahin Açıkgöz adlı erkek işçi diri diri yanarak can verdiler. Yaşları 12 ile 17 arasında değişen ve çoğu küçük kızlar olan 12 işçi ise halâ yarı komada ölümle çarpışıyorlar. 12-17 yaş arasında 30 sigortasız kız işçinin çalıştırıldığı atölyenin sahibinin işçilerin, patlayıcı yapıştırıcı madde bidonlarının kapaklarının kapanması ve güvenlikli biçimde muhafaza edilmesi istemlerine kulak vermediği ve daha da önemlisi, ölen 5 işçinin çalıştıkları odanın kapısını, çocuk işçiler işi bırakıp çevrede eylenmesinler diye kilitli tuttuğu belirlendi... Gaziosmanpaşa yangını kaçak işyerleri ve sigortasız, kaçak çocuk işçi çalıştırma sorunlarını yeniden gündeme getirdi. Verilere göre Türkiye, çocuk işçi ve çıraklar arasında iş kazası ve iş kazası sonucu ölümlerde ön sırada yer alıyor. Sadece Gaziosmanpaşa semtinde 3 bin 414 işyerinden 2 bin 689'u ruhsatsız.

FOTO-BİLMECE

SORU: Ilişikteki fotoğraf, hangi yılda nerede çekilmiştir ve kime aittir?
CEVAP: Bilemediniz. Atatürk'ün Florya köşkünde 1934'de çekilmiş olan ünlü fotoğrafı değil, Evren'in 1984 Temmuz'unda Marmaris'de çekilmiş resmidir.

Kayserilinin adı çıkmış

Eşeğini boyayıp babasına satan Kayserili açıkgözün adı çıkmış. Türkiye'de boyanıp satılmayan mal kalmadı. Son olarak Adana'da yapılan pazar denetimlerinde ağız sulandıran kırmızı ve olgun çileklerin boyaya batırılmış oldukları ortaya çıktı. Bir ihbar üzerine harekete geçen belediye ekipleri, satıcıların **"Aman abi, çileğe el deymez"** feryatlarına aldırmayıp çilekleri su dolu bir kabın içine koydukları zaman suyun kıpkırmızı kesildiği görüldü. Belediye zabıtasının sorularına, çilekçiler, **"Aman abi bu zamanda attan avrata kadar boyanmadık şey mi var"** cevabını verdiler.

ŞU "BİZİM" AVRUPA

Imamlar hutbeyi Almanca mı okuyacaklar?

Özal'ın desteksiz atışlarına bir yenisi daha eklendi. Aklına geleni söyleyip vaadetmekle ünlü Özal'ın Beşinci 5 yıllık planının eğitim bölümünde çeşitli vaadler

Sabancı: Asıl sosyalist benim

Bu herife elektrik mi bağladılar acep?

Neşeli parababalarımızdan **Sakıp Sabancı** Stockholm'da **Olaf Palme** ile görüştükten sonra **"Asıl sosyalist benim. İyi bir sosyalist iyi bir üreticidir. Ben de iyi bir üreticiyim"** demiş. Bu beklenmedik itiraf karşısında Sıkıyönetim makamlarının tavrının ne olacağı ve Sabancı hakkında **"sosyalizmi övmek"**ten 142. madde gereğince dava açılıp açılamayacağı merak edilirken, işin bir başka yönü daha var. Faşizmin destekçisi sermaye çevreleri veya örneğin **Hitler** gibi has faşistler her nedense sosyalizmi bütünüyle elden bırakmak istemezler. Hitler'in partisinin adı bile **Milli Sosyalist Işçi Partisi**'ydi.

Memura fitre zekat caizdir!

Bayram öncesinde, fitre ve zekatın kimlere verilebileceği konusunda açıklama yapan Istanbul ve Ankara müftüleri, **"orta direk"** denen dar gelirli, yoksul işçi ve memurlara fitre ve zekat vermenin caiz olduğunu bildirdiler. Istanbul müftüsü **"Memur ve asgari ücretli geçim sıkıntısı içindedir. Onlara fitre ve zekat verilerek dini vecibeler yerine getirilebilir"** derken, Ankara Müftüsü de **"Dar gelirli memurlar ve işçiler de zekat, fitre alabilirler. Ailesinin geçimini sağladıktan sonra 50 bin lira kabir parası bulunmayanlar dinimizce fakir sayılır"** dedi. Böylece işçinin, memurun, emekçinin ve Ankara müftüsünün hesabına göre 45 milyonluk Türkiye'nin 40 milyonunun işinin fitreye, zekata kaldığı anlaşılıyor.

etmekle ünlü Özal'ın Beşinci 5 yıllık planının eğitim bölümünde, çeşitli vaadler arasında Almanca eğitim yapacak Imam Hatip liselerinin açılması da yer alıyor. Özal'ın her **"Höt"** dediğinin keçi olmadığını bilenler bıyık altından gülüyorlar ve **"dini bütün Alamanyalı emekçilerin gözü aydın, oğulları artık kuranı, hutbeyi Almanca okuyabilecekler"** diye keyiflerini buluyorlar. Ne var ki bu satırlar bir şaka değil, devletin önümüzdeki 5 yılını belirleyecek **"Beşinci 5 Yıllık Plan"**da yeralıyor. Plan'da halkın dini duygularını sömürmeye yönelmiş böylesi zırvalar bol bol var ama işsizliğe, yoksulluğa, baskılara, özgürlüklerin kabaca çiğnenmesine karşı tek bir satır yok...

Şu "bizim" Avrupa'dan insan manzaraları

Batı Berlin'de ailecek alışveriş

200 Alman şoför, Türk arkadaşlarını son yolculuğunda böyle uğurladı

Bir süre önce Krefeld'de üzerindeki 100 Mark parayı alabilmek için bir Alman tarafından öldürülen taksi şöförü Salih Yavuzarslan'ı son yolculuğuna 200 Alman taksici taksileriyle katıldıkları bir cenaze konvoyuyla uğurladılar. Öldürülmesi tüm çevrede, özellikle de iş arkadaşları arasında büyük üzüntü yaratan gencecik Türk taksi şöförünün tabutunun onu vatanı Türkiye'ye götürecek olan uçağa kadar Alman iş arkadaşları tarafından uğurlanması, yabancı düşmanlığının ancak emekçilerin birliği ve yoldaşlığıyla yenilebileceğinin yeni bir kanıtı oldu.

Dönüş için 97 bin işçi başvuru yaptı

Federal Almanya'da, dönüşü teşvik yasası uygulamasının süresi 2 Temmuz'da sona erdi. Yapılan resmi açıklamaya göre, 10 bin 500 Mark'lık geri dönüş priminden yararlanmak üzere başvuran toplam 15 bin işçinin yüzde 99,9'u, yani hemen hepsi Türkiyeli işçiler. Öte yandan birikmiş emeklilik primlerini iki yıl beklemeksizin hemen alarak yurda dönme hakkından yararlanmak için başvuran Türkiyeli işçilerin sayısının da 82 bin olduğu açıklandı. Bu başvuruların tümünün kabul edilmesi ve uygulamaya sokulması halinde, aileleriyle birlikte Federal Almanya'dan ayrılacak Türkiyeli nüfusun 200 binin üzerinde olacağı hesaplanıyor.

Görülüyor ki geri dönüşü özendirme önlemleri öyle gösterilemek istendiği gibi Federal Almanya'daki **tüm** yabancı emekçilere filan değil doğrudan ve sadece Türkiyeli emekçilere yönelmiş. Sayılar sadece bunu kanıtlıyor.

Entegre "olmuş" bir Türkiyeli!

Gazetemiz çalışanlarından Mehmet Ünal, davet edildiği "Mainz 10. Açık Kulak Festivali"**nde, hükümetin entegrasyon politikasını eleştirmek için Bayernli köylü kılığı ile seyirci karşısına çıktı. Ünal'a göre Federal Hükümet işte böyle** "entegre olmuş" **Türkiyeliler istiyor. Dil bilirmiş, bilmezmiş hiç önemli değil. Sendikalaşmamış, daha iyi ya... Federal Almanya'da süren sınıf savaşına ilgisizmiş, aman ne iyi... Ama kısa Bayern pantolonunu çekmiş ayağına, ucu tüylü dağlı şapkasını takmış kafasına ve... ve "entegre" olmuş.**

Şu break dans da olmasa

Boyalı Türkiye basınının Avrupa baskılarında övünüle övünüle bitirilemeyen milli başarımız, **"Break dans"**. Neyse ki şu Break dansı çıkmış ve gençlerimizin bu yarı cambazlık, yarı jimnastik işinde başarılı olmuşlar da **"milli gururumuz"** kurtulmuş. Bu tür basında yer alan, Break dansı başarılarına ilişkin günlük haberlerin en yenisinde **"Türk Jimi Isviçre Break dansı şampiyonu oldu"** deniliyor ve Zürich'deki dans klüplerinin düzenledikleri dans yarışmasında Türk Jimi denilen 16 yaşındaki gencin birinciliğine geniş yer veriliyor. Türk Jimi gazetecilere şu beyanatı vermiş: **"Hedefim New York'daki Dünya Break Dans Şampiyonası'nda birinci olmaktır. Ben Türklüğümle gurur duyuyorum. Jimi takma adıyla tanıtılmamı kulübümüzün sahibi istedi, kıramadım."**

Ispanaklı milliyetçilik!

Tercüman gazetesi, geçtiğimiz günlerde Ingiltere'de Türkçe yayın yapan bir radyodan büyük övgülerle söz etti. Gazetenin yazdığına göre **"Ingiltere'de yaşayan Türkler'e Türkçe yayın yapıp, vatandaşlarımızın genel kültürünü ilerletmek maksadıyla hazırlanan programlar arasında her gün 16 saat yayın yapan bir radyonun özel bir yeri var"**. Bu radyo, programlarından ötürü -kimler tarafından bilinmez- tebrik yağmuruna tutulmuş. Üstelik de Tercüman'ın yazdığına göre bu tebrik yağmurunun nedeni radyonun milliyetçi yayınlarıymış. **"Milli çizgide yayın yapan"** yeni radyonun kurucuları üç seçkin Türk genciymiş. Peki bu çok seçkin ve de çok milliyetçi radyonun adı ne mi? **"Ispanak radyosu"**. Bu ıspanaklı milliyetçiliğin alıcıları, satıcıları ve çığırtkanları ise malum **"milliyetçi"** tosuncuklar...

Diyarbakır'da "öldürüldü" denen kişilerle görüştüklerini söylemişlerdi

3 Avrupa Konseyi üyesi kandırıldıklarını kabul etti

- **Avrupa Konseyi toplantısından önce Türkiye'deki cezaevlerinin durumu hakkında olumlu rapor vermişlerdi**

Nisan sonunda Türkiye'yi ziyaret eden ve verdikleri oldukça **"olumlu"** raporlarla Türkiye'nin Avrupa Konseyi'ne yeniden kabul edilmesine etken olan üç Avrupa Konseyi üyesi, geçtiğimiz günlerde Oslo'da düzenledikleri bir basın toplantısında, Türkiye'yi ziyaretleri sırasında, Diyarbakır'da Türk resmi makamları tarafından **"kandırıldıkları"**nı kabul ettiler.

Irreführung europäischer Parlamentarier in der Türkei

Krumme Machenschaften bei einem Gefängnisbesuch

Oslo, 28. Juni. (sda) Die *drei Europaratsparlamentarier,* die Ende April das Gefängnis in der osttürkischen Stadt *Diyarbakir* besucht hat-

Olayı kamuoyuna duyuran Züricher Zeitung gazetesinin kupüründe Avrupalı üç politikacının sözleri ve Türkiyeli iki avukatın açıklamaları yer alıyor

27 Haziran'da Oslo'da toplanan Avrupa Konseyi Parlamenter Assamblesi Komisyonu yaz toplantısı sırasında Batı Avrupalı üç politikacı, **Odilo Guntern** (Isviçreli Hristiyan Halk Partisi Wallis Kantonu temsilcisi), **Björn Elmquist** (Danimarkalı, liberal politikacı ve hukukçu) **Claude Dejardin** (Belçikalı, sosyalist) tarafından verilen **"olumlu"** rapora daha önce Diyarbakır'da tutuklu bulunan ve halen Batı Avrupa'da siyasal sığınmacı olarak yaşayan iki Türkiyeli avukat ile Uluslararası Af Örgütü'nün temsilcisi tarafından itiraz edildi.

Üç parlamenterin raporlarına yönelik itirazlarında, Diyarbakır Askeri Tutukevi'nde bir süre kalmış ve bizzat kendileri işkencelerden geçmiş olan iki Türkiyeli avukat, sözkonusu raporda değinilen hücreleri ayrıntılı olarak tanımladılar. Kendilerinin de bir süre bu hücrelerde kaldıklarını belirten Türkiyeli avukatlar, delegasyona büyük bir olasılık içinde **"işbirlikçilerin, muhbirlerin"** bulunduğu rahat, yaşam koşulları elverişli **özel hücrelerin** gösterilmiş olduğunu ileri sürdüler.

Keza Uluslararası Af Örgütü (ai) temsilcisi de, üç Avrupa Konseyi üyesinin Diyarbakır dönüşü verdikleri **"olumlu"** raporda sözü edilen ve kendilerine **"öldü diye iddia edilen kişilerin canlı olarak gösterildiği"** belirtilen liste üstünde durdu. Bilindiği gibi Avrupa Konseyi'nin Diyarbakır Cezaevi'ne giden üç kişilik heyetine, Türk makamları tarafından hazırlanmış ve fakat Uluslararası Af Örgütü tarafından Diyarbakır'da öldürülenler listesi olarak dağıtıldığı iddia edilen bir liste verilmiş ve daha sonra da bu listede yer alan 7 kişi ile üç parlamenter görüştürülmüşlerdi. Uluslararası Af Örgütü temsilcisi sözkonusu listenin sahte olduğunu ve kendilerinin böyle bir liste yayınlamadığını ifade etti.

Bu açıklamaların ardından aynı gün itirazlara konu olan raporun sahibi üç Avrupa konsey üyesi gazetecilerin önünde, Türkiye'ye hareket etmelerinden sadece 12 saat önce, Türk resmi makamlarınca, hapishaneleri ziyaret konusunda kendilerine yeşil ışık yakıldığını, bu yüzden de yeterince hazırlanamadıklarını söylediler. Parlamenterler, Diyarbakır Hapishanesi'ndeki ziyaretleri sırasında da kendilerine hapishane müdürünün yanısıra sivil ve resmi Türk görevlilerin eşlik ettiklerini, bir de çevirmen bulunduğunu belirttiler ve özellikle kendilerine gösterilen kişilerle ilgili olarak **"kandırıldıklarını"** itiraf ettiler. Hatırlanacağı üzere üç parlamenterden Belçikalı sosyalist Dejardin, daha Mayıs ayında, Strasbourg'daki Avrupa Konseyi Parlamenterler Assamblesi toplantısında özellikle görüştürüldükleri tutukluların **"gerçekliği-sahteliği"** konusunda kuşkuları olduğunu ifade etmişti.

İlan edilen Olağanüstü Hal Durumu sıkıyönetimden de beter

Dikkat demokrasi (!): Sıkıyönetim 26 ilde sözümona kaldırıldı

Milli Güvenlik Kurulu'nun 28 Hazi-

OYA BAYDAR **Yorum**

Yalanın saltanatını yıkmak

YALAN, tarih boyunca zorbaların başlıca silahlarından biri oldu. Tarihin en zorba diktatörleri, en kanlı faşistleri yığınların karşısında hep yalana başvurdular. İşkencenin, zindanın, kanın, zorbalığın yetersiz kaldığı yerde yalan silahı kullanıldı. Peki yalana inanmaya hazır, yalanı yaygınlaştırmaya teşne, yalanın ürünü olan sahte cennetlerde avunmaya eğilimli çevreler olmasa yalan tutunabilir mi, yalanın saltanatı sürebilir mi? Kuşkusuz hayır! Yalanı silah, yalancıyı -bir süre bile olsa- hükümran kılan, yalanı besleyip yalancıyı büyüten ortamdır.

ÜLKEMIZ, yakın tarihinin hiç bir döneminde yalanın açıkça devlet politikasına dönüştüğüne şahit olmamıştı. Yalan, ülkemizde hiç bir zaman böylesine hayasızca saltanat sürmemişti. Türkiye halkı -ama sadece Türkiye halkı mı?- dünya kamuoyu hiç bir dönem bu gün olduğu kadar pervasızca aldatılmaya çalışılmamıştı. Açlık ve sefaletin, yoksullaşmanın, çürümenin adını kalkınma; vatan hainliğinin, satılmışlığın, halk düşmanlığının adını vatanseverlik; zorbalığın, diktatörlüğün, baskının devlet terörünün, işkencenin, zindanın adını demokrasi koymaya Evren-Özal iktidarından önce, kimse böylesine alçakça cesaret edememişti.

AMA, yatsı yaklaştığı halde diktatörlüğün mumları titrek de olsa hâlâ yanabiliyorsa, yalan hâlâ içte ve dışta saltanat sürebiliyorsa, bu yalanı besleyen, yalana inanmak işlerine gelen çevrelerin varlığındandır. Askeri tutukevlerindeki açlık grevinde, iç ve dış gericiliğin **"demokrasi"**nin var olduğunu iddiaya utanmadığı Türkiye'de beş genç daha öldü. 1981 baharında, İrlandalı 6 vatansever tutukevinde, açlık grevi sırasında öldüklerinde ayağa kalkan, olayı gün be gün değil, neredeyse saat saat izleyen Avrupa basınından, Avrupa kamuoyundan, kimi yayınlardaki bir kaç satır dışında tıs çıkmadı. **"Kimi zorluklara rağmen Türkiye'de demokrasiye geçilmekte olduğu"** yalanı yüksek sesle tekrarlanmaya devam etti.

DEMOKRASI düşmanlığına dönüşen bu hain suskunluğun, yalana, bile bile verilen bu tavizlerin nedeni anlaşılmaz değil. ABD emperyalizminin dümen suyundaki Avrupa gericiliği, değil bağımsız -demokratik bir Türkiye, kendi ülkelerindekine benzer kısıtlı bir burjuva demokrasinin varolduğu bir Türkiye'yi bile emperyalizmin ve gericiliğin günümüzdeki çıkarlarına aykırı görüyor. Avrupa gericiliğine göre, Türkiye, emperyalizmin, gericiliğin, NATO'nun ileri karakolu, jandarması, uşağı olarak kalmalı. Türkiye'nin demokrasiye doğru gittiğinin koca bir yalan olduğunu, en iyi bu çevreler biliyorlar ama yalana inanmak, ve kendi kamuoylarını yalana inandırmakta sonsuz ve hayati çıkarları var. Kimilerimizi zaman zaman karamsarlığa sürükleyen suskunluk, vurdumduymazlık, aslında Avrupa emekçisinin, Avrupa işçisinin, Avrupa demokratik kamuoyunun suskunluğu değil. Avrupa gericiliğinin en ince yöntemlerle, kitle haberleşme araçları üzerindeki dev egemenliğiyle, sinsi ama ağır baskılarla yarattığı bir suskunluk.

AMA bir başka gerçek daha var: Bu suskunluğa, bu olumsuzluk ve engellere rağmen, son dönemlerde, aydınlar bildirisine yurtdışından sağlanan önemli destek, DISK ve Barış Derneği davası gibi demokrasinin ihlâlinin en iyi kanıtları olan davalara gösterilen ilgi, Türkiye demokratlarıyla dayanışma çalışmaları, belli koşullar sağ-

Milli Güvenlik Kurulu'nun 28 Haziran'da yaptığı toplantıda alınan kararlar doğrultusunda, Bakanlar Kurulu, 12 Eylül 1980'de ilan edilmiş olan sıkıyönetimin 13 ilde daha kaldırılmasına karar verdi. Hemen ardından da sıkıyönetimin kaldırılmadığı 13 ilden 7'sinde olağanüstü hal ilan edildi. Bu son duruma göre, sıkıyönetim kaldırılıp olağanüstü hal ilan edilmiş bulunan illerle birlikte toplam 11 ilde olağanüstü hal sürüyor. Türkiye'nin 15 ilnde ise **"normal"** durum var.

İlk bakışta, özellikle Avrupa Konseyi'nin ve iç muhalefetin, sıkıyönetimin kaldırılması ve adım adım demokrasiye dönülmesi yolundaki sürekli istemlerine uygun gibi görünen bu son kararın, Evren-Özal çetesinin bilinen gözboyama ve yalan taktiklerinin bir parçası olduğunu anlamak ise, Türkiye'yi biraz tanıyan birisi için hiç de zor değil. Sıkıyönetim ve olağan üstü hal bulunmayan, yani **"normal"** duruma döndüğü ileri sürülen iller: **Kırklareli, Tekirdağ, Çanakkale, Bolu, Bilecik, Kütahya, Afyon, Muğla, Burdur, Kastamonu, Sinop, Yozgat, Nevşehir, Muş, Bitlis**, Türkiye'nin işçi sayısı ve işçi hareketlerinin yoğunluğu açısından genellikle en geri durumdaki illeri. Yine bu illerin tümünde, 12 Eylül öncesinde, az gelişmiş sosyo-ekonomik yapı ve bölgesel özelliklerin sonucu olarak faşizan ve sağ akımların ağırlık kazandığı ve ilerici, devrimci hareketin oldukça geri kaldığı bilinen bir gerçek. Son olarak **"normal"** duruma döndüğü ileri sürülen ve mevcut rejim için tehlike noktası olamayacakları hesaplanan bu illerin her biri, belli bir sıkıyönetim komutanlığının sınırları içinde bulunuyor. Başka bir deyişle, sıkıyönetimin kalktığı ileri sürülen bu illerin hiç biri sıkıyönetim komutanlıklarının sınırları dışında değil.

Öte yandan, **Sakarya, Balıkesir, Aydın, Isparta, Çankırı, Çorum, Amasya, Kırşehir, Niğde, Gümüşhane, Rize**'de de, sıkıyönetimin yerini olağanüstü hal aldı. Yeni Olağanüstü Hal Yasası, yerel mülki-idari amirlere öylesine geniş ve keyfi yetkiler tanıyor ki, **"olağanüstü hal"**'in sıkıyönetimden de daha ağır ve anti-demokratik olduğunu söylemek mümkün.

Yürürlükteki Anayasa'nın 121. maddesi, olağanüstü hal ilan edilen illerde temel hak ve özgürlükleri askıya alıyor. Olağanüstü Hal Yasası'na göre, olağanüstü hal ilan edilen bölgede tüm yetkiler, mülki idare amirlerine, özellikle valilere devrediliyor. Yasaya göre, olağanüstü hal boyunca güvenlik birliklerinin halka doğrudan ateş açma yetkisi var. Yine yasa, tüm vatandaşlara kadın-erkek ayrımı gözetmeksizin çalışma yükümlülüğü, yani **"angarya"** getiriyor. Valiler asker ve jandarmayı doğrudan çağırma hakkına sahip bulunuyorlar; grevleri, toplantı ve gösterileri yasaklamak, tüm dernek, sendika ve meslek kuruluşlarını kapatmak, her türlü yayını durdurmak ve toplatmak, valilerin yetki alanına giriyor.

En önemlisi ise, **"sıkıyönetim adım adım kalkıyor"** aldatmacasıyla süren sözde **"demokrasiye geçiş"** oyununda, sıkıyönetimin şekli olarak kalkıp kalkmamasının rejimin niteliği ve demokratik hak ve özgürlükler açısıdan fazla bir anlam taşımaması. 12 Eylül'den bu yana adım adım yerleştirilmeye çalışan **"yeni"** rejimin temelini meydana getiren 12 Eylül Anayasası ve buna uygun olarak çıkartılan yeni yasalar yürürlükte kaldığı sürece, **"sıkıyönetimin kaldırılması"** sıkıyönetimin adı anılmaksızın fiilen uygulanmasından başka bir anlama gelmiyor.

Türkiye demokratlarıyla dayanışma çalışmaları, belli koşullar sağlandığında yalana destek olanların oyunlarının bozulabileceğini, suskunluğun açılabileceğini gösteriyor. İşin bu noktasında Türkiye demokrasi güçlerinin, dayanışma sağlamak için gösterdikleri çabaları yeniden değerlendirmeleri gerekiyor. Son dört yılın pratiği, Türkiye demokrasi güçlerine dayanışmanın örgütlenmesi, diri tutulması, yalanın ve suskunluğun saltanatının yıkılması için önemli ders ve deneyler kazandırdı. Avrupa gericiliğinin faşist yalancılara verdiği tüm desteğe rağmen, Türkiye demokrasi güçlerinin yeterince birlikte oldukları, çalışmaların merkezi biçimde örgütlenebildiği, güçlerin planlı olarak tek bir noktada toplanabildiği, fedekarca çalışılıp yaratıcı yöntemler kullanılabildiği ve çalışmalara süreklilik kazandırıldığı her yerde yalanı yıkmakta küçümsenmeyecek adımlar atıldı. Bölük pörçük, grupçu, plansız, merkezi örgütlenmeden yoksun adımlar ise göstermelik kalmaktan öteye gitmedi. Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışma sorununun sadece insani ve duygusal bir sorun, bir merhamet sorunu olmaktan çok öte, dayanışan her yabancının, kendi ülkesindeki barış ve demokrasi savaşımının bir parçası olduğu; Türkiye'de işkence gören, zindanlarda ölen her demokrasi ve barış savaşçısının kişiliğinde Almanya'da, Hollanda'da, Fransa'da barış ve demokrasi savaşımının da bir adım geri gittiği kavranıp kavradıkça, bu bağlantı kuruldukça demokrasi güçlerini ortak savaşıma, dayanışmaya çekmek kolaylaştı.

ŞIMDI Türkiye'de diktatörlük dördüncü yılına yaklaşırken yalanın saltanatını yıkmanın, dayanışmayı sağlamanın önündeki engelleri olduğu kadar, bu engelleri yıkma yollarını da daha iyi görüyoruz. Biz deneyimlerimizden ders çıkarır ve savaşıma yeni bir güçle girersek -tüm zorluklara karşın- yalancının mumunun sönmesi yatsıya bile kalmaz.

"Anarşinin nedeni demokratik hak ve özgürlükler değildir"

SODEP Kurultayı'nda siyasal af istendi

25 Mart yerel seçimlerinde yüzde 24 oranında oy alan **SODEP**'in ilk kurultayı 6-8 Temmuz günleri Ankara'da yapıldı. Son gün yayınlanan **"Kurultay Bildirisi"**'nde, **"Parti olarak ısrarla takip edeceğimiz bir konu, geniş kapsamlı bir af yasasının çıkartılmasıdır. Bu yasa özellikle fikir ve siyaset suçları diye adlandırılan suçları kapsamalıdır"** dendi. Türkiye'nin gündemindeki birinci konunun demokrasiye geçiş olduğu belirtilen bildiride, demokratik hak ve özgürlüklerin, siyasal kargaşanın nedeni olarak gösterilmesinin Türk halkına ve demokrasiye **inançsızlık** olacağı belirtilerek, basın, üniversite, TRT, siyasi partiler, dernekler, toplantı ve gösteri yürüyüşleri, sendikalar, toplu sözleşme, grev ve lokavt yasaları başta olmak üzere bir çok yasada değişiklikler yapılması gerektiği vurgulandı.

Kurultay'da, ABD yönetiminin izlediği serüvenci politikanın ve Türkiye'ye IMF'nin dayattığı **"kemerleri sıkma"** politikası da eleştirildi.

Ancak SODEP'in parlamentoya girebilmesinin **temel yolu** olarak generallerin kurdurttukları **Halkçı Parti**'yle birleşme yolu yeğlendi. Nitekim yeniden Genel Başkanlığa seçilen **Erdal İnönü**, yaptığı konuşmada **"erken seçim"** istemeyeceklerini söylerken, Kurultay bildirisinde de bir erken seçimin ancak **"ortaya çıkabilecek bir bunalımla"** sözkonusu olabileceği belirtildi. Bugün parlamento dışında bırakılmış olan ulusal demokratik parti ve güçlerle birlikte davranma konusuna ise hiç değinilmedi.

Açlık grevinin acı bilançosu: 5 ölü

Türkiye'de siyasal tutukluların içinde bulundukları yaşam koşulları bilinçli ve sistemli bir çaba ile kamuoyunun gözünden uzak tutuluyor. Ülkenin en yiğit evlatları faşizmin zindanlarındalar ve sürüp giden işkence, baskı, saldırılara karşı açlık grevleri ile direniyorlar.

İstanbul Sağmalcılar ve Metris cezaevlerinde 11 Nisan'dan beri sürmekte olan açlık grevleri son bulurken, Dev-Sol üyesi 27 yaşındaki **Hasan Balcı**'nın da ölmesiyle, açlık grevlerinde ölen tutuklu sayısı 5'e çıktı. Hatırlanacağı gibi Sağmalcılar ve Metris cezaevindeki tutuklulardan bir bölümü **"Cezaevlerindeki işkencelerin durdurulması, yakınlarıyla ve avukatlarıyla görüşmelerine izin verilmesi, cezaevindeki yaşam şartlarının iyileştirilmesi ve gazete ve kitap okumalarına izin verilmesi"** istemleriyle açlık grevine gitmişlerdi. 18 politik tutuklunun başlattığı açlık grevi hızla yayılmış, Erzincan cezaevine de sıçramış ve açlık grevindeki politik tutuklu sayısı 500'e çıkmıştı. Geçen sayımızda da bildirdiğimiz gibi, bu açlık grevleri sonucu Hasan Balcı'dan önce de **Abdullah Meral, Fatih Öktümüş, Sermet Parkın** ve **Haydar Başbağ** yaşamlarını yitirirken 10'u aşkın tutuklu da komaya girmişti.

Haziran ayının son haftasında cezaevlerindeki açlık grevleri biterken, tutukluların istemlerinin yerine getirilip getirilmediği konusunda ajanslar çelişkili haberler yayınladılar.

Aydınlar Bildirisi'ni hazırlamak ve imza toplamak için çaba gösteren aydınlar hakkında hapis isteniyor

56 aydın hakkında dava açıldı

● Başbakan Turgut Özal, 56 aydın hakkında açılan davanın "demokrasiye geçişte somut bir adım" olduğunu söyledi. Yargılama Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde 15 Ağustos'ta başlayacak

Ilk aşamada 1256, sonradan gelen katılımlarla 1400 dolayında aydın tarafından imzalanan ve **"Aydınlar Bildirisi"** olarak bilinen dilekçeyi imzalayanlardan 56'sı hakkında dava açıldı. Davayı açan Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı, sanıkları, komutanlığın 3 Numaralı bildirisine aykırı davranarak **"siyasal içerikli bildiri dağıtmak ve yaymakla"** suçluyor ve 3 aydan 1 yıla kadar hapislerini istiyor. 56 sanığın yargılanmalarına 15 Ağustos tarihinde Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinde başlanacak.

Kimler yargılanacak?

Anayasa'nın 74. maddesinde yer alan **"dilekçe verme hakkını"** kullanarak söz konusu dilekçeyi imzalayanlardan haklarında dava açılmış 56 kişi şunlar:

Aziz Nesin, Prof. Hüsnü Göksel, Prof. Ilhan Tekeli, Uğur Mumcu, Erbil Tuşalp, Dr. Haluk Gerger, Prof. Bahri Savcı, Doç. Yalçın Küçük, Mahmut Tali Öngören, Doç. Mete Tuncay, Prof. Şerafettin Turan, Doç. Yakup Kepenek, Doç. Murat Belge, Halit Çelenk, Emin Değer, Prof. Korkut Boratav, Mustafa Ekmekçi, Tahsin Saraç, Nurkut Inan, Inci Güraral, Güler Tanyolaç, Güngör Aydın, Haldun Özen, Bülent Tanık, Güngör Dilmen, Dr. Gencay Gürsoy, Vedat Türkali, Özay Erkılıç, Talip Sencan, Kemal Demirel, Vecdi Sayar, Sururi Sönmez, Onat Kutlar, Ilhan Selçuk, Ümit Erdoğan, Berna Moran, Mine Inkaya, Prof. Veli Lök, Emre Kapkın, Cahit Taner, Yılmaz Tokman, Şinasi Acar, Ali Oral Basın, Rüşen Hakkı Özpence, Hayri Tütüncüler, Göngör Türkeli, Atıf Yılmaz, Batıbeki, Fuat Başar Sabuncu, Orhan Şahabettin Balcıoğlu, Erdal Öz, Turgut Kazan, Talat Mete, Ercan Ülker, Ahmet Kocabıyık, Ali Cumhur Ertekin, Yılmaz Bolat.

Özal'ın sözleri

Başbakan Turgut Özal 27 Haziran günü çeşitli gazete ve ajansların temsilcilerine Ankara'da verdiği **"iftar yemeği"**nden sonra düzenlediği sohbet toplantısında 56 aydın hakkında açılan davaya da değinerek açılan davanın Türkiye'de demokrasi olmadığının bir kanıtı değil de, **"demokrasiye geçilmekte"** olduğunun bir kanıtı olduğunu söyledi. Özal'a göre bu kanıt, **"1256 kişinin tümü hakkında değil de sadece 56'sı hakkında dava açılmış"** olması.

YÖK soruşturma açıyor

Öte yandan üyeleri Cumhurbaşkanı sıfatıyla Kenan Evren tarafından atanan ve seçilen Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) de, **"Aydınlar Dilekçesi"**ne imza atmış öğretim üyeleri hakkında soruşturma açtı. YÖK disiplin yönetmeliğinin 8. maddesinde gösterilen **"toplu müracaat ve şikayet"** ile suçlanan öğretim üyelerinden yazılı savunmalarını 15 gün içinde vermeleri istendi. YÖK'ün açtığı bu soruşturmayla üniversitelerde yeni bir **"öğretim üyesi kıyımı"** başlatılması bekleniyor.

Batı Avrupa'nın ünlü ve önemli politikacıları dayanışma metnine imza koyuyor

Aydınlarımızla uluslararası dayanışma sürüyor

H. MIES
AKP Başkanı

G. MARCHAIS
FKP Genel Sekreteri

"Aydınlar Bildirisi"ni imzalayan ve haklarında soruşturma ve ardından dava açılan 1256 aydınla dayanışmak üzere başlatılmış olan imza kampanyası sürüyor. **"Türkiyeli 1256 Aydınla Dayanışma Girişimi"**, 27 Haziran günü bir açıklama yaparak 13 ülkeden 2 bini aşkın uluslararası üne sahip aydın, sanatçı, yazar ve politikacının Türkiyeli aydınlarla dayanışma içinde olduklarını açıklamıştı. Uluslararası planda başlayan bu dayanışma kampanyasının yeni imzaların katılmasıyla sürdüğü bildiriliyor.

Geçtiğimiz günlerde **Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grubu**'nun Floransa kentinde yapılan toplantısına katılan 20 kadar Ingiliz, Fransız, Yunanlı ve Alman parlamenterle, Avrupa Parlamentosu üyesi Fransız Komünist parlamenterlerin tümü imzalarıyla dayanışma kampanyasına katıldılar. Bu arada Federal Almanya'nın Düsseldorf kentindeki **"Türkiye'deki Politik Tutuklularla Dayanışma Komitesi"** bir açıklama yaparak, bu kentteki Alman milletvekillerinden, bilim adamlarından, sendika yöneticilerinden yazar ve gazetecilerden ve diğer mesleklerden ilk etapta 500 imza toplandığını açıkladı.

Kamuoyuna açıklanan yeni imzalar arasında şu isimler de yer alıyor:

Gérard Jaquet (Avrupa Parlamentosu eski başkan yardımcısı), **Spyros Plaskovitis** (Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Başkan Yardımcısı), **Georges Marchais**

105 kişi için daha idam cezası istendi

● Son 15 gün içinde yeni açılan davalarda 105 kişinin idam cezasına çarptırılması istendi. Böylece, 6 Kasım'dan bu yana idam istemiyle yargılananların sayısı 670'e ve idam cezasına mahkum edilenlerin sayısı da 138'e yükseldi.

● Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nde görülmekte olan 916 sanıklı PKK davasında, Askeri Savcı 95 kişinin idam, 22 kişinin ömür boyu hapis ve 636 kişinin de 6 ay ile 24 yıl arasında hapisle cezalandırılmasını istedi.

● Istanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı, 63 sanıklı yeni bir Dev-Yol davası daha açtı. Askeri Savcı, 63 kişiden 10'unun idam ve geri kalan 53 kişinin de 6 ay ile 15 yıl arasında hapisle cezalandırılmalarını istedi.

● Haklarında verilen mahkumiyet cezaları Askeri Yargıtay 3. Dairesi tarafından bozulan Köy-Koop yöneticileri, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce ikinci kez mahkum oldular. Askeri Mahkeme, TKP'ye üye oldukları gerekçesiyle Köy-Koop Genel Başkanı Nedim Tarhan ile Yönetim Kurulu üyeleri Selahatin Kök, Halil Tuncer Ergüder ve Akın Birdal'ı 8'er yıl, Sinan Avşaroğlu, Erdoğan Kantürer, Nurettin Almasulu ve Rahmi Özkan'ı 5'er yıl ağır hapis cezasına çarptırdı.

● DISK davasında ise kısa adı TÜMKA Iş olan Marmara Bölgesi Tüm Kağıt ve Selüloz Işçileri Sendikası yöneticilerinin de **"fiili irtibat"** gerekçesiyle davaya dahil edilmeleri ile sanık sayısı 17'e yükseldi. Tümka Iş Sendikası'nın halen 20 yö-

Tütüncüler, Güngör Türkeli, Atıf Yılmaz, Batıbeki, Fuat Başar Sabuncu, Orhan Şa-

ASK, Türkiye delegasyonunun Konsey'e kabul edilmesini protesto etti

● **Uluslararası Hür Işçi Sendikaları Konfederasyonu da Türkiye'deki sendikal hak ve özgürlükler konusunda büyük bir kampanya açmaya hazırlanıyor.**

14-15 Haziran tarihlerinde Isviçre'nin başkenti Cenevre'de toplanan Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ASK) Yürütme Komitesi, Avrupa Konseyi'nin Mayıs ayındaki toplantısında **"Türk Parlamenterleri Konsey'e kabul etme"** kararını protesto etti. Yürütme Komitesi'nin çalışmaların sonunda yayınladığı bildiride, **"Türkiye'de demokratik koşulların bulunmadığı bizzat Konsey'in kendisi tarafından kanıtlanmış olduğu halde Türk parlamenterlerin Konsey'e katılmasına izin verilmesi anlaşılmaz bir tutumdur"** denildi.

ASK'ın yayınladığı bildiride, DISK davasının durdurulması, yöneticilerinin serbest bırakılması, demokratik ve sendikal haklara yeniden işlerlik kazandırılması, politik tutuklulara insanca muamele edilmesi, düşünce ve basın özgürlüklerinin yeniden işlerlik kazandırılması istendi.

Öte yandan, Türk-Iş'inde üyesi olduğu Uluslararası Hür Işçi Sendikaları Konfederasyonu yayınladığı bir raporun Türkiye bölümünde, Türkiye'de işçi haklarının çiğnendiği, sendikal özgürlüklerin ortadan kaldırıldığı kaydedildi ve bu kısıtlamaların ortadan kaldırılması için büyük bir kampanyaya hazırlanıldığı belirtildi. Ayrıca raporda, DISK yöneticilerinin tutuklanıp mahkemeye verildikleri ve 74 sendikacı hakkında idam cezası istendiği kaydedildikten sonra, işçi hakları ve sendikalarla ilgili olarak, Anayasa ve yasalarda yapılan değişikliklerin, Uluslararası Hür Işçi Sendikaları Konfederasyonu'nun ilkelerine ters düştüğü belirtildi.

E. GLINNE
A. Parl. Sosyalist Grup Bşk.

G. JAQUET
Av. Parl. Bşk. Yrd.

lis (Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Başkan Yardımcısı), **Georges Marchais** (Fransız Komünist Partisi Genel Sekreteri), **Philippe Moureaux** (Belçika Parlamentosu üyesi ve eski Adalet Bakanı), **Willy Claes** (Belçika Parlamentosu üyesi ve eski Iktisat ve Devlet Bakanı), **Herbert Schnoor** (Nordrhein-Westfalen Içişleri Bakanı), **Michael Müller** (SPD milletvekili), **Klaus Bungert** (Düsseldorf Belediye Başkanı), **Herbert Mies** (Alman Komünist Partisi Başkanı).

Tümka Iş Sendikası'nın halen 20 yöneticisi yargılanıyor. Bilindiği gibi daha önce de 55 sanıklı Basın Iş davası ile 11 sanıklı Emaş Matbaası davası da DISK davasıyla birleştirilmiş-ti

● Proletaryanın Kurtuluşu davasında Istanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcısı 18 sanıktan 11'i hakkında 24 yıla kadar hapis istedi.

ANAP eliyle MHP-MSP karması yeni bir konfederasyon kurulmak isteniyor

Türk-İş'e rakip mi aranıyor, gözdağı mı veriliyor?

ANAP Artvin milletvekili **Nevzat Bıyıklı**'nın bayram öncesinde yaptığı ve Türk-Iş tarafından dağıtılan bir açıklama, gerek iktidar partisi, gerekse sendika çevrelerini iyice karıştırdı. Daha önce de ANAP grubundaki sert çıkışlarıyla, parti içinde MHP-MSP kavgası olduğunu açıkça dile getirmesiyle, Özal'a **"Tek adam olmayın, tek adam olanların akibetini biliyorsunuz"** demesiyle dikkatleri üzerine çekmiş Bıyıklı, ANAP'dan milletvekili seçilmezden önce Türk-Iş'e bağlı Tes-Iş sendikasının örgütlenme sekreteriydi.

Bıyıklı, gerçekten önemli açıklamasında, ANAP içindeki bazı kişi ve kanatların, özellikle de Çalışma Bakanı **Mustafa Kalemli** ve müsteşarı **Kutlu Savaş**'ın Türk-Iş karşısında, kendi paralellerinde yeni bir sendika konfederasyonu kurdurmaya çalıştıklarını öne sürüyor; bu konfederasyonun çekirdeğinin MSP paralelindeki Hak-Iş'le MHP'li MISK'den oluşmasının planlandığını söylüyor; Çalışma Bakanı ve müsteşarının Türk-Iş'e düşman olduklarını, müsteşar Kutlu'nun **"Türk-Iş yöneticilerine kapımı kapadım"** dediğini, kapalı kapılar arkasında hesaplar yapıldığını bildiriyor ve **"Daha önce çeşitli nedenlerle sendikasından ihraç edilen, 12 Eylül öncesi ve sonrasında hakkında çeşitli davalar bulunan bir kişinin sözde milliyetçi bir yapıda bir konfederasyon kurmasından söz edilmektedir. Bu karanlık kişi, Anavatan Partisi merkezinin hemen yanında, ayda 750 bin lira kirayla bir bina tutmuştur"** diyordu.

Bıyıklı'nın açıklaması üzerine, ANAP'da ortalık birbirine girdi. Özal, Bıyıklı'nın partiden ihracı için girişimde bulunulmasını isterken, Bıyıklı'ya Türk-Iş tarafından dağıtılan açıklamanın kendisine ait olmadığını söylemesi için baskı yapılmaya başlandı. Ancak Bıyıklı, bir açıklama daha yaparak, **"Işçi kesimine saygı gösterilmiyor. Bu açıklama benimdir. Üstelik de aslında daha geniş kapsamlıydı, azı kullanılmış. Davaya inanan adam her koşulda gerçekleri dile getirmekten kaçınmaz"** dedi.

ŞEVKET YILMAZ — *SADIK ŞIDE*
Bu ikilinin yönettiği Türk Iş 12 Eylül dönemindeki bütün ihanetine, faşizme bütün bağlılığına rağmen gene de tekellere yaranmış olacak ki ANAP'çılar perde arkasında da olsa bir seçenek arayışı içine girdiler...

ANAP görevlisi sendikacı kim?

ANAP merkezinin hemen yanında, aylığı 750 bin liradan yer tutabilen bu babayiğit sendikacının kimliği bir kaç gün sonra belli oldu. MHP'li kanat ağırlığında ve ANAP kurmayı güdümünde yeni bir işçi konfederasyonu kurmakla görevlendirilmiş kişi **Bayram Sökmen**'di. 1980 öncesinde, alttan alta iş çevirip kimi işverenlere hazır toplu sözleşmeler sunmak ve MISK'in yetmediği koşullarda MHP'li ve diğer faşist kanatlara hizmet etmek gibi **"görevler"** yüklenmiş ve bu amaçla **Türk-Ülke Iş** adlı bir naylon konfederasyon kurmuş bulunan Bayram Sökmen, Türk-Iş yönetici kliğinin bile aralarında tutamayacakları kadar **"sarı"**, fırsatçı ve işçi düşmanı kişiliğiyle tanınan ve halen hakkında çeşitli davalar süren bir kişiydi. Ayda 750 bin lira kirayı kendi başına bulabilecek olanaklara sahip değildi ve Çalışma Bakanı Kalemli ile müsteşarı Kutlu Savaş'la yakınlığı biliniyordu.

Evren-Özal rejiminin ve ANAP içindeki kimi kişi ve kanatların, Türk-Iş yönetiminden olmasa da yönetici kliği ciddi biçimde zorlamaya başlayan Türk-Iş tabanından ve muhtemel gelişmelerden huzursuz oldukları bir gerçekti. Uzlaşmacı, sarı Türk-Iş'in, tabanın baskısına ne kadar dayanabileceği iktidar ve rejim çevrelerinde ciddi bir sorun halindeydi. Türk-Iş yöneticileri gerçek ücretlerin bu kadar düşürülmesi ve hiç değilse göz boyamak için biraz daha yüksek zamlar verilmemesi halinde tabanı daha fazla tutamayacaklarını defalarca dile getirmişler ama bir sonuç alamamışlardı.

Tabandan gelen baskılara yeterince direnemeyen, koltuklarını koruyabilmek amacıyla gerek ek zam, gerekse yasalarda bazı değişiklikler için hükümeti zorlamaya başlayan Türk-Iş yöneticilerinden memnuniyetsizliğini, Özal, Türk-Iş Genel Başkanı Yılmaz'ı dört ay boyunca **"huzura"** kabul etmeyerek gösterdi. Tam ANAP paralelinde yeni konfederasyon söylentileri çıktığı sırada, Türk-Iş de çeşitli taleplerini kapsayan bir rapor hazırlamış ve Başbakanlığın kapısına dayanmıştı. Nihayet hükümetle Türk-Iş arasında 17 Temmuz'da bir zirve toplantısı yapılmasına karar verildi. Bu zirvede ele alınacak raporda Türk-Iş, çalışma hayatını ilgilendiren 21 yasada değişiklik istiyordu. Bunların başında Grev ve Toplu Sözleşme Yasaları'nın düzenlenmesi, grevi adeta olanaksız kılan maddelerin kaldırılması, sendikaların elini kolunu bağlayan maddelerin değiştirilmesi, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) sözleşmelerinin tasdiki ve uygulanması, asgari ücretin vergi dışı bırakılması, Dernekler Yasası'nın, SSK Kuruluş Yasası'nın değiştirilmesi, işçi-memur ayrımının çözüme kavuşturulması da yer alıyordu.

Işte Türk-Iş karşısında ANAP'ın güdüm ve himayesinde dinci-faşist kırması yeni bir konfederasyon kurulması fikir ve girişimleri bu nedenlerden kaynaklanmaktaydı. Bu yeni kuruluşu tutturmak ve güçlendirmek için buna bağlanacak sendikalara daha yüksek toplu sözleşme zamları tanınarak bir kısım işçileri buralara çekmek hem Türk-Iş'e gözdağı vermek hem de tabanı bölmek açısından kötü bir hesap sayılmazdı.

Avrupa Konseyi Sosyalist Grubu Dikerdem'i Nobel'e aday gösterirken askeri başsavcı mahkumiyetin onayını istiyor

Mahmut Dikerdem, 1984 Nobel Barış Ödülü adayı

Türkiye Barış Derneği Başkanı **Mahmut Dikerdem**, Avrupa Konseyi Assamblesi Sosyalist Grubu tarafından 1984 yılı Nobel Barış Ödülü'ne aday gösteriliyor. Avrupa Parlamentosu'nun en güçlü siyasal grubu olan sosyalistler, Oslo'da yapılan Avrupa Konseyi Assamblesi Komisyon toplantısında bu kararı alırlarken, aynı günlerde Askeri Yargıtay Başsavcılığı da halen tutuklu bulunan Mahmut Dikerdem hakkındaki 8 yıllık hapis cezasının onaylanmasını istedi. Dikerdem halen geçirdiği ağır kanser krizi yüzünden sıkıyönetim gardiyanlarının gözetimi altında bir hastane odasında bulunuyor.

Avrupa Konseyi Assamblesi Sosyalist Grubu'nun Dikerdem'i bu yılın Nobel Barış Ödülüne aday gösterme kararı Batı Avrupa basınında ilgi yarattı. Nitekim Ingiltere'de yayınlanan **Observer** gazetesi haberi, Dikerdem'in bir fotoğrafıyla birlikte yayınladı. Gözlemciler, Avrupa düzeyinde politika üreten güçler arasında, Sosyalist grubun tartışılmaz ağırlığına dikkat çekiyorlar ve adaylık önerisinin **"etkileyici hatta belirleyici"** bir nitelik taşıdığını belirtiyorlar.

Buna karşılık **Türkiye Postası**'na ulaşan ve diğer kaynaklarca da doğrulanan haberlere göre Dikerdem'in sağlık durumu son derece ciddi. Barış Derneği Başkanı'nın tutulduğu kanserin tedavi edilebilir bir kanser türü olduğu belirtiliyor, ancak bunun Türkiye'deki teknik donanımla mümkün olamayacağı vurgulanıyor. Dikerdem'in serbest bırakılıp yurtdışında tedavi edilmemesi durumunda, bir süre sonra hastalığın tedavi edilemez hale dönüşeceği ve böylece Dikerdem hakkındaki hapis cezasının **fiilen** ölüm cezasına dönüşmüş olacağı bildiriliyor. Oysa geçtiğimiz günlerde, Askeri Yargıtay Başsavcılığı Barış Derneği Davası'nın, halen Askeri Yargıtay'a gelmiş bulunan dosyası ile ilgili olarak görüş bildirdi ve **"yukarılardan gelen"** emirlere uyarak Mahmut Dikerdem, Ali Sirmen, Ataol Behramoğlu, Orhan Taylan, Ergun Ergin, Niyazi Dalyancı, Ismail Hakkı Öztorun, Gündoğan Görsev hakkında verilen hapis cezalarının onaylanmasını istedi.

Türkiye Barış Derneği Başkanı Mahmut Dikerdem faşizmin yargıçlarına başını eğmedi, teslim olmadı. Dikerdem halen hasta. Kanser. Ama tedavi edilebilir türden bir kanser. Tedavi ancak Avrupa'da mümkün. Faşist cellatlar buna izin vermiyor ve Dikerdem'i fiilen öldürüyorlar... Insanlık bu alçakça ve açıkça işlenen cinayete karşı sessiz mi kalacak?

Batı Berlin'den güçlü bir dayanışma

Batı Berlin'de yazar **Ingeborg Drewitz** ile heykeltraş **Mehmet Aksoy**'un ortak girişimleri sonucu başta Barış Derneği Başkanı Mahmut Dikerdem, Barış Derneği'nin tutuklu bulunan öteki yöneticileri, haklarında koğuşturma açılmış olan 1256 aydınla dayanışma sağlamak amacıyla örgütlenen imza kampanyası **nitel ve nicel** açıdan büyük boyutlara ulaştı.

Pen Klüp Federal Almanya Merkezi Başkan Yardımcısı, ünlü yazar **Drewitz** ile ünlü heykel sanatçısı **Aksoy**'un başlattıkları imza kampanyasına katılanlar arasında müzik sanatçısı **Andreas Brauer**, yazar **Heinrich Böll**, hukukçu **Veronika Arent**, müzik sanatçısı **Franz-Josef Degenhardt**, yazar **Bernt Engelmann**, yayıncı Profesör **Dr. Walter Fabian**, ya-

IFJ'nin kongresi Ingiltere'de toplandı

Türkiye'deki basın sansürü bir kez daha mahkum edildi

4 Haziran'da Ingiltere'de Edinburg'da toplanan Uluslararası Gazeteciler Federasyonu (IFJ)'nin Kongresi'nde Türkiye'de basın-yayın üzerindeki sansür ile gazeteci ve yazarlara uygulanan baskılar konusunda bir rapor görüşüldü ve kabul edildi. Raporda, Türkiye'de basın alanında sadece politik değil, her alanda ağır bir sansürün işletildiği, yabancı basına ve gazetecilere de baskı yapıldığı belirtildi. 1980 yılı Aralık ayında Türkiye'de 200 kadar gazeteciye karşı mesleklerinden ötürü dava açıldığı, iki yıl önce 105 bin delegenin katıldığı Lugano'daki Dünya Gazeteciler Kongresi'ne Türkiye Gaze-

endişelerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'na iletme, Türkiyeli gazetecilerin ve TGS'nin baskılara karşı direnişini destekleme kararı aldı.

Türkiye'ye girmesi yasaklandı

Isveç Göçmenler Şurası (SIV) adına **"Isveç'teki Türkler ve Türkiye"** konulu monografik çalışma yapmak için Türkiye'de çalışma yapma izni isteyen Isveçli gazeteci Christoph Andersson'un bu istemi Ankara hükümeti tarafından reddedildi. Andersson'un istemi uzun yazışmalara yol açan üç aylık bir bekleyişten sonra reddedilirken, aynı günlerde, Tür-

AYDIN ENGİN Tırmık

39 saat 59 dakika

Federal Almanya'da grev dalgası dindi. Yükselen ve sertleşen sendikal savaşım bir toplu sözleşmeyle noktalandı. Gerek metal, gerek kağıt ve basım işkolunda işçiler grev alanlarından tezgah başlarına döndüler. Akar bantlar yeniden yürümeye başladı. Irili ufaklı binlerce işletmede milyonlarca işçi, yeniden değer üretiyorlar şimdi. Yüzbinlerce işçi yaklaşık yedi hafta kadar önce şalterlere bastılar. **"Çarklar durdu ellerinde"**, grev başladı ve o işletmelerde kapitalist sömürü **"mola vermek"** zorunda kaldı. Şimdi grev sona erdi. Şalterler yeniden yukarı basıldı ve kapitalist sömürünün **"zorunlu molası"** bitti. Sömürü **yeniden** başladı.

Ne değişti?

Bir şey değişmediyse Federal Alman işçi sınıfı ne halt etmeye kalkıştı greve?

Soruya her türlü **sağ** ve **"sol"** gevezeliği elimizin tersiyle bir yana iterek, patronların başlattıkları ve besbelli ki azgınlaştıracakları propagandalara omuz silkerek cevap verelim:

sinin Türkiye'de malı mülkü var. Çoğu burada işçi, memlekette küçük burjuva, hatta burjuva... Onlar greve mreve çıkmaz. "Bu mesele Alman patronla Alman işçi arasında" **der yakar çubuğunu...**

Işçi sınıfına, onun savaşkanlığına inançsızlığın, güvensizliğin yansılanıydı bu **"mırıltı"**lar.

Sonra grevler başladı. Kamçı gibi vuran soğuk yağmur altında, sabahın kör karanlığında, **"mırıldananlar"** sıcak yataklarında uyurken, Federal Alman işçi sınıfı yerlisi, yabancısıyla, Heilbronn'lu **Günther**'i, Giresunlu **Ilyas**'ı, Padovalı **Giovanni**'si, Ispanyol **Gomez**'i, Korfu adasından **Hrisantos**'uyla grev gömleklerini kuşanıverdi.

Halay havası vuran davulla, Ispanyol gitarı, Rum sirtakisi ile Alman işçi marşları birbirine karıştı, göklerde yankılandı.

Federal Alman işçi sınıfı yedi haftalık grev boyunca **hiçbir yerde, hiçbir işletmede çözülmedi**, yılgınlık gösterip grev kırıcılarının kuy-

yinci Profesör **Dr. Walter Fabian**, yazar **Günter Grass**, oyuncu **Bruno Ganz**, Profesör **Dr. Reinhard Kühnl**, rejisör **Peter Lilienthal**, Profesör **Dr. Wolfgang Ludwig**, müzikçi **Udo Lindenberg**, Batı Berlin Parlamentosu üyesi **Dr. Jürgen Miksch**, yazar **Peter Schuett**, Batı Berlin Demokratik Bilimadamları Birliği Başkanı Tıp Doktoru **Michael Veneday** gibi ünlü toplumsal ve siyasal ağırlık taşıyan aydınlar özellikle ilgi çekiyor. Yüzlerce Batı Berlinli demokrat ve aydının imzasını taşıyan dayanışma çağrısında altı çizilerek Türkiye Barış Komitesi yöneticilerinin serbest bırakılmaları isteniyor.

Gazeteciler Kongresi'ne Türkiye Gazeteciler Sendikası temsilcilerinin gelmesine izin verilmediği konuları ele alındı, 1980 Eylül'ü ile 1983 Kasım'ı arasındaki sürede Türkiye'deki tüm büyük gazetelerin en az bir kez belirli bir süre için kapatıldığı, bu durumda bütün gazetelerin ve gazetecilerin yaşayabilmek için kendi kendilerine sansür uygulamak durumunda kaldıkları belirtildi.

Bu koşullarda kongre, Türkiye'deki baskılara karşı bir kampanya yürütme Türkiyeli meslekdaşları ile dayanışmayı geliştirme, Türkiye ve tüm dünyadaki Türkiyeliler ile daha yakın ve düzenli bir diyalog içine girip, Türkiye'de olan bitenler konusunda kamuoyunu bilgilendirme, sansür ve baskılar konusundaki

sonra reddedilirken, aynı günlerde, Türkiye'nin Stockholm'daki Turizm ve Enformasyon Bürosu, bir grup Isveçli gazeteciyi ve turizm bürosu memurunu Türkiye'ye davet etti. Bütün masrafların Türkiye tarafından karşılandığı gezi boyunca camiler ve diğer turistik tesisler gezilecek ve Türkiye'ye turist çekebilmenin yolları tartışılacak.

Türkiye'ye girmesi yasaklanan gazeteci Anderson, bundan bir süre önce sosyal demokrat eğilimli basında ve radyo programında Türkiye'nin Turizm ve Enformasyon Bürosu'nun binlerce Krona mal olan **"Türkiye'de her şey var"** başlığını taşıyan afişlerini nasıl anlamak gerektiği konusunda bir tartışma başlatmıştı.

Savcı Doğan Öz'ün ve 7 TIP'linin katili tam 4 kez idama mahkum edildi ama

Katil ve ajan Çiftçi beraat ettirildi

Savcı Doğan Öz'ün katili ve Bahçelievler'de 7 TIP'li gencin hunharca öldürülmesinin başlıca sanıklarından Ibrahim Çiftçi 4. kez idam cezasına çarptırıldıktan sonra askeri mahkemenin Askeri Yargıtay Daireler Kurulu'nun kararına uyma zorunluluğu yüzünden son yargılanmasında beraat ettirildi. Ibrahim Çiftçi, daha önce de 7 TIP'li gencin öldürülmesi davasında, davanın diğer tutuklu sanıkları hüküm giyerlerken **"delil yetersizliği"** gerekçesiyle beraat etmiş ve 12 Eylül öncesinin ajan provokatörlerinden biri daha, arkasındaki karanlık güçler tarafından ipten kurtarılmıştı.

Bundan 6 yıl önce, ilerici kimliğiyle tanınan savcı Doğan Öz, arabasına 5-6 metreden ateş eden biri tarafından öldürülmüş, katil kaçmış, daha sonra tanıklar Ibrahim Çiftçi'yi 5 kişi arasından kesinlikle teşhis etmişler ve 12 Eylül'den sonraki sorgusu sırasında Ibrahim Çiftçi, Doğan Öz'ü kendisinin 6 el ateş ederek öldürdüğünü itiraf etmişti. Daha sonra Çiftçi bu ifadesini işkence altında alındığını ileri sürerek inkar etti. Ancak tanık ifadeleri ve çeşitli deliller o kadar kuvvetliydi ki, 1 Numaralı Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi Ibrahim Çiftçi'yi ölüme mahkum etti. Yargıtay Birinci Dairesi'nin **"eksik soruşturma"** nedeniyle kararı bozmasına rağmen mahkeme kararında direndi ve ikinci kez idam kararı verdi. Bu ikinci hükmü de Yargıtay Birinci Dairesi bozdu. Askeri Yargıtay Başsavcısı bu bozma kararına itiraz etti. Çiftçi üçüncü kez yeniden yargılandı ve yeniden idama mahkum edildi. Dava Askeri Yargıtay Daireler Kurulu'na gitti ve buradan beraat kararı çıktı. Bu beraat kararı sadece 1 oy farkıyla, 7'ye karşı 8 oyla alınmıştı ama Daireler Kurulu'nun kararına mahkemelerin direnme hakkı yasal olarak yoktu, bu yüzden Ankara Sıkıyönetim 1 Numaralı Askeri Mahkemesi **"hukuki zorunluluk"** yüzünden karara uymak zorunda kaldı ve bir katil böylece temize çıkarıldı.

İBRAHIM ÇİFTÇİ
Katil ve MIT ajanı

Aslında Ibrahim Çiftçi'nin kişiliğinde ve Çiftçi olayında 12 Eylül öncesinin kimi gizli kalmış gerçekleri sırıtıyordu. 7 TIP'li gencin öldürülmesi davasında yine Askeri Yargıtay kararıyla delil yetersizliğinden beraat ettirilmesi akla kimi sorular getirmiş ve kimi gerçekleri ortaya çıkarmıştı. Çiftçi'nin, **"Mahkum olursam konuşacağım"** demesinin hemen ardından alelacele beraat etmesi, arkasından avukatının -bu dönemde benzeri görülmemiş şekilde- bir basın toplantısı yaparak müvekkilini **"iftiraya uğramış bir vatansever"** olarak tanıtması, Doğan Öz davasındaki müdahil avukatların Çiftçi'nin MIT ajanı olduğu yolundaki iddiaları Ibrahim Çiftçi olayı çevresindeki soruları artırmıştı. Doğan Öz davası kararı ve bu davanın son dönemlerinde ortaya çıkan sansür konmuş bazı gizli belgeler, Çiftçi'nin, 12 Eylül öncesinin kargaşa ve kanlı terör ortamının MIT'e bağlı ajan provokatörlerinden biri olduğunu ortaya koyuyordu. Ülkücü olduğunu söyleyen, MHP'li Ülkücü avukatlar tarafından savunulan Çiftçi'nin durumu aynı zamanda, MIT'in ve benzeri tüm karanlık örgütlerin 12 Eylül öncesinin gerçek sorumluları olduklarını ve 12 Eylül öncesi anarşi ve terörün, askeri darbe ve daha sonra faşizme doğru nasıl adım adım tırmanıldığını tüm açıklığıyla gösteriyor. Çiftçi olayı, 12 Eylül öncesinin bir aynası ve terörün gerçek sorumlularının kimler olduğunun açık bir kanıtı olarak dikkatle incelenmeye değer bir olay.

verelim:

Bir şey değil çok şey değişti. Federal Alman işçi sınıfı yedi haftalık grev savaşından kazanımlarla çıktı.

1 Nisan 1985'den itibaren kapitalist sömürü haftada bir buçuk saat **azaltıldı.** Bu kazanımdır. Önemli, değerli bir kazanımdır. Ekonomik bir kazanım olmanın ötesinde anlamlar taşıyan bir kazanımdır. Yeryüzünün en büyük emperyalist merkezlerinden birinde, Federal Almanya'da, işçi sınıfının, tekelci dayatmaları kırabileceğinin, milyonlarca emekçinin, milyonlarca Mark'tan daha güçlü olduklarının kanıtlandığı bir kazanımdır bu.

Geri yanını boşverin. Bir başına bu yeter.

* * *

Denecek ki:

- Bir buçuk saat nedir ki? Otomasyon ve rasyonalizasyon bir çırpıda yok edecek bu bir buçuk saatı...

Sanki 40 saatlık çalışma haftası kalsaydı otomasyon ve rasyonalizasyon duracaktı...

Denecek ki:

- Grev boyunca işçilerin parasal kayıplarına ne demeli? Soğuk lokavta uğrayan işçilerin alamadıkları ücretler ne olacak?

Sanki işçiler grev boylarında savaşa çıkmamışlar da, dere boyunda **pikniğe** çıkmışlar gibi...

Grevler başlamadan, hatta başladığı günlerde işçi sınıfı düşmanları bir yana, **dostu geçinenler** bile mırıldanıyorlardı:

- Federal Alman işçi sınıfı devrimci barutunu tüketeli çok oldu. Emperyalistler sömürüden payına düşen yağlı kemik onu iyice uslandırdı. **Sosisle birayı önüne dayadın, renkli televizyonun başına oturttun mu vur ağzına, al lokmasını oldu. Hele hele** "Urlaub" **zamanı yaklaşırken grev boylarına çıkarlar mı hiç? Savaşa soyunurlar mı?**

Bir başka mırıltı daha:

- Hele yabancı **işçiler... Hele hele bizim** Türkiyeliler. **Daha tam proleter bile olamadılar ki... Hep**lik gösterip grev kırıcılarının kuyruğunda tezgah başına dönmedi.

Hiçbir yerde metal, kağıt ve basım emekçileri sendikalarını satmadılar, arkadaşlarını yarı yolda bırakmadılar.

Sözünü ettiğimiz **"mırıltıların sahipleri"** şimdi külahlarını önlerine koyup düşünmeli, işçi sınıfının tek devrimci sınıf olduğuna ilişkin bilimsel doğruyu bir kez daha okumalı ve abdest tazelemeli...

* * *

Pekiii, bu zorlu sınavda hiç mi sınıfta kalan olmadı? Anladık Federal Alman işçi sınıfının karnesi tepeden tırnağa **"pekiyi"**lerle dolu. Yabancı işçiler **"iftihara"** bile geçtiler... Taman amenna... Ama sınıfta kalan yok mu?

Var.

Yaklaşık 30 yıldır Federal Alman toprakları üstünde, sendika üst yönetimlerine egemen olan anlayış, **"sosyal demokrat sendikacılık"** diye özetlenen ekonomik-demokratik savaş yöntemi sınıfta kaldı. Bir kez daha (kimbilir bununla birlikte kaç kez oldu?) sınıfta kaldı.

Grev alanlarında elle tutulur, gözle görülür olmuş savaş **potansiyeli** (gizilgücü) değerlendirilemedi. Düğüm fabrika kapılarında çözülebilecekken, yeniden ve bir kez daha süslü salonlarda, yeşil çuha kaplı masalar başında, **"pazarlık"** yöntemi ile çözülmesi yoluna gidildi. Kazanımlar sünnetli olduysa sünnetçiye kızmak anlamsız. Kirve'de iş yok. Kautsky denen kirvede... Ve sendika yönetimlerini elinde tutan **Kautsky**'nin torunları, bir kez daha sınıfta kaldılar.

* * *

Eğer haftalık çalışma süresi 39 saat 59 dakikaya indirilseydi, çalışma süresi topu topu bir dakika kısaltılabilseydi biz gene bu yazıyı yazardık.

Tekellerin dayatmaları sökmemiştir. **Savaşa çıkılmıştır ve kazanan işçiler olmuştur.**

Gel de keyiflenme, gel de kıvanma, gel de öğünme...

Chanzy Conture Konfeksiyon atölyesinin patronu Ali Öztürk, işçilere "nasihat" verdi:

"Paranın ne önemi var, hepimiz Türküz"

Röportaj: Kenan ÖZTÜRK

Fransa'nın Chartres bölgesinde Türkiyeli konfeksiyon işçileri, yanında çalıştıkları Türk patron Ali Öztürk**'e ait** Chanzy Conture **konfeksiyon atelyesinde, iki aylık paralarını alamayınca Haziran ayı başında işyerini işgal ettiler. Olaya basın yayın organları geniş yer verdi. İşgal bir hafta sürdü. İşçiler haklarının bir bölümünü aldılar. Diğer hakları için de sendikaları CGT aracılığıyla mahkemeye başvurdular. Bu işgal olayı Fransa'daki işçilerimizin büyük bir çoğunluğunun terzi olarak çalıştığı konfeksiyon dalındaki aşırı sömürüyü ve kepazeliği bir kez daha bütün çıplaklığıyla gözler önüne serdi. İşgali gerçekleştiren Türkiyeli işçilerden** Abdullah Karakaş, Erdal Büyüköztürk, Erdal Söyler **ve** Mehmet Taylan **Fransa'daki konfeksiyon işçilerinin içinde bulundukları durumu** Türkiye Postası'**na anlattılar.**

Tatil bayram demeden gece-gündüz çalışıyoruz

Adım **Mehmet Taylan.** Daha ortaokuldayken okul masraflarımı karşılamak için bir terzinin yanında çıraklığa başlamıştım. Ustam haftada 2,5 lira veriyor, 5 lira da bahşişlerden elime geçiyordu. Ortaokulu bitirince bende İstanbul hevesi başladı. Ama oraya gittiğimde tabii tüm hayallerim yıkıldı. İşsiz kaldım, yatacak yer bulamadım, hanlarda yattım... Askerden sonra kendi kasabamda terzi dükkanı açtımsa da veresiyeler, vergiler yüzünden geçim iyice zorlaştı ve dükkanı yarı fiyatına satmak zorunda kaldım. Yine iki terzi arkadaşla birlikte maceralı bir yolculuktan sonra Fransa'ya geldim. Uzun süre turist olarak çalıştıktan sonra çalışma ve oturma izni kartlarını aldım. Çocukları getirmek için uzun süre ev aradıktan sonra, ancak Paris'e 10 kilometre uzaklıktaki Chartres'te ev bulabildim; yani her gün işe gelmek ve işten dönmek için 200 kilometre katedecektim. O arada burada konfeksiyon atelyesi patronu **Ali Öztürk**'le tanıştım. İşçi arıyormuş, bana ev bulursa yanında çalışabileceğimi söyledim, kabul etti. Aynı durumda olan bir arkadaşımı da işe aldı; yine ev bulacağına söz vererek... Ödemeyi parçabaşı yapacaktı. Gece gündüz, cumartesi, pazar, bayram demeden 1 Mayıs günü bile çalıştık. Patrona evden bahsettiğimde beni oyalıyordu. So-

kaldım, 3500 Frankım gitti. Patron sürekli iş getiriyor, bizi gece 1'lere kadar çalıştırıyordu. Bana da iki ay para ödemedi, söylediğim zaman **"Erdal'cığım biz Türk'üz, hepimiz birbirimiz için, birimiz hepimiz için, şurada yabancılara rezil olmayalım. Para işi kolay hallederiz, sen çalış"** diyordu. İlk iki ayın parasının bir bölümünü zorla aldım, ondan sonraki ay aynı hızla günde 13-14 saat, cumartesi pazar, bayram günleri çalıştık. Onun da parasını vermedi, yine bizi oyalamaya kalktı. Bu arada makinelerin sayısını 4'ten 11'e çıkardı. En sonunda da bizi kovalamaya kalktı. Bizim dayanacak gücümüz kalmadı, atelyeyi işgal ettik.

Burada kaldığım sürece Fransızca'yı öğrenmeyi çok istedim, ama nerede... Kurslara gideyim dedim, konfeksiyon zaman ve fırsat vermedi. Makineyi tepersen para var, yoksa yok. Kendi çabamla öğrenmeye çalışıyordum Fransızca'yı. Çalıştığım makinenin üzerine öğrendim kelimeleri yazıyor, hem çalışıyor, hem kelimleri okuyordum.

Patronu tehdit ettim de, paramı öyle alabildim

Adım **Erdal Büyüköztürk.** 40 yaşındayım, evliyim, bir çocuğum var. Konfeksiyon baba mesleği. 7 öz, 3 üvey 10 kardesiz, hepimiz konfeksiyonda çalışıyo-

İki aylık ücretlerini alamayınca patron Ali Öztürk'ün atölyesini işgal ettiler.

ma izni kartları için 1979'da başvuru yapmıştım, turist işçilere af çıkınca kartları aldım. Rahatlamıştım... Turistlikten çok çektiydik. Sürekli gizliydik... Çalışmaya başladım. Ayda 8-9 bin (yaklaşık 2500 Mark) geçiyordu elime. Bu işyerinde çalışırken kaza yaptım, ayağım kırıldı. Bir yıl işsiz kaldım. Sigorta asgari ücret üzerinden ayda 2 bin Frank ödedi. (600 Mark). Bu arada evde çalışmaya başladım. **Butik Menteş**'in sahibi **Fuat Menteş**'ten iş alıyordum, adama bir sürü iş yaptık, benim gibi başka arkadaşlara da iş vermiş, ondan sonra paramızı vermeden ortadan kayboldu. Öğrendik ki, biz işçilerin parasını büyük toptancı firmadan alıp Hollanda'ya kaçmış. Bir gün kendisini görüp tehdit ettim, hepsini olmasa da paramın büyük bir bölümünü aldım...

Bu arada **Ali Öztürk**'le tanıştık. Bana da **"ev sorununu hallederiz"** dedi. Kendi villa tipi bir evde oturuyor. Biz ev bulana kadar çoluk çocuk orada kaldık bir ay kadar, daha sonra yine kendim ev bulup çıktım. Ali beye iki ay gece gündüz çalıştık. Hesaba oturduğumuzda benim hesap onunkini tutmadı. Paranın bir kısmını alabildim, ondan sonraki iki ayın da parasını vermedi. Biz de hakkımızı aramak için CGT'ye gittik.

elde ettim. Bu işten patronlar iyi para vurdulardı...

Madame Marco'nun yanında işbaşı yaptım. 9 ay çalıştıktan sonra patron atelyeyi satışa çıkardı, bizi de haklarımızı vermeden kanunsuz işten atmaya kalktı. CGT'ye üye olduk. Atelye el değiştirdi, biz de bu arada bazı kazanımlar elde ettik. Yeni patron geldikten sonra parçabaşı konusunda arkadaşlar arasında ikilik çıkınca birkaç arkadaş oradan ayrıldık. Ali Öztürk'le tanıştık, bana da ev bulacağına dair söz verdi, tabii ne ev buldu, ne de paramızı verdi. Sonunda işyerini işgal ettik...

Fransa'da konfeksiyon branşı bellibaşlı bir sorun. Büyük toptancı firmalardan, küçük atelye patronlarına kadar tam bir üçkağıt ağı var. Parçabaşı diye bir uygulama koymuşlar, yani diktiğin iş kadar para kazanıyorsun. İş olmazsa para yok. Dikilecek şeyler **Maison** denen toptancı firmadan bize ulaşıncaya kadar bir iki aracıdan geçiyor. Asıl dikim fiyatı Maison'da 60 Frank'sa, bizim elimize geldiğinde 10 Frank'a inmiş oluyor. Aradaki miktar doğrudan atelye sahibinin cebine giriyor. Maison, üzerine kat kat koyup piyasaya veriyor. Bizim 10 Frank'a diktiğimiz toplam maliyeti 30-40 Frank'ı bulmayan bir

---

ÖZETLE

Bir milyon kişi bir yılı aşkın süredir işsiz

Nürnberg Çalışma Dairesi'nin 3 Temmuz günü yaptığı açıklamaya göre, Federal Almanya'daki iş ve işçi bulma kurumlarındaki kayıtlı işsiz sayısı 2 milyon 112 bin 596. Kısa çalışma uygulayan işyerlerinde çalışan işçi sayısı ise 338 bin 327. Bir yıl veya daha uzun zamandır işsiz olanların sayısının da geçtiğimiz Haziran ayında artarak tüm işsizlerin oranının yüzde 44,8'e (yaklaşık 1 milyon kişi) çıktığı bildiriliyor. 2 milyon 112 bin 596 işsizden yalnız 738 bin 638'i işsizlik parası ve 599 bin 609'u çok düşük olan işsizlik yardımı alabiliyor.

Yabancı düşmanlığına karşı "uzun yürüyüş"

İçinde çeşitli parti, yığın örgütü ve demokrat kişileri barındıran **"Frankfurter Appel"**, yabancı düşmanlığına karşı sonbaharda iki büyük yürüyüş düzenliyor. Koordinasyon Bürosu'nun verdiği bilgiye göre, **29 Eylül**'de **Münih** ve **Batı Berlin**'den hareket edecek olan yürüyüş kolları, 25 kentten geçerek **13 Ekim**'de Köln ve **Bonn**'a gelecek. **"Irkçılığa ve Yabancı Düşmanlığına karşı Yürüyüş"** adını alan eylem boyunca, geçilen şehirlerde çeşitli gösteri ve mitingler düzenlenecek.

Kasiyerlere polislik görevi

Batı Berlin Senatosu'nun, sığınmacılara sosyal yardım olarak verilen **"fiş"**lerle ilgili yeni kararı, büyük protestolara yol açtı. Yeni kararla, **"Sığınmacılar fişleri nakit parayla değiştiriyorlar"** gerekçesi öne sürülerek, dükkanlardaki personelin fişle alışveriş yapanlardan kimlik sorması öngörülüyor. **"Fiş"** uygulamasının başlıbaşına insanlık dışı bir uygulama olduğunu ve sözkonusu kararla kasiyerlerin de ister istemez **"polislik"** görevini üstleneceklerini söyleyen Senato'nun

1 Mayıs günü bile çalıştık. Patrona ev-
den bahsettiğimde beni oyalıyordu. Sonunda kendim ev buldum yine.

Bu arada patron ne birinci, ne de ikinci ayın parasını vermedi. Para isteyince bize **"Siz Türksünüz, ben de; aramızda para sorunu mu olur, birbirimize yardım edelim"** diyordu. Ondan sonra da beni ve arkadaşımı kapı dışarı etti. Bizden birkaç gün önce de iki arkadaşı daha işten atmıştı. Onlarla birlikte CGT sendikasına gittik. CGT'nin girişimleri sonucu tekrar işe almak zorunda kaldı patron bizi. Bir de bize bir nutuk çekti, **"Bundan sonra her istediğiniz olacak, sendikaya gitmekle ayıp yaptınız"** falan diye ve bize **"Anlaşma Belgesi"** diye Fransızca bir kağıt imzalattı. Haftabaşında işe gittiğimizde, **"Bu atelyeye giremezsiniz, imzaları attınız artık"** dedi. Bizi içeri sokmadı. Tekrar CGT'ye başvurarak patronu mahkemeye verdik ve anlaşmaya zorlamak için atelyeyi işgal ettik. O da, ırkçılığıyla tanınmış bir avukat tutarak bizi mahkemeye verdi. **"Mülkiyete tecavüz"**-den... Mahkeme işgalin üç gün içinde son bulmasına karar verdi. Biz buna rağmen bir hafta direndik ve polis zoruyla çıkarıldık. Alacaklarımız ve kanunsuz işten çıkarmayla ilgili mahkememiz ise sürüyor.

Dayanacak gücümüz kalmadı, atelyeyi işgal ettik

Adım **Erdal Söyler.** 25 yaşındayım. Buraya gelmeden önce Türkiye'de de konfeksiyonda çalışıyordum. Ancak elime ayda sadece 11 bin lira geçtiği için geçinemediğimden, Paris'teki eniştemin yanına geldim. Bir yıl turist olarak çalıştıktan sonra Izmirli bir konfeksiyoncunun, yine 8 Türk'ün çalıştığı atelyesine girerek oturma ve çalışma izni kartlarımı aldım. Daha sonra atelyenin kaçak olduğunu öğrendik, atelye kapandı, ben de Strasbourg'daki **Gündüz** konfeksiyonda işe başladım. Parçabaşı düzeniyle sabah saat 8'den akşam 9'a, 10'a kadar çalışıyorduk. Cumartesi pazar da dahil... 6 ay sonra da bu **Ali Öztürk**'ün yanında işe başladım.

Ali Öztürk, bana da oda bulacağını vaadederek beni kandırdı. Orada da parçabaşı çalışacak, aybaşı geldiğinde yaptığımız işin parasını alacaktık. Iki ay otelde

yon baba mesleği. 7 öz, 3 üvey 10 kardeşiz, hepimiz konfeksiyonda çalışıyoruz.

Istanbul'da kendi atelyem vardı; pantolon yelek dikiyordum. Paris'te yaşayan bir arkadaşım bana sürekli mektup yazıyor, burayı methediyor, gel diyordu. Şipşak pasaportu çıkarıp 1978'in sonunda Fransa'ya geldim. Gelmemin bir nedeni alkolü bırakmak istememdi.

Önceleri bir Arap patronun yanında turist olarak çalıştım. Günde 40-50 pantolon çıkarıyor, pantolon başına 10-11 Frank alıyorduk. Aradan 6 yıl geçmesine rağmen şimdi hala 10 Frank veriyorlar pantolon başına. 14 ay çalıştıktan sonra arkadaşlara **"Ben bu Fransa'yı sevmedim beni Türkiye'ye gönderin yine"** dedim. 400 Frank'lık uçak biletimi alıp beni Istanbul'a gönderdiler. Orada da bir süre kardeşlerimin atelyesinde çalıştıktan sonra tekrar Fransa'ya geldim. Oturma ve çalış-

parasını vermedi. Biz de hakkımızı aramak için CGT'ye gittik.

Büyük toptancı firmalardan küçük atelye patronlarına üçkağıtçı ağı

Adım **Abdullah Karakaş.** Evliyim, iki çocuğum var. Türkiye'deyken esnaflık yapıyordum. Doğu Anadolu'yu arabamla köy köy dolaşıp çerçilik yapardım. Gelirimiz yetmiyordu. Almanya'ya gelip iltica başvurdum. Üç yıla yakın bir zaman Stuttgart'ta çöpçülük yaptım. Iltica istemim kabul edilmeyince Fransa'ya geldim. Turist işçilere af çıkınca bir patron bulup 4500 Frank yedim, kontrat yaptım ve böylelikle oturma ve çalışma izni kartlarını

veriyor. Bizim 10 Frank'a diktiğimiz toplam maliyeti 30-40 Frank'ı bulmayan bir elbiseyi vitrinde 300-400 Frank'a görüyoruz...

Patronlar devleti de dolandırıyorlar. Çıkardığımız malın çok azını vergiye bildiriyorlar. Biz fazla mal çıkartalım diye ayda 250 saat çalışıp örneğin 7000 Frank kazanıyorsak, patron bizim maaş bordrolarına asgari ücret 3800 Frank ve **"169 saat çalıştı"** yazıyor. Aradaki farkı bize çekle elden veriyor. Dolayısıyla bizim işsizlik, sigorta gibi primlerimizi asgari ücret üzerinden ödemiş oluyor. Hastalanır veya işsiz kalırsak sigorta bize asgari ücret üzerinden ödeme yapıyor. Emeklilik ve işten çıkış tazminatları da tabii ki en düşük ücret üzerinden hesaplanıyor. Yani bu parça başı düzeni tamamen işçinin zararına işliyor. Ayrıca, atelyelerdeki sağlık koşulları da çok kötü. Küçük, havasız yerlerde yüzlerce arkadaşımız vereme yakalanıyor.

E. Söyler dikiş makinesinin üzerine yazarak dil öğrenmeye çalışıyor.

Adıyamanlı Mehmet Taylan Türkiye'deyken terzilik yapıyordu.

Abdullah Karakaş Türkiye'deyken köy köy dolaşıp çerçilik yapıyordu.

Erdal Büyüköztürk'ün öteki 9 kardeşi de konfeksiyon işçisi

ister istemez **"polislik"** görevini üstleneceklerini söyleyen Senato'nun SPD'li, FDP'li ve Alternative Liste li milletvekilleri karara şiddetle karşı çıkıyorlar. Alternative Liste taraftarlarınca düzenlenen eylemler Almanların ve sığınmacıların toplu olarak alışverişe gitmeleri şeklinde sürüyor.

Işsiz öğretmenler Türkiye'ye

Federal Almanya'da kültür bakanlarının Haziran ayı içinde yapılan konferansında, Türkiyeli ve işsiz Alman öğretmenleri Türkiye'ye gönderme konusu ele alındı. Öğretmenler, **"geri dönüş yapan Türkiyeli ailelerin çocuklarının Türkiye'deki okul sistemine alışmalarına yardımcı olacakları"** gerekçesi öne sürülerek gönderilmek isteniyor. Bilim ve Eğitim Işçileri Sendikası (GEW) sözcüleri, ne Alman ne de Türk hükümetinin yabancı çocukların re-entegrasyonuna ilişkin olarak hiç bir ciddi önlem almadığına işaret ediyor ve bu konudaki planların, hükümetin işsiz Alman öğretmenleri **"başından atma"** niyeti olarak niteliyorlar. Konu Batı Berlin Senatosu'nda da gündeme geldi. Bilindiği gibi Batı Berlin hükümeti Türkiyeli öğretmenleri işten çıkarma yolundaki çalışmalarını zaten sürdürmekteydi.

Federal Almanya'nın 1985 silahlanma bütçesi

Federal Almanya'nın, 1985 yılı bütçesinde de sosyal harcamalardan kesintiler yapılarak silahlanma harcamalarının arttırılması öngörülüyor. Geçtiğimiz günlerde Ekonomi Bakanı Lambsdorff tarafından basına açıklanan tasarıya göre, Çalışma ve Sosyal Işler, Eğitim, Gençlik, Spor ve Sağlık Bakanlıkları'nın bütçelerinden yeni kısıtlamalar yapılmasına karşın, Savunma Bakanlığı bütçesinde yüzde 3,7 oranında, yani 1,78 milyar Marklık bir artış öngörülerek, bütçe 49,3 milyar Mark'a çıkartılıyor. Bunun 50 milyar Mark'ının silahlanmaya yatırılacağı tahmin ediliyor. Bütçede en fazla kesintiye uğrayan bakanlık Çalışma Bakanlığı.

SON 150 YILIN EN BÜYÜK SENDİKAL EYLEMİ

İngiliz maden işçilerinin grevi 18. haftasına girdi

Thatcher hükümetinin, 20 ocağı kapatarak 25 bin işyerini yoketme planına karşı maden işçilerinin başlattıkları grev 18. haftasına girdi. Yaklaşık 100 bin işçiyi kapsayan grev, Ingiltere'de son 150 yılın en büyük sendikal eylemi olarak değerlendiriliyor. Geçtiğimiz günlerde Devlet Kömür Işletmeleri ve Maden Işçileri Sendikası (NUM) arasında yapılan görüşmeler de sonuçsuz kalırken, grevci işçilerle ulusal ve uluslararası planda dayanışma büyüyor. Son haftalardaki en büyük dayanışma hareketi, tren sürücülerinin ve matbaa işçilerinin grevleri oldu. Londra'ya gidip gelen trenlerin 24 saat işlememesinin yanında, demiryolu işçileri ayrıca Galler ve Iskoçya bölgelerindeki iki büyük çelik kompleksinin hammadde sevkiyatını durdurdu. Matbaa işçileri de, grevdeki maden işçilerine yazdıkları bir dayanışma mesajını basmayı reddeden Ingiltere'nin büyük gazeteleri "Daily Mirror", "Sun" *ve* "Financial Times"*da grev yaparak sözkonusu gazetelerin çıkmasını bir gün önlediler. Hükümetin kolluk güçlerinin maden işçileri üzerinde estirdiği terör de sürüyor. Son olarak 14 bin işçinin grevde olduğu Iskoçya'da yine 50 işçi gözaltına alındı. Grevin başlangıcından bu yana, içinde NUM Başkanı* Scargill *de olmak üzere 2600 kişi tutuklandı, polisin saldırıları sonucu 500 kişi yaralandı, 1 kişi de öldü. Maden işçileri, hükümet ocakları kapatma kararını geri alınca ya kadar direneceklerini belirtiyorlar.*

"Dönüşü teşvik" yasasından yararlanma süresi 30 Haziran'da sona erdi

Kesin dönüşçüler Alman patronlara 3 milyar mark armağan ettiler

● **"Geriye dönüşü teşvik" adı altındaki 10 bin 500 Marklık prim için 14 bin, ödedikleri sigorta primlerini geri almak için ise 82 bin kişi başvuru yaptı. Bunların yüzde 80'i vasıfsız işçi, yüzde 60'ı da 40 yaşın üzerinde**

Federal Almanya'daki **"geriye dönüşe teşvik"** yasasından yararlanma süresi 30 Haziran'da sona erdi. Başvuru yapanların sayısının 100 bin dolayında olduğu bildiriliyor.

Nürnberg'deki Federal Çalışma Dairesi'nin verilerine göre; 10 bin 500 Marklık primi alarak Haziran ayının başına kadar kesin dönüş yapmış olan 1700 işçinin yüzde 90'ı Türkiyeli. Yine bu 1700 işçinin yüzde 75'i işyerinin tamamen veya bir bölümünün kapanması, yüzde 9'u işyerinin iflası sonucu işsiz kalarak, yüzde 16'sı da kısa çalışmadan etkilenerek **"dönüşe teşvik"** primini almaya hak kazandı. Kesin dönüş yapan işçilerin sadece yüzde 4'ü 25 yaşın altında, 40 yaşın üzerinde olanların tümüne oranı ise yüzde 60. Geriye dönüş için başvuru yapanların yüzde 80'i ise vasıfsız işçi.

3 milyar Mark bıraktılar

"Geriye dönüşü teşvik" yasasından yararlanmak üzere başvuran ve en geç 30 Eylül tarihine kadar Federal Almanya'yı terketmek zorunda olan 100 bin işçinin 3 milyar Markı bulan kazanılmış haklarını Alman işverenlere **"hediye"** ettikleri hesaplanıyor. Bilindiği gibi, sözkonusu yasa iki türlü **"teşvik"** getirmekteydi. Bunlardan birincisi işsiz kalan ya da çalıştığı işyeri **"kısa çalışmaya"** girenlere, dönmeleri halinde verilen 10.500 Marklık **"teşvik"**ti. Bu teşvikten yararlanmak için yapılan başvuru sayısı yalnızca 10 bin dolayında. Eğer bu kişiler dönüş için başvurmayıp yasal olarak bir yıl süreyle tanınan işsizlik parası alma hakkını kullansalardı, yılda kişi başına 24 bin Mark alacaklardı. Böylece, 10.500 Marklık **"dönüş teşvik"**inden yararlanan her yabancı işçi Çalışma Daireleri'ne 13.500 Mark bırakmış oldu.

Yasanın getirdiği ikinci **"teşvik"**, emeklilik kesintilerinden işçinin ödediği payın, dönüş halinde işçiye iade edilmesiydi. Bu **"teşvik"**ten yararlanmak için başvuran 80 bin dolayındaki yabancı işçi ise, emek-

Yabancıların kazanılmış pek çok hakkı ellerinden alındı

Belçika'da Yabancılar Yasası kabul edildi

Özal hükümeti

hükümeti serbest dolaşım hakkını satıyor

Geçtiğimiz ayın son haftasında Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu resmi görüşmeler yapmak üzere Federal Almanya'ya geldi. Türk ve Alman hükümet yetkilileri arasında yapılan görüşmelerde **"Türkiyeli işçilerin Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ülkelerinde serbest dolaşım hakkı"** konusu ele alındı. Konuyla ilgili olarak yapılan anlaşmaya göre, Federal Almanya Hükümeti Türkiye'nin AET ile donmuş olan ilişkilerinin canlanması ve dondurulmuş bulunan kredilerin yeniden verilmesi için çaba harcayacak ve buna karşılık Türkiye'de **"işçilerin serbest dolaşım hakkını"** kullanmaktan vazgeçecek.

Nitekim, görüşmelerden sonra bir açıklama yapan Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu **"Serbest dolaşım hakkımızı kullanırsak, bundan en çok etkilenecek ülke Federal Almanya olacağı için, mevcut iş pazarı ve ekonomik durum sebebiyle, Alman Hükümetinin karşılaşması muhtemel güçlükleri anlayışla karşılıyoruz"** diyerek, Türkiyeli işçilerin serbest dolaşım hakkını sattıklarını dile getirdi. Oysa, Özal Hükümeti konuyla ilgili olarak sürekli **"Türk işçilerinin serbest dolaşım hakkı, toplulukla Türkiye arasında imzalanan ortaklık anlaşmasından doğan bir haktır. Bu haktan vazgeçmemiz mümkün değildir"** biçiminde açıklamalar yapmıştı.

Bilindiği gibi, AET ile Türkiye arasında imzalanan ortaklık anlaşmasına göre, 1986 yılı başından itibaren Türk pasaportu taşıyan herkes AET ülkelerinde serbestçe dolaşabilecek, bu ülkelerde oturma ve çalışma hakkına sahip olabileceklerdi. Böylece, Özal Hükümeti, milyonlarca Türkiyeli işçiyi ilgilendiren ve Türkiye'nin yasal hakkı olan **"serbest dolaşım hakkını"** birkaç yüz milyon dolar karşılığında satmış oldu.

Belçika'da Yabancılar Yasası kabul edildi

21 Haziran Perşembe günü Belçika Senatosu'nda yapılan oylama sonucunda Adalet Bakanı Gol tarafından hazırlatılmış olan yeni yabancılar yasası kesinlik kazandı. Bundan bir süre önce aynı tasarı Millet Meclisi'nde hükümette yer alan partilerin oylarıyla kabul edilmişti. Bilindiği gibi Belçikalı ilerici ve demokratlar, üniversite çevreleri ve göçmen işçi örgütlerince sert bir biçimde eleştirilen bu yeni yasa, ailelerin birleştirilmesi, oturacağı yeri serbestçe seçme gibi yabancıların kazanılmış bir çok hakkını ellerinden alınmakta.

Yasa tasarısı Senato'daki tartışmalarda da sert eleştirilere hedef oldu. Komünist Senatör Vercaigne yaptığı konuşmada yeni yasayı eleştirdi, J.Gol'ü ve partisini (Liberal Parti) özellikle son Avrupa Parlamentosu seçimleri sırasında yürüttükleri yabancı düşmanı kampanyadan dolayı, ülkede ırkçılığın güçlenmesine yardımcı olmakla suçladı.

Yeni yasanın Belçika vatandaşlık yasasına- yabancıların Belçika uyruğuna geçmelerini bazı durumlarda kolaylaştıran değişiklikler getiren ve diğer bölümlere kıyasla daha fazla kabul gören ikinci kısım ise taşıdığı bazı hukuki zaaflar ve belirsizlikler nedeniyle Serge Moureaux ve R.Lallemand gibi hukukçu senatörlerin eleştirilerine hedef oldu.

Tartışmalar sırasında söz alan Adalet Bakanı J.Gol ise önümüzdeki sonbaharda Federal Almanya'da olduğu gibi Belçika'da da göçmen işçileri dönüşe teşvik için mali önlemler getirileceğini açıkladı.

Belçika'daki Türkiyeli işçiler, gerici yasaya karşı protesto gösterileri yapmışlardı

"teşvik"ten yararlanmak için başvuran 80 bin dolayındaki yabancı işçi ise, emeklilik kesintilerinden işverenin ödediği ama kendi hakları olan payları da Federal Almanya'da bırakmış oldular. Böylece Federal Alman ekonomisinin, **"geriye dönüşü teşvik"** yasası uygulaması sonucunda kesin dönüş yapacak 100 bin işçiden 3 milyar Mark dolayında bir tasarruf sağlayacağı hesaplanıyor.

Federal hükümet yasayı çıkarırken, geriye dönüşlerle birlikte işsizliğin de azalacağını öne sürmüştü. Teşvik primlerinden yararlanacak 100 bin yabancı işçinin geriye dönüşleriyle birlikte Federal Almanya'daki işsizlik oranında sözü edilmeye değer hiçbir azalma olmayacağı ortaya çıkarken, dönüş yasasının asıl amacının yabancı işçilerin kazanılmış haklarını gasbetmek olduğu da ortaya çıktı.

Yabancı düşmanlığı ve işsizlik

Emeklilik ve **"geriye dönüşü teşvik"** primlerini alarak dönen işçilerin 100 bin kişiyi bulması, Federal hükümetin yasayı çıkarırken yaptığı tahminlere oldukça yakın. Bu sayının fazlalığı karşısında, işçilerin gerek 10.500 Mark gibi çok düşük bir miktarı yılların emeğinin karşılığı olarak kabullenmesine, gerekse de emeklilik primlerini alarak emeklilik hakkını kaybetmeyi göze almasına neden olarak, artan işsizlik ve yabancı düşmanlığını göstermek yerinde olacaktır. Başvuru yapanların Federal Almanya'da artık kendileri için güvenlikli bir gelecek görememelerine en güzel kanıt, dönmek isteyenlerin yüzde 60'ının 40 yaşın üzerinde olmasıdır. 40-45 arası yaş grubu için Federal Almanya'da üç-beş yıl daha çalışıp emekliliğe hak kazanma olanağı mevcuttu. Buna karşın emeklilik primlerini alıp burada emeklilik hakkını tamamen yitiren işçiler Türkiye'de SSK'ya borçlanma yoluyla ve ayda en fazla 50 bin lira aylıkla emekli olmayı göze almışlardır. Temmuz ayının gazeteleri, Türkiye'de 4 kişilik bir ailenin sadece beslenme için 52 bin liraya ihtiyacı olduğunu yazıyor.

Öte yandan 10.500 Mark teşvik primi alarak dönüş yapanların bu paranın tamamını taşınma masraflarına harcadıkları ve yalnızca Kapıkule gümrüğünde ödemek zorunda bırakıldıkları rüşvet miktarının 50 bin lirayı bulduğu bildiriliyor.

Sonuç olarak, Federal hükümet, yabancı işçileri ülkelerine geri gönderme planının birinci aşamasında başarılı oldu diyebiliriz. Bundan sonraki adım, sonbaharda çıkarılması beklenen yabancılar yasası olacaktır.

Danimarka'da son yılların en örgütlü ve uzun süren eylemi

Kopenhag'da şöförlerin grevi başarılı oldu

Otobüs şöförlerinin, sendikayı bölme girişimlerine karşı başlattıkları grev diğer sendikalardan da geniş destek buldu

Kopenhag'da otobüs şoförlerinin yığınsal olarak örgütlü bulundukları SID, sendikadan ayrılmalar ve **"ayrı bağımsız"** sendikalar kurma kılıfı altında bölünmeye çabalandı. SID sosyal demokratların etkinliği altında ve çok sayıda işçiyi çatısı altında toplamış bulunan bir sendika. Son zamanlarda bu sendikada örgütlü bulunan işçilerin arasında, **"SID sosyal demokratlara maddi olarak yardım yapıyor"** söylentisi yaygınlaştırıldı. Sendikada örgütlü bazı işçiler de bu durumu protesto amacıyla sendikadan ayrılacaklarını açıkladılar. Hemen arkasından da, **"yeni, bağımsız"** bir sendika kuracaklarını belirttiler.

Bu gelişmeler üzerine, HT (otobüs işletmesinin kısa adı) şoförleri tüm hatlarda grev kararı aldılar ve uygulamaya geçtiler. Bu uygulamayla ilgili olarak da bir Eylem Komitesi oluşturuldu. Başta sendikadan ayrılan şoför sayısı 23 kişiydi ve grev eylemi sırasında bunlardan 13'ü tekrar sendikaya üye oldu, 8 şoför tavrını sürdürdü ve ayrı sendika kurmada ısrarlı olduklarını belirtti. İki şoför de sendikaya yeniden üye olmamakla birlikte, diğer 8 otobüs şoförüyle ortak hareket de etmediler.

Eylem Komitesi, istemlerinin 8 otobüs şoförünün işten atılması olduğunu belirtti. Hükümet bu isteme karşı direndi. Bu direniş karşısında, otobüs şoförlerinin grevine dayanışma grevleri başlatıldı. Mayıs'ın üçüncü haftasının sonunda aralıklı olarak gazetelerde, postanelerde, şehir içi tren hatlarında çalışanlar, temizlik işçileri, hastanelerdeki personel otobüs şoförlerinin grevine dayanışmada bulundular. İki büyük gazete 1-2 gün çıkmadı, geç çıktı. Ayrıca dış tren hatlarında çalışan işçiler de çeşitli biçimlerde dayanışma grevi yaptılar. Böylece Kopenhag'da hayat felce uğradı.

Kopenhag Belediye Meclisi sorunu ele aldı ve 8 otobüs şoförünün atılmasına karar verdi. Bu karar uygulamaya kondu. Belediye Meclisi'nde alınan bu karara hükümetteki Muhafazakar Parti üyeleri katılmadılar. Ancak bu duruma Içişleri Bakanı'nın veto hakkı bulunduğundan, şoförler atılan 8 şoförün tekrar işe iadesi sözkonusu olursa, greve devam edeceklerini açıkladılar. Başbakan, Içişleri ve Adalet Bakanlarının ortak basın toplantısında, bu karar üstü örtülü bir biçimde kabul edildi. Ancak bu 8 şoförün 1 milyon Kron'a varan tazminatlarının ödenmesi için hükümet olarak ellerinden gelen yardımı yapacaklarını açıkladılar.

Hem uzun zamandır Danimarka'da böylesine örgütlü, geniş bir grev eylemi ilk kez olduğundan, hem de elde edilen sonuç açısından kamuoyunda eylem geniş yankılar uyandırdı. Greve giden HT şoförlerinin içinde Türkiyeli şoförler de vardı. Yabancılar da bu grevle değerli bir deneyim kazandılar.

Şili halkının yiğit evladı, devrimci sanatın yüzakı Viktor Jara anlatıyor

Türkülerimiz sokaklara çıkmalıdır

Devrimci bir müzisyen, devrimci bir şarkıcı olmanın yalnızca devrimci, politik şarkılar söyleyen birisi olmak anlamına geldiğine inanmıyorum. Bence sanatçı gerçek bir yaratıcı olması gerektiği için özünde devrimcidir. Devrimci olan ise en derin anlamında halkımızın değerlerini emperyalist sızmalardan koruyandır. Nasıl koruyacağız? Yığınların yaşamını, dünyayı, doğayı ve insanı onlara layık tertemiz, saf bir ifade biçimi ile müziğimize nasıl yerleştireceğiz? Insanı en saygıdeğer, en onurlu konumunda yani yoksulluğa, baskıya, savaşa teslim olmadığı bir konumda nasıl işleyeceğiz? Işte devrimci bir müzisyenin tüm bunları düşünmesi gerekiyor.

Çoğu kez biz entellektüeller ve sanatçılar halkımıza karşı ataerkil, peygamberce ve popülist bir yaklaşım içine giriyoruz. Bu nedenle de beklentilerimizi düşük tutuyoruz. Bu çok ciddi bir ideolojik hata ve bizim, halktan gerçekten öğrenmemizi ve onlara ne verilmesi gerektiğini, ne biçimde verilmesi gerektiğini anlamamızı güçleştiriyor. Insanlara tarihsel köklerini yalnızca iyi niyet ve bazı artistik sezgilerle anlatamayız. Bunun için beklentilerimizi yüksek tutmalı ve çok özel çalışmalar yapmalıyız. Türkülerimizi ve türkülerimizin müziğini yáparken gerçeklerin içinde ve gerçeklere bağlı olarak çalışmalı ve bu çalışmalarımızı sürekli olarak derinleştirme yoluna gitmeliyiz. Eğer sesimizin, türkülerimizin insanlara ulaşmasını istiyorsak, insanları dinlemesini de bilmeli, gördüklerimizi, öğrendiklerimizi yeteneklerimizle sürekli yoğurmalı ve sonuçta insanların bilincini yükselten ürünlerle ortaya çıkmalıyız.

Şurası bir gerçek, insanlar sanatçıdan yaşamı ayna gibi, ama **"onları etkilebilen ve onlarda kalan bir biçimde"** yansıtmasını istiyorlar. Ben ülkemde şarkıcı olarak tanınmamı işçilere, çalışan insanlara, gençlere borçluyum. Sendika toplantılarında, köylü festivallerinde, madencilerin mitinglerinde defalarca türkü söyledim, gitar çaldım. Onlar bana içlerini döktüler, acılarını, sorunlarını anlattılar. Işte beni boşluktan kurtaran, içimde daha ileri git-

ile yakın ilişkisi olduğunu ortaya koyar. Insanlar iyi ürün alabilmek için, çalışırken daha verimli olabilmek için, daha iyi avlanabilmek için, yağmuru davet için, rüzgarları, fırtınaları korkutmak için şarkılar söylemişlerdir.

Günümüzde ise, türkü söylemenin temel değerlerine **"başkaldırış türküleriyle"** yeni bir nitelik eklenmiştir. Baskı altındaki halklar, bu türküleri sömürgecilere, diktatörlere karşı başkaldırma aracı olarak kullanmaktadırlar. Bu türküler onlara ülkelerini, kendilerinden çalınmış olanları ve çalınanların geri alınması gerekliliğini anlatıyor. Bu türküler onlara özgürlüğü ve dünyanın dört bir yanında özgürlük için savaşanları anlatıyor. Başkaldırış türküsü bugünün bir gerçeği ve gereksinimidir. Kovuşturulur, sansüre uğrar ama tüm engelleri aşarak dünyada haksızlıklara karşı mücadele edenlerin ortak dilini oluşturur.

Türkülerimiz bir silahdır

Başkaldırış müziği ya da türküleri, en-

liz edilmesi, değerlendirmesi gereken bir olgudan doğar; bu analizden bir sonuç ve elimizde bir silah yapan da budur. Sadece protesto etmiş olmak amacıyla bir protesto türküsü söylemekle insanların bilinci yükseltilemez. Gerçek devrimci türkü insanı değiştirmelidir ki insan da sistemi değiştirsin.

Devrimci türkü emperyalist sızmalara karşı olduğu, ulusal benliğimize ait değerleri yaşatmaya çalıştığı için devrimcidir. Insanın en iyi, en onurlu niteliklerini açığa çıkartacak bir toplumu yaratmak hedefi taşıdığı ve müziğin bir geçim yolu olmadığını gösterdiği için de yepyeni bir olgudur.

Güzellik paraya dönüştürülemez

Burjuva toplumları devrimci türkülerin, başkaldırış müziğinin karşıtları ile doludur. Tek merkezden yönlendirilen gazeteler, dergiler, radyo istasyonları ve televizyon kanalları hergün yığınların beyinlerine yanlış değerler aşılar, onların kafalarında ilahlar yaratır. Bu şekilde, yoksul değerlerle temas haline gelme kişiyi yalnızlaştırır; insanlarla iletişim kurmasını ve mücadele etmesini zorlaştırır. Işte başkaldırış türküleri yaratılan bu düş dünyasını, bu hurafeleri yıkarak, insanın gerçek değerlere ve gerçeklere dönmesini sağlar.

Devrimci türküler yapan bizlerin görevi bunlardan para kazanmak, bunları kazanç kapısı yapmak değildir. Öyle olsaydı farklı bir yaşam biçimimiz olurdu, şarkı festivallerine katılır, en son moda arabalar edinir, bahçesinde havuzlu villalar satın alırdık. Ancak kendimizi ters yönde de ilahlaştırmıyoruz... Yani, devrimci türküler yapmak için hırpani gezinmek, çadırda yaşamak. yarı aç yarı tok gezmek de gerekmez. Bizim tavrımız belirli ilkelere bağlı olmaktır. Insanın yaşamda ideolojik bir konumu olmazsa, her hangi birşeye bağlı da olamaz, angaje olamaz. Devrimci türküler ise yığınların mücadelesi ile sıkı sıkıya bağlı, ona angajedir. Bunun da ticareti yapılamaz.

Bizden farklı olarak para peşinde koşanlar, piyasa için müzik yapanlar, kayaları an-

Viktor Jara'nın kısa yaşam öyküsü

Yeni Şili müziğinin önemli temsilcilerinden Viktor Jara, 28 Eylül 1938'de tarım işçisi Manuel ve çamaşırcı Amanda Jara'nın oğlu olarak dünyaya geldi. Ilk eğitimini papaz okulunda yapan Jara, 1956'da müzik ve tiyatro çalışmalarına yöneldi. Kişiliğinde ve müziğinde Şili halkının özgürlük ve demokrasi istemini dile getiren şarkıcı, besteci ve rejisör Jara, 1970'de Şili Halk Cephesi lideri Allende'nin seçim kampanyasında da önemli rol oynadı. Jara, bakır işçileri için, fabrika işçileri için, köylüler için gitarına sarıldı., türküler söyledi, onları yüreklendirdi. Yığınlar onun kendilerinden biri olduğunu yaşamıyla ve türküleriyle anladılar, ona güvendiler. Elleri güçlüydü Jara'nın, elleri nazikti... 11 Eylül 1978'de Şili'de faşist diktatörler iktidara el koyduklarından bir gün sonra Viktor Jara da tutuklanarak beş bin Şililinin toplandığı Santiago stadyumuna götürüldü. Pinochet'in işkencecileri, gitarının tellerine bir daha vuramasın diye Jara'nın ellerini kırdılar. Gitarının tellerine vuramadı Jara, ama 15 Eylül 1973'de katledilinceye dek sarkılarını söylemeyi sürdürdü. Ve sesi sonuna dek güçlü ve yürekliydi. 18 Eylül 1973'de karısı Joan Jara yüzlerce ceset arasından kocasınınkini tanımak gibi zor bir görevi yerine getirdi. Despotlar, Jara'yı tümüyle susturdular, ancak şarkılarının yığınlara, milyonlara malolmasını engelleyemediler.

Yığınlar, çalışan ve güç koşullarda yaşayan insanlar, işçiler, köylüler, gençler niçin Jara'yı kandilerine yakın bulmuşlardı? Bu soruyu yanıtlamak için devrimci müzik, devrimci türkünün ne anlama geldiğini, devrimci bir şarkının işlevinin ne olduğunu açıklamak gerekiyor. Günümüzde dünyanın çeşitli yerlerinde barış ve özgürlük mücadelesi içinde yerlerini alan sanatçılar, müzisyenler bir taraftan üretirken, bir taraftan da bu sorulara yanıt bulmaya çalışıyorlar. Aşağıda, yaşamı boyunca bu sorulara yanıt aramış ve yaptığı devrimci müzik ile yığınların mücadelesinde haklı yerini almış olan Jara'nın görüşlerinden bir derleme sunacağız. Bu görüşler, 1981'de Guayaguil Üniversitesi'nde basılan **"Habla y canta Viktor Jara"** kolleksiyonundan derlendi.

VIKTOR JARA
Pinochet'in işkencecileri tarafından önce elleri kırılan, daha sonra da öldürülen Jara'nın şarkıları milyonlara maloldu. Tüm dünya emekçileri Jara'yı kendilerine yakın buldular

Türkülerimiz

Nazım HIKMET

Türkülerimiz,
varoşlarda sokaklara çıkmalıdır.
Türkülerimiz,
evlerimizin önünde durmalı,
camlara vurmalı,
kapıların ellerini sıkmalıdır,
sıkmalıdır
acıtana kadar,
kapılar
bağlı kollarını açana kadar...
Biz anlamayız
tek ağzın türküsünü.
Her matem gecesi
her bayram günü.
Türkülerimiz,
bir gaz sandığını yere yıkarak
sandığın üstüne çıkarak
kocaman elleriyle tempo
tutmalıdır.
Türkülerimiz,
Çam ormanlarında rüzgar gibi
bize kendini hep bir ağızdan
okutmalıdır!!.
Türkülerimiz,
ön safta en önde saldırmalıdır
düşmana.
Bizden önce boyanmalıdır
Türkülerimizin yüzü kana...
Türkülerimiz,
varoşlarda sokaklara çıkmalıdır!

acılarını, sorunlarını anlatırlar. İşte beni boşluktan kurtaran, içimde daha ileri gitmeye yönelten yığınların bana duyduğu güven olmuştur.

İnandıklarıma uygun yaşamak

Ben inandıklarıma uygun bir yaşam biçimi sürdürmeye çalışıyorum: İşçilerle, çalışan insanlarla yakın ilişkiler içinde, öğrenerek, öğrendiklerimi, gördüklerimi türkülerimde iyi ifade etmenin yollarını sürekli araştırarak ve ideolojik konumumu sürekli derinleştirerek... İnsanların ruhlarını, iç dünyalarını anlatmak durumunda olanlar yaşamın çok çeşitli olan yollarından yürümelidirler. İnsan bu yollarda yürürken, kendisinin ne zaman ve ne biçimde başkaları için daha yararlı olduğunu da öğrenir. Bu, insanın çeşitli kesimlerden insanlarda, çamaşırcı kadınlarda, toprakla uğraşanlarla, inek yetiştiricilerinde, madencilerde, balıkçılarda, kendi karısı ve çocuklarında, iş arkadaşlarında ortak bir yan bulması, onlarla dost olabilmesi demektir. Hepimizin daha haklı, daha iyi ve daha insanca bir yaşam kurmak için ortak bir isteme sahip olduğumuzu duyabilmek ve bunu türkülerimize yansıtabilmek demektir.

Devrimci türküler yapan bizler daha başlangıçta çalışmalarımıza, kültürel geleneklerimizdeki öğelerle, folklor denilen olayla, halkın kendisini ifade etmesinin en saf biçimiyle başlanması gerektiğini gördük. Yığınlarla canlı ve doğrudan bağlar kurmanın gerekliliğini gördük. Ve daha en baştan, geri kalmış ülkeler üzerinde kültür sömürüsünü sürdüren emperyalizmin kültürel sızmasına karşı mücadele ettik.

Benim türkülerime, müziğime disk jokeyciler sansür koydular, radyo programlarından çıkarıldım. Pekçok kişi bana müziğimin müşteri bulmayacağını, çünkü yığınların bu tür müziğe hazır olmadığını söyledi. Ancak, işçiler, üniversite öğrencileri için her sahneye çıkışımda onların beğenisini aldım. Demek ki insanlar benim türkülerim için hazırdılar. Hiçbir etiket taşımıyordu türkülerim, ama **folklordü.** Folklor ise insanların dilini ve türkülerini içerir. **Taraflı** idi, türkülerim, işçi sınıfının, köylülerin, gençlerin mücadelesinden yanaydı, bu mücadeleye bağlıydı. Türkülerim **başkaldırış** türküsüydü, çünkü eleştiri ve karşı çıkmayı içeriyordu.

Türküler insanla birlikte ve insanın en derinlerdeki öznel duygularını anlatma gereksiniminden doğmuştur. Türkülerin kaynağı onların insanın varolma sorunu

Başkaldırış müziği ya da türküleri, entellektüellerin boş zaman faaliyetleri, ya da sanatçıların tartışmaları sonucunda yaratılmamış, halklar ihtiyaç duyduğu için ortaya çıkmıştır. Türküdeki başkaldırış, protestodan öteye gitmelidir. Türkü, ana-

lerine yanlış değerler aşılar, onların kafalarında ilahlar yaratır. Bu şekilde, yoksulluklara haksızlıklara karşı çıkmaya yatkın beyinleri uyuşturur. Basın-yayın kanalıyla burjuvazi ABD'deki yaşam biçimini de idealleştirir, yığınların beynine gerçek-dışı beklentiler yerleştirmeye çalışır. Bu tür

Bizden farklı olarak para peşinde koşanlar, piyasa için müzik yapanlar, kayaları andıran sular gibi akan, ateşi söndüren rüzgarlar gibi esen ve yüreklerimizin derinliklerine yerleşip, bizi geliştiren, mücadele gücümüzü arttıran türküleri anlayamazlar.

varoşlarda sokaklara çıkmalıdır!
Türkülerimiz,
bir tek yüreğin
perdeleri inik
kapısı kilitli evinde oturamaz!
Türkülerimiz,
rüzgara çıkmalıdır.

Ölümünün 6. yılında Bedrettin Cömert'e saygı

Bedrettin Cömert için bir madrigal

27 Eylül 1940'da Vezirköprü'de doğdu, 11 Temmuz 1978'da Ankara'da faşistler tarafından öldürüldü. Orta öğrenimini Sivas Lisesi'nde, yüksek öğrenimini (İtalyan hükümetinin karşılıksız yüksek öğrenim bursunu kazanarak gittiği İtalya'da) Roma Üniversitesi İtalyan Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı. Aynı üniversitede estetik dalında felsefe doktorası (1971) verdi. Hacettepe Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalışmalarını sürdürürken öldürüldü. Varlık (1976), Forum (1968-69) dergilerinde yayımladığı eleştirme yazıları ile dikkati çekti. Daha sonra sırasıyla ve sürekli olarak Halkın Dostları Ant, Gelecek, Barış, Soyut, Yansıma, Milliyet Sanat dergi ve gazetelerinde yazdı. Edebiyat eleştirisi, şiirin yapısal sorunları, dilbilimi üzerine yaptığı ilk yaklaşımlardan sonra, felsefenin öteki alanlarla ilişkileri ve estetik bağlamında çalışmaya yöneldi.
Yapıtları: Giotto'nun Sanatı (1977), Sanatın Öyküsü (E.H.Gombrich'den çeviri. Türk Dil Kurumu 1977 Çeviri Ödülü), Croce'nin Estetiği (79), Şiirleri (ölümünden sonra) Kalmasın Ellerim Sizlerden Uzak (1979).

Taner AKYÜZ

Batı ile Doğu'nun çakıştığı topraklarda ne tam Doğu ne de tam Batı olamamış, ama kültür altyapısıyla, yeraltı-yerüstü verimiyle, insan kalıtıyla hem Batıyı hem de Doğu'yu, yüzyıllar boyu emzirmiş bir Anadolu adına, ne varsa bundan böyle kotarılacak. Adı, sanı unutulmuş nice varlığın, ya da adın sanı konulmamış nice şeyin (yıllar boyu bin parçaya bölünmüş Anadolu Uygarlığı'nın görkemli toplamında) yeniden kavramlaşması için savunu değil, atak yapılması işini en önde omuzlayacaklardan birisi de, **Bedrettin Cömert** olacaktı. Hiç kuşku yok bundan. Çünkü, Anadolu Uygarlığı'nı iklimlere, mevsimlere, yakın yüzyıllara bölmeden özümleyebilmek, bugün her zamankinden daha çok nitelik ve bilgi isteyen bir sorun. Bu anlamda, **Bedrettin Cömert'i** ne olduğundan değişik yerlerde arayarak, O'na idealizmin gözlükleriyle bakmak, ne de O'nu bir çevirmen, bir kültür eşgüdümcüsü, bir kültür memuru gibi düşünmek. Bu iki yaklaşım biçimi her zaman ve her konuda benzer sakıncaları içinde taşır. **Bedrettin Cömert,** kimi rastlantılarla küçük bir memur çocuğu konumuyla öğrenimini üstdüzeyde tamamlamış ve bir Akdeniz dilini de, o ülkenin edebiyatını-felsefesini-sanatını sindirecek kerte doğru ve akışkan öğrenmişti. Tüm toplum için bu azımsanmayacak bir kazanımdı. Varlıklı olmayı amaçlamadan, varlık olmanın ve bu doğrultuda beyinsel zenginliği, toplum ile paylaşmanın, buna adanmışlığın çabasını görürüz onda. Dilimize kazandırdığı önemli iki yapıt bir Akdeniz toplumunun düşünsel, beğenisel tadlarını bize getirirken, tüm bu birikimler, Bedrettin Cömert'in ileride Anadolu Uygarlığı üzerine düşünmesini de gündeme getirecekti. Ölümünden daha bir yıl önce **"Felsefenin Yakın Alanlarla İlişkileri"** başlıklı söyleşisinde sergilendiği gibi bakış açısını, kendi toplumunun sorunlarına adama bilincindeydi. **Bedrettin Cömert** yaşamının en verimli çağında aramızdan ayrıldı. Ayrıldı, demek yanlış olur. Kültür dünyamızın tüm zorluklara karşın direnen pınarından, O'nu çekip aldılar. Her şeyin daha üst düzeyde bir nitelikle ancak aşılabilirliğini önkoşul olarak kabul ediyorsak, **Bedrettin Cömert**'in de bir nitelik olarak aramızdan alınışını, ancak bir nitelikle doldurabileceğimizi biliyoruz demektir. Şafağa ulaşmak ve onun gibi gidenleri yaşatmak da ancak bunun bilincinde olmak değil midir?

Bir gün mutlaka

Günler büyük acılarla geçiyor,
ama büyük umutlarla da.
Ve diyebilirim ki hayatta,
hiç bir zaman,
böylesine umutlu olmadım
gelecekten,
bir kötürüm olmama rağmen.

Ve işte şurada,
dost ve düşman
herkese ilan ederim ki,
ayaklarımı bir savaşta
kaybettim,
yine bir savaşta kazanacağım.
Ve mutlaka, ama mutlaka
bir gün,
karanlığın ve zulmün
sığındığı son kaleyi fethe giden
kitlelerin içinde olacağım.

Günler büyük acılarla geçiyor,
ama büyük umutlarla da...

Server TANILLI

BEDRETTIN CÖMERT'TEN BIR ALINTI

"..Bildiğim yabancı dilde okuduğum, beni duygulandırıp coşturan ya da yepyeni bilgilerle donatan yapıtları, orada, oldukları yerde, tek başlarına bırakmaya gönlüm razı olmuyor. O güzelliklere bu kez yalnız dostlarımı değil, tüm başkalarını ortak etme hummasına giriyorum. Hazların en güçlüsü, en insancası oluyor bu tutku benim için. Ne yazık ki insan ne her okuyup sevdiği yapıtı çevirebiliyor, ne de bir yapıtın yazıldığı dilde taşıdığı sanatsallığı veya düşünselliği yeterince aktarabiliyor. Ama bütün güçlüklerine ve engellerine karşın çeviri yapmak, tanıdığım tüm dostlarıma, yüreğimden süzerek ilettiğim bir armağan gibidir benim için; aydınlık bir merhabadır örneğin, bir bardak taze çaydır, bir dizi renk renk boncuktur, köstekli eski bir saattir, kardeş payı edilmiş bir parça ekmektir, kanımda ısıtılmış kırmızı bir güldür."

(Türk Dili Dergisi, 1978 Temmuz Çeviri Özel Sayısı)

Türkiye Postası
15 GÜNLÜK GAZETE SAYI: 35 13 TEMMUZ 1984

Bolivya'da yönetime el koyma girişimi başarısızlıkla sonuçlandı

Latin Amerika'da yığınlar ekmek ve demokrasi kavgasında

Geçtiğimiz günlerde bir dizi Latin Amerika ülkesinde yığınlar olağanüstü hareketli günler yaşadılar. Şili'de, Brezilya'da ve Uruguay'da gösteriler sürerken, Bolivya'da da başarısız gerici darbe girişiminin ardından sendikalar bir grev dalgası başlattılar.

Son yıllarda Latin Amerika ülkelerinin bir çoğunda iktidardaki gerici hükümetlere ya da diktatörlüklere karşı yükselen eylemler diktatörlükleri zor durumda bırakıp, tavizler vermeye yöneltirken, demokrasi güçlerinin hareketliliği emperyalizmin güdümündeki faşist darbelerin başarıya ulaşmasını da zorlaştırıyor. Nitekim Bolivya'daki son gelişmeler emperyalizmin ve askeri diktatörlerin demokrasi güçlerini hesaba katması gerektiğini bir kez daha açıkça gösterdi.

BOLİVYA: Haziran sonu Bolivya'da, ülkenin kokain ticaretini önlemek üzere kurulmuş olan narkotik polis örgütü **"Leopardos"**dan bir grubun Cumhurbaşkanı **Siles Zuazo**'yu kaçırarak yönetime el koyma girişimi başarısızlıkla sonuçlandı. 159 yıllık bağımsızlık tarihinde 180 kadar hükümet ve iktidar değişikliği geçirmiş olan Bolivya'da 1982'den beri yönetimde olan koalisyon hükümeti ciddi ekonomik sorunlar karşısında aralarındaki birliği sağlamakta da güçlük çekmekteydi. Öte yanda faşist iktidarların sorumlularının, kokain gangsterlerinin darbede rol oynadığı, hatta 1980'lerde eski gestapo şefi **Klaus Barbie**'nin CIA tarafından bu ülkede neo-faşist örgütler oluşturmakla görevlendirildiği de açıklandı.

Darbe girişiminin ardından ekonomik koşulların ağırlığını protesto etmek için bir seri greve girişen Bolivya Işçi Federasyonu, **"anayasal düzenin korunması"** yönünde desteğini açıklarken, ülkenin askeri güçleri de cumhurbaşkanının ka-

kara ve deniz yolları işçileri dışında maden, banka, posta ve endüstri işçilerinin önemli bir kısmı da katıldı. Sendikalar bir taraftan cumhurbaşkanının güvenliğini tehlike altına soktuğu için Içişleri Bakanı F.A. Plata'nın istifasını isterken, bir taraftan da hükümetin ücretleri yükseltmesini, temel gıda maddelerinin fiyatlarının dondurulmasını, hükümetin bir süre önce sözlü olarak ilan ettiği özel bankalara olan dış borçların ödenmemesi kararını yerine getirmesini istiyorlar.

URUGUAY: Öte yanda 27 Haziran'da Uruguay'da askersel darbenin 11. yıldönümünde büyük ulusal protesto gösterisi yapıldı, ve demokrasi güçlerinin grev çağrısına tüm ülke çapında uyuldu. Greve ve gösterilere katılan 100 binler demokrasiye dönülmesini, özgür seçimlerin yapılmasını, genel bir politik affi ve yığınsal işsizliğin önlenmesini istediler. Uruguay'da son aylarda bir tek günün bile gösterisiz geçmeyişi diktatörlük üzerindeki baskıyı artırmış ve bunun sonucunda bir süre önce serbest bırakılan Uruguay Halk Cephesi lideri Seregni'nin ardından, yasaklanmış olan Sosyalist Partisi lideri Cardoso ve Hristiyan Demokrat Juan Young'a da politik hakları

yoğun etkiye sahip olduğu Guatemala'da geçtiğimiz yıl Ağustos ayında ABD destekli bir darbe ile işbaşına getirilen diktatör **Victores** rejime yasal kılıf verebilmek için sahte seçimlere girişti. Ancak Guatemala demokrasi güçleri, halk üzerinde ağır baskıların sürdüğü, anti-demokratik yasaların işlediği koşullarda demokratik seçimler yapılamayacağını belirterek, bunun bir manevra olduğunu ilan ettiler.

PERU: Peru'da ise 1980'den bu yana iktidarda olan gerici Belaunde hükümetinin 1982'den bu yana ödeyemediği dış borçları ve yüksek askeri harcamaları sonucunda ağırlaşan ekonomik koşullar kamu sektöründe 400 bin emekçinin Haziran ayı içinde greve gitmesine yol açmış; grevi kırmak amacıyla hükümet sıkıyönetim ilan etmişti. Ancak emekçiler polis baskısına ve tutuklamalara karşın direnişi hala sürdürüyorlar ve 100 kadar emekçi açlık grevine gitmiş durumda.

ŞİLİ ve BREZİLYA: Bir yıla yakın bir süredir Şili'de Pinochet rejimine karşı girişilmiş olan direniş ve gösteriler tüm yıldırma operasyonlarına karşın aralıksız ve çeşitli biçimlerde sürerken, Brezilya'da da yığınlar devlet başkanını halkın doğrudan seçmesini önleyecek parla-

Weinberger Sovyet önerilerini reddediyor

ABD yönetimi uzayı silahlandırmakta kararlı

Temmuz ayı başında Sovyetler Birliği'nin ABD yönetimine yaptığı uzayda silahlanmanın durdurulması yönündeki öneri, Washington yönetimi tarafından kaçamak bazı yanıtlarla karşılandı. Sovyetler Birliği'nin açıklamasında uzayda güç kullanma ve uzayı silahlandırma yarışının tamamiyle durdurulması istenmiş, uzay silahlanmasının savaş tehlikesini görülmedik boyutlara yükselteceği belirtilmişti. Açıklamaya ilişkin görüşmelerin Viyana'da Eylül ayında başlayabileceğine işaret edilmişti.

ABD yönetiminin yanıtında uzayda silahsızlanma konusunun Avrupa'da orta menzilli nükleer silahların sınırlandırılması konusu ile birlikte alınması gibi bir önkoşul ileri sürüldü. Öte yanda, uzun bir süredir seçim kampanyası hazırlığı olarak barıştan ve Sovyetler Birliği ile iyi ilişkiler sürdürmekten söz etmeye başlamış olan Reagan, ABD yönetiminin görüşmelere hazır olduğunu ve Eylül'de bu konuda adım atacağını açıkladı. Ancak aynı anda Savunma Bakanı Weinberger bu görüşmeleri anlamsız bulduğunu söyleyerek reddetti. Cenevre'de orta menzilli füzelerin sınırlandırılması görüşmelerini bizzat baltalamış olan Reagan yönetiminin şimdi bunları ön koşul olarak ileri sürmesi ve verilen çelişkili yanıtlar Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı tarafından **"hileli kartlarla oynama"** ve uzay silahlanması için kapıyı açık tutma olarak değerlendirildi. Öte yanda ABD Senatosu'nun 1985 silahlanma bütçesini 1984'e göre yüzde 6,9 arttırarak 291 milyar dolara yükseltmesi ve bunun önemli miktarını ilk saldırı silahlarına ve beş milyar dolarını da uzaydaki silah sistemlerine ayırması, bu konuda görüşmelere başlamaya ciddi niyeti olmadığını açıkça gösteriyor.

kısa kısa...kısa kısa..

ABD, Körfez'de silahlanmayı arttırıyor

Körfez bölgesindeki gerginliğin sona erip durumun normalleşmesinin engellenmesi için bölgedeki ülkeleri silahlandıran ABD en son olarak Kuveyt'e kendisini Iran'dan gelen saldırılara karşı koruması gerekçesiyle 82 milyon dolarlık yardım yapacağını açıkladı. Yardımın önemli bölümünü Hawks uçaksavar roketlerinin atış kontrol sisteminin modernleştirilmesi oluşturuyor. Reagan yönetiminin ayrıca Ürdün'e de 1600 uçaksavar roketi yollayacağı açıklandı.

Beyrut'ta aylar sonra ilk sakin gece

Lübnan Ulusal Birlik Hükümeti'nin Haziran ayı sonunda Beyrut'taki silahlı çatışmalara son vermek ve güvenliği sağlamak için oluşturduğu plan,

F. Almanya ve Afganistan karşı devrimcileri

Afgan halkını tekrar çağdışı yaşam biçimine döndürmek için terör faaliyetlerini sürdüren CIA

askeri güçleri de cumhurbaşkanının kaçırılma girişimini protesto ettiler. Darbe girişiminin ertesinde sendikaların çağrısıyla 5 Temmuz günü yapılan genel greve

mokrat Juan Young'a da politik hakları geri verilmiş durumda.

GUATEMALA: 1 Temmuz'da bir başka Latin Amerika ülkesinde, ABD'nin en

doğrudan seçmesini önleyecek parlamenter manevralara karşı ve başkanı doğrudan seçebilmek için direnişi sürdürüyorlar.

ği sağlamak için oluşturduğu plan, Temmuz ayının 4'ünde yürürlüğe girdi. Bu plan çerçevesinde Doğu ve Batı Beyrut'u ikiye ayıran çatışma hattı ortadan kaldırıldı, beş aydır faaliyet göstermeyen havaalanı, limanlar ve tüm ana yollar açıldı. Beyrut'a yaklaşık dokuz bin Lübnan ordusu askeri yerleştirildi. Lübnan'da Kerami'nin başkanlığındaki ulusal birlik hükümetinin güvenlik planını daha önce reddeden sağcı milislerin de son temaslardan sonra kararlara uymaya başladığı bildiriliyor.

rör faaliyetlerini sürdüren CIA destekli karşı-devrim çetelerinin liderlerinden Juno Khales ve Sebquatullah Mucadidi, **CDU** yanlısı Konrad Adenaur Vakfı'nın davetlisi olarak geçtiğimiz ay sonu Bonn'a geldiler. Çete liderleri Federal Alman dışişleri yetkilileriyle de konuştular. Görüşmelerin ana noktasını Federal Almanya'nın karşı-devrimci çetelere daha fazla para ve silah yardımı yapması oluşturdu.

Fontainbleau Şatosu'nda toplanan Avrupa zirvesinin ardından

Ağır hasta AET kefeni yırttı mı?

A.DERİN

25-26 Haziran'da Fontainebleau'da toplanan Avrupa Zirvesi AET'deki gelişmeleri yakından izleyenlerin sonuçlarını sabırsızlıkla bekledikleri bir toplantı niteliğindeydi.

AET'ye üye ülkelerin liderleri Fontainebleau'da yaptıkları son zirve toplantısında ortak pazarın hastalıklarına çare aradılar. Ama hastalığın nedeni doğru tespit edilemeyince de tümüyle tedavi etmek mümkün olmuyor.

Bu toplantının önemi yıllardır çözülemeyen, zirveden zirveye ertelenerek bir yılan hikayesine dönen Ingiltere'nin Ortaklık Bütçesi'ne katkısı sorununa bir çözüm getirmek zorunluluğunda olmasından kaynaklanmaktaydı. Ingiltere'nin ortak bütçeye katkısı sorunu pek çok diğer soruna çözüm bulunabilmesinde bir anahtar oluşturmaktaydı.

Ingiltere Başbakanı Thatcher'in uzlaşmaz tavrına bağlı olarak zirveden zirveye ertelenen sorunlar kamu oyunda, hatta bizzat yetkililerde, umutsuzluk ve bıkkınlık yaratmaya başlamıştı. En önemlisi AET'nin mali kaynaklarının giderleri karşılamaya -özellikle de **"Ortak Tarım Politikasının"** gerektirdiği harcamalara- artık yetmemesiydi. Bu nedenle üye ülkelerin katma değer vergisinden AET'ye bıraktıkları payı % 1'den %1,4'e yükseltmeleri öngörülmekteydi. Eğer 25-26 Haziran tarihlerinde bu konuda bir karar alınmazsa topluluk önümüzdeki aylarda derin bir mali kriz içine düşecek ve giderlerini karşılayamayacaktı.

AET'nin bir felakete doğru gittiği kanısı o kadar yaygınlaşmaya başlamıştı ki 26 Haziran akşamı bir uzlaşmaya varıldığının açıklanması adeta bir sürpriz oluşturdu.

Varılan anlaşma gereğince Ingiltere'nin bütçeye katkısı sorunu önümüzdeki 3-4 yıl için çözülmüş görünüyor. Buna göre 1984'te Ingiltere'ye, bu ülkenin AET'ye yaptığı ödemelerden 1 milyar ECU (AET hesap birimi) tutarında bir iade yapılacak. Diğer yıllar ise Ingiltere'nin topluluk bütçesine yaptığı katkıyla bu bütçeden yararlandığı miktar arasındaki (Ingiltere aleyhine olan) net farkın %66'sı bu ülkeye geri verilecek. Öte yandan üye ülkelerin katma değer vergisinden topluluk bütçesine ödedikleri pay %1'den %1,4'e çıkarılacak.

Fontainebleau zirvesinde varılan uzlaşmanın onemli sonuçlarından biri de AET'nin Ispanya ve Portekiz'e kapılarını açması oldu. Bu iki ülkenin tam üyeliğe alınmaları için müzakerelere pek yakında başlanacak ve bunlar 1 Ocak 1986 tarihinde AET'nin tam üyesi olabilecekler.

Zirve toplantısında bir Avrupa parasının basılması, bir Avrupa marşının bestelenmesi, Avrupa bayrağı ve ortak bir Avrupa pasaportunun yapılması gibi göz boyayıcı bir takım kararlar da alındı. Bu kararlarla Avrupa halkları üzerinde psikolojik bir etki yapmak, son Avrupa Parlamentosu seçimlerinin de açıkça ortaya koyduğu gibi, **"Birleşik Avrupa"** fikrine karşı kamu oyunun ilgisizliğini bir ölçüde kırmak amacı güdülmekte. Fontainebleau'da varılan uzlaşmanın, **"Birleşik Avrupa"** fikrinin doğurduğu coşkunun değil, tarafların yeni bir fiyaskonun yaratacağı derin kriz karşısında duydukları kuşkunun ürünü olduğu kanısı pek çok gözlemci tarafından paylaşılmakta..

Sonuç olarak ağır hasta olan AET'nin, 25-26 Haziran zirvesinde kefeni yırtmış görünse de, kesin bir iyileşme yolunda olduğunu söylemek olanaklı değil. Zaten Fontainebleau şatosunda, hastanın baş ucunda, toplanan doktorların hastalığın gerçek nedenleri üzerine eğildiklerini söylemekte yanlış olur. Fontainebleau şatosunun nazik hekimleri yüksek faiz uygulaması ve saldırgan dış ticaret politikasıyla Avrupa ekonomisine darbeler vuran, güttüğü çatışma politikasıyla Avrupa'yı dış politika ve savunma alanlarında daha da peykleştiren, Eski Kıta'yı Orta Amerika'nın **"Muz Cumhuriyetlerine"** benzetmeyi amaç edinmiş görünen ABD emperyalizmi karşısında kararlı bir tutum almadan, astronomik rakamlara ulaşmaya başlayan işsizliğe karşı etkili önlemler getirmeden, tutarlı bir barış politikasını dış politikasının temel ilkesi yapmadan, az gelişmiş ülkelerle ilişkilerini eşitlik ve haklılık ilkesi temeline oturtmadan AET'yi yakalandığı hastalıktan kurtaracak bir tedavi uygulamanın kesinlikle olanaksız olduğunu pek anlamışa benzemiyorlar.

Tam NATO'ya uygun bir sekreter

Haziran sonu göreve başlamış olan NATO'nun Genel Sekreteri eski Ingiltere Dışişleri Bakanı Lord Carrington **sadece tutucu** Thatcher **hükümetinde dışişleri bakanlığı yapmış biri olmanın ötesinde Amerikan General Electric tekelinin Ingiltere şube başkanı ve Ingiliz nükleer füze üretimini denetiminde bulunduran tekelin en büyük hisse senedi sahiplerinden biri olarak tanınıyor.** Lord Carrington **ayrıca ABD, Ingiliz, Fransız, Federal Alman, Hollanda ve diğer Batı ülkelerinde en başta NATO için üretim yapan silah, elektronik aygıt, petrol ve öteki tekellerle çok sıkı bağlar içinde bulunuyor.**

Papandreu DDR'de

Temmuz ayı başında üç günlük resmi bir ziyaret nedeniyle DDR'e gelen Yunanistan Başbakanı **A. Papandreu** ile DDR Devlet Başkanı **Erich Honecker** arasındaki görüşmelerde uluslararası ilişkilerin yumuşatılması için Doğu-Batı arasındaki diyaloğun sürdürülmesinin önemi üzerinde duruldu. Iki lider görüşmelerinde özellikle nükleer silahsızlanma ve bu çerçevede Balkanlar'da, Kuzey Avrupa'da ve Orta Avrupa'da atom silahlarından arındırılmış alanların yaratılması konusu üzerinde durdular. Ayrıca DDR ile Yunanistan arasında son yıllarda gelişen politik, ekonomik ve kültürel ilişkilerin Doğu-Batı ilişkilerinde yumuşama ve barışa olan katkısı vurgulandı.

3 Sovyet kadını, 3 rekor

Haziran ayı sonunda Kiev'de yapılan atletizm yarışmalarında üç Sovyet kadın atleti üç dünya rekoru kırdılar. Bunlardan Tamara Bykowa **yüksek atlamada 2.05 metre ile 1983'deki kendi rekorunu aştı;** Margarita Ponomarjewa **400 metre engelliyi 53,58 saniyede koşarak yeni bir dünya rekoruna ulaştı;** Raissa Sadreidinowa **ise 10 bin metreyi bir önceki dünya rekorundan 13 saniye daha hızlı koşarak yeni bir dünya rekoru kırdı.**

Son sekiz yıl içinde bu ülkelerin dış borçları dört kat artarak 350 milyar dolara tırmandı

İMF kıskacındaki Latin Amerika borç tuzağından kurtulmaya çalışıyor

- **Borçlu 11 Latin Amerika ülkesi Kolombiya'nın başkenti Cartagena'da bir konferans düzenleyerek ABD'nin ve IMF'nin dayattığı ekonomi politikalara karşı önlemler almanın yollarını aramaya başladılar. Ayrıca, borçlu ülkelerden Bolivya, Ekvator ve Venezuela IMF'ye ve alacaklı bankalara rest çekerek dış borçlarını ödemeyeceklerini ilan ettiler**
- **1981 yılında 14 ülke, 1982 yılında 20 ülke ve 1983 yılında da 25 ülke dış borçlarını ödeyemedi**

Geçtiğimiz günlerde üç Latin Amerika ülkesinin, Bolivya, Ekvator ve Venezüella'nın IMF'ye ve alacaklı bankalara rest çekerek dış borçlarını ödemeyeceklerini ilan etmeleri, Arjantin'in başkenti Buenos Aires'de 100 bin kişi IMF'ye karşı büyük bir protesto gösterisi yaparken Alfonsin hükümetinin de IMF'ye rest çekmesi, ardından da 350 milyar dolarlık dış borç batağında kıvranan 11 Latin Amerika ülkesinin maliye ve dışişleri bakanlarının 11 Latin Amerika ülkesinin maliye ve dışişleri bakanlarının Kolombiya'nın Cartagena kentinde yaptıkları toplantı bu soruların yanıtını verdi.

IMF'nin dayatmasıyla **"24 Ocak 1980"** tarihinde uygulamaya konulan ekonomi politikalarının savunucuları, Türkiye ekonomisinin beş yılda **"düze çıkacağını"** ve bunalımın aşılacağını söylüyorlardı. **"24 Ocak Kararları"**ndan bu yana dörtbuçuk yıl geçiyor, ama Türkiye ekonomisindeki bunalım aşılamıyor. Özal Hükümeti, şimdi beş yıl daha istiyor ve aynı programı uygulayarak, beş yıl sonra bunalımın aşılacağını söylüyor. Bu vaad gerçekleşebilir mi? IMF reçeteleriyle bunalım aşılabilir mi?

Borçlu ülkeler ne istiyor?

Cartagena'da bir araya gelen bakanlar, ABD'nin ve IMF'nin dayattığı ekonomi politikalarına karşı ortak önlemler almanın yollarını aramaya başladılar. Aralarında dünyanın en borçlu ülkeleri olan **Brezilya** (93 milyar dolar), **Meksika** (90 milyar dolar), **Arjantin** (45 milyar dolar) ve **Venezüella**'nın da (35 milyar dolar) bulunduğu 11 Latin Amerika ülkesinin bakanlarının katıldığı konferanstan sonra yapılan ortak açıklamada, ABD ve alacaklı bankalardan faiz oranlarını düşürmeleri ve yüksek faiz politikasından vazgeçmeleri istendi.

Cartagena Konferansı'nın ardından yapılan açıklamada, **"Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen"**in ilkelerine uygun olarak, gelişmiş kapitalist ülkelerle sürdürülen dış ticaret ilişkilerinin eşitlik temelinde yeniden düzenlenmesi ve bu ülkelerin, geri kalmış ülkelerin dışsatım mallarına koydukları sınırlamaları kaldırmaları istendi.

Konferansa katılan Latin Amerika ülkeleri, ayrıca alacaklı banka ve devletlerden, geri ödemelerin birkaç yıl durdurulmasını ve dış borç ödemelerinin daha geniş bir zaman süresine yayılmasını talep ettiler. Aynı şekilde, Konferans'tan sonra yapılan ortak açıklamada, IMF'de reform yapılması ve bu kuruluşun, "ke-

Alacaklı ülkeler en başta ABD, **"paraları iyi kullanamadıkları için çarçur ettiler"** diyerek borçlu ülkeleri suçluyor ve bu ülkelere, borçlarını ödemedikleri takdirde **"silah kullanırım"** izlemini veriyor. Bunalımın derinleşmesi, bu ülkelerin borçlarını ödeyemez konuma gelmeleri ve bu durumun, emperyalist banka sistemini bunalıma sürüklemesinin suçunu, ABD yine Latin Amerika ülkelerine yüklüyor ve **"yanlış ekonomi politikası uyguladınız"** diyor.

Oysa, Latin Amerika ülkelerinde uygulanan ve iflasla sonuçlanan ekonomi politikaları, IMF tarafından dayatıldı ve bu ülkelere, IMF'nin dayattığı ekonomi politikalarını uygulamak koşuluyla borç verildi. Ayrıca, yüksek faiz ödemeleriyle, çokuluslu tekellerin kâr transferiyle ve diktatörlük koşullarında Latin Amerika ülkelerinin silahlanma harcamaları tırmandırılarak, bu ülkelere verilen dış borçların birkaç katı emperyalist dünyaya geri döndü. Örneğin, 11 Latin Amerika ülkesi, son sekiz yılda ana para hariç 173 milyar faiz ödemelerine rağmen, yine de dış borçları 4 kat arttı. Yalnızca 1981 ve 1982 yıllarında, Peru 12,2 milyar dolar ve Meksika da 13,9 milyar dolar tutarında silah satın aldı.

İflas eden program ve yeni arayışlar

Asya, Afrika ve Latin Amerika nın pek çok ülkesinde, **"İstikrar programı"** adı altında uygulanan ve IMF'nin dayattığı bu ekonomi politikaları iflasla sonuçlanmış bulunuyor. Bu ülkelerin tümünde, ekonomik bunalım daha da derinleşti. Enflasyon, işsizlik, yoksulluk ve üretim gerilemesi görülmemiş boyutlara ulaştı. Bir çok Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkesinin ulusal ekonomileri çöktü ve

Arjantin'in başkenti Buenos Aires'de IMF'yi protesto yürüyüşüne 100 bin kişi katıldı

ler. Örneğin, geri kalmış ülkelerin 1975 yılında 180 milyar dolar olan dış borçları, bugün 5 kat artarak 900 milyar dolara yükselmiş durumda. 1970'li yılların başında, yılda ortalama 2 ülke, vadesi dolan borçlarını ödeyemiyordu. Oysa, 1981

Şimdi Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin halkları, IMF kıskacından kurtulabilmenin ve bunalımı aşabilmenin yolunun anti-emperyalist tutum almaktan, geri kalmış ülkelerin birlikte hareket etmesinden, dikta ve sömürüden

Borçlu ülkeler ne istiyor?

IMF'nin dayattığı **"kemerleri sıkma"** politikasına karşı kendi halklarından yükselen güçlü protesto sesleri arasında sonra yapılan ortak açıklamada, IMF'de reform yapılması ve bu kuruluşun, **"kemerleri sıkma"** ve **"ekonomik büyümeyi durdurma"** politikalarını dayatmaktan vazgeçmesi istendi.

Bir çok Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkesinin ulusal ekonomileri çöktü ve emperyalist finans odaklarının yüksek faiz politikası yüzünden dağlar gibi biriken dış borçlarını ödeyemez duruma düştü- başında, yılda ortalama 2 ülke, vadesi dolan borçlarını ödeyemiyordu. Oysa, 1981 yılında 14 ülke, 1982 yılında 20 ülke ve 1983 yılında 25 ülke dış borçlarını ödeyemedi.

maktan, geri kalmış ülkelerin birlikte hareket etmesinden, dikta ve sömürüden arındırılmış **"Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen"** için mücadele etmekten geçtiğini anlıyorlar.

Latin Amerika'da enflasyon yüzde 600'e tırmandı

İşte İMF reçetesinin sonuçları!

Latin Amerika ülkelerinde, yıllardır IMF'nin dayattığı ve **"Friedman Modeli"** diye anılan ekonomi politikaları uygulanıyor. Bu politikaların savunucularına göre, **"Friedman Modeli"** nin uygulamasıyla Latin Amerika ülkelerinde 4-5 yıl içinde ekonomik bunalım aşılacak ve ekonomiler düzlüğe çıkacaktı. Bu programla Latin Amerika ülkeleri döviz darboğazını aşacak, işsizlik ve enflasyon belasından kurtulacak ve ulusal ekonomiler, hızlı ve sağlıklı bir kalkınma sürecine girecekerdi.

Arjantin Başbakanı Alfonsin

Oysa, yalnızca Latin Amerika ülkelerinde değil, bu programın uygulandığı bütün ülkelerde ekonomik bunalım daha da derinleşti, yapısal bir nitelik kazandı ve bu ülkelerin dış borçları kat be kat arttı.

- Geri kalmış ülkelerin dış borçları, 1970-1984 döneminde 14 kat artarak 74 milyar dolardan 900 Milyar Dolar'a yükseldi.
- 1970'li yılların başında, Latin Amerika ülkelerinde enflasyon oranı yüzde 12 ile yüzde 61 arasında değişiyordu. Bugün bu ülkelerde enflasyon oranı, yüzde 100 ile yüzde 600 arasında değişen oranlara tırmanmış bulunuyor.
- Brezilya'da 1970'li yılların ortalarında yüzde 10 dolaylarında olan işsizlik oranı, 1983 yılı sonunda yüzde 22,6'ya tırmandı. Bugün Brezilya'da 10 milyon kişi işsiz.
- Brezilya'da 1978 yılında yüzde 39 olan enflasyon oranı, 1982 yılında yüzde 49'a ve 1983 yılında da yüzde 200'e yükseldi.
- Brezilya'nın dış borçları, 1975'den bu yana 10 kat artarak 93 milyar dolara yükseldi.
- Arjantin'in 1974 yılında 3 milyar dolar olan dış borçları, 15 kat artarak 45 Milyar Dolar'a tırmandı. Arjantin'de 1980'de yüzde 101 olan enflasyon oranı, bugün yüzde 563'e yükseldi.
- Meksika'nın dış borçları, 1976'dan bu yana yaklaşık 15 kat artarak 90 milyar Dolar'a ulaştı. Meksika'da 1975'de yüzde 20 olan enflasyon oranı, 1983 yılı sonunda yüzde 123'e yükseldi.
- Latin Amerika ülkelerinin ödemesi gereken yıllık dış borç miktarı, dışsatım gelirlerinin bile üstüne çıkmış bulunuyor. Örneğin, geçtiğimiz yıl Brezilya'nın 31 Milyar Dolar dış borç ödemesi gerekiyordu. Oysa, Brezilya'nın 1983 yılı dışsatım miktarı 26 Milyar Dolar olarak gerçekleşti.
- Meksika'nın geçtiğimiz yıl 43 Milyar Dolar dış borç ödemesi gerekiyordu. Oysa, Meksika'nın geçtiğimiz yıl toplam dışsatımı 34 milyar Dolar oldu.
- Aynı şekilde, geçtiğimiz yıl Arjantin'in 19 Milyar Dolar dış borç ödemesi gerekiyordu. Oysa, Arjantin'in geçtiğimiz yılki dışsatımı 12 Milyar Dolar oldu.

Üçüncü dünya ülkelerinin örgütlenişinin onuncu yılı

Ezilen halkların onurlu çıkışı: Yeni ekonomik düzen

Tarık DEMİRKAN

1984 yılı **"Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen"** kavramının doğuşunun, uluslararası toplantı, forum ve platformlarda tartışılmaya başlanmasının 10. yıldönümü. Yani, bir anlamda jübile yılı.

Çağımızın, dünya insanlığının sorunlarıyla ilgilenen, onlara içten ve önyargısız çözüm getirmeye çalışan bilim adamlarının tartıştıkları, görüş birliğine varamadıkları çok konu var kuşkusuz. Ama bir konu var ki, dünya bilim adamları, hangi ülkede yaşarlarsa yaşasınlar hangi politik görüşe sahip olursa olsun aynı yargıya, aynı sonuca varıyorlar. O da 3. dünya ülkeleri olarak nitelenen geri kalmış ülkelerin ekonomik, sosyal, kültürel her açıdan durumlarının her geçen yıl daha da kötüye gitmesi. Buna bağlı olarak, gelişmekte olan ülkeler ve gelişmiş ülkeler arasındaki dengesizliğin giderek büyümesi, uçurumun tüm çabalara karşın giderek daha da derinleşmesi.

Bu durumun farkında olan geri kalmış ülkeler ve onların bilim adamları, yıllardır bu gidişe dur diyebilmek için çıkış yolları arıyorlar. Birleşmiş Milletlerin değişik forumlarında ve kısa adı UNTAD olan **"Dünya Ticaret ve Kalkınma Konferansı"**'nın çeşitli toplantıların, dünya uluslarının daha eşit ve adaletli bir düzen içinde nasıl yaşayabilecekleri sorusuna yanıt arandı. 3. dünya ülkelerinin geri kalmışlık zincirini nasıl kırabilecekleri ve kalkınabilecekleri, bu tür toplantıların sürekli gündem maddesini oluşturdu.

Bu toplantılarda ilk hedef olarak, gelişmekte olan ülkelerin yeraltı zenginliklerini tam denetim altına almaları, çokuluslu tekellerin hammadde çıkarma ve satma pazarlarındaki denetimlerinin kırılması saptandı. Amaç küçük ülkelerin böylece ekonomik bağımsızlıklarını olabildiğince kendi ellerine almalarıydı. Çok güçlü olan bu uluslararası tekellerin öyle kolayca hammadde pazarlarından soyutlanamayacağı bir gerçek. Bu yüzden, çıkarları tehlikeye girdiğinde kendi aralarında dayanışmaya giren bu dev tekellere karşı, hammadde üreten ülkelerin dünya çapında birleşerek örgütlenmeleri ve ortak çıkarlarını ortak olarak korumaları önerildi. Bu öneri daha sonra çok başarılı bir biçimde OPEC olarak, yani **Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü** olarak yaşama geçecekti.

Toplantılarda ikinci ana konuyu yardım, kredi ve finansman konuları oluşturdu. Gelişmekte olan ülkelere, kalkınmış ülkeler tarafından verilen yardım ve kredilerin arttırılması, özel banka ve kuruluşlar yerine devlet yardımlarının çoğunluğu teşkil etmesi, taksitlerin ve faiz oranlarının ise azaltılması önerildi. 1968 Yeni-Delhi toplantısında ise bu daha da somutlanarak, kalkınmış ülkelerin ulusal gelirlerinin %1'ini her yıl yardım biçiminde 3. dünya ülkelerine vermeleri önerisi biçimini aldı.

Üzerinde tartışılıp öneriler hazırlanan üçüncü konu da ticaret oldu. Uluslararası pazarlarda tekellerin spekülasyonlarla fiyatları denetim altında tutmalarının önüne geçilmesi istendi. Gelişmiş-sanayileşmiş ülkelere, 3. dünya ülkelerinden gelen ihracat karşısında indirimli gümrük tarifeleri uygulamaları, böylece onların sanayilerini geliştirmelerine yardımcı olmaları çağrısında bulundu. Ambargo ve yaptırımlara ise derhal son verilmesi istendi.

Tüm bu istemlerin yaşama geçirilebilmesi 3. dünya ülkelerinin birlik olmalarından geçmekteydi. Bu nedenle bir taraftan **"Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen"**'in ilkesel tartışmaları olurken, öte yandan bu toplantılara katılan ülkeler politik olarak birlik oluşturmaya çalıştılar. İşte bugün bağlantısızlar hareketi dediğimiz ülkeler grubu, 1967'de Cezayir Kartasıyla ve 1971'de de Lima Deklarasyonuyla, o dönemin **"77'ler grubu"** olarak doğdu. Daha sonraki yeni katılımlarla daha da kalabalıklaştı.

1974 yılı, yıllardır süren bu çalışmaların zirvesini oluşturdu. 1974'de toplanan Birleşmiş Milletler'in VI. Olağanüstü Genel Kurulu ezici bir çoğunlukla, 77'ler grubu tarafından sunulan **"Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen"** karar taslağını kabul etti. Bu oylamada yalnız birkaç kapitalist ülke karşı oy kullandı ya da çekimser kaldı.

1974 yılı, insanlık tarihinde, özellikle geri kalmış ülkeler açısından bir dönüm noktası oluşturmakta. İnsanları aç olan, daha iyi bir yaşam isteyen, haklarını isteyen bu ülkeler, böylece birleşerek bu gidişe bir dur deme olanağını, en azından söz söyleme, söylediğini dinletme olanağı yarattılar. Gerçek ulusal bağımsızlığın ekonomik bağımsızlıktan geçtiğinin farkına vararak, kendi zenginliklerini kendi ellerine almaya karar verdiler. Ülkelerindeki uluslararası tekellerin çalışmalarını denetim altına alma ve giderek, devletleştirme planlarıyla anti-emperyalist bir politika izlemeye başladılar. Uluslararası ticarette, gelişmiş ülkelerin dediği gibi serbest ticaret, serbest rekabet değil, (çünkü serbest rekabet güçlü olanın diktatörlüğüdür), 3. dünya ülkelerine avantaj sağlayan, indirimli gümrük tarifeleri isteyerek, uluslararası ticarette demokrasi istediler.

Onlar tüm bunları sadaka olarak istemiyorlar. 3. dünya ülkeleri, ezilen halklar haklarını istemekteler. Gelişmiş kapitalist ülkelerin yüzlerce yıllık avantajını, ulaştıkları bu refah toplumunu, bir yerde, 3. dünyanın sefaleti üzerine kurduklarını, eski sömürgeciliğin, açık ya da kapalı yağmasına borçlu olduklarını biliyorlar. İşte uyanan halkların **"Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen"** istemlerinin altında yatan gerçek bu.

Özal hükümeti IMF, Dünya Bankası ve tekelci sermayenin isteklerine uygun olarak devlet sektörüne saldırıya geçti

KİT'lerin yerli holdinglere ve çokuluslu tekellere satışına başlanıyor

● **Özal hükümeti, ilk planda satışa çıkartılacak 40 büyük kamu kuruluşunun isimlerini açıkladı**

Kamu İktisadi Teşebbüsleri'nin (KIT) yeniden düzenlenmesi gündeme gelince, tekelci sermayenin örgütü Türk Sanayicileri ve Işadamları Derneği(TÜSIAD) konuyla ilgili bir rapor hazırlayarak Cunta'ya sunuyordu. **"KIT Raporu"** adını taşıyan ve 3 Mayıs 1982 tarihinde yayınlanan belgenin giriş bölümünde aynen şöyle deniyordu:

"Türkiye'nin geri kalmış ülkeler arasında devlet şirketleri kanalıyla sanayileşmeyi başlatan ilk ülkeler arasında olduğu söylenebilir. Devletin bu yola gitmesinin esas nedeni, özel sektörün yerine sürekli olarak kamu sektörünü ikame etmekten ziyade devletin geçici olarak özel sektöre liderlik yaparak kalkınma sürecinin daha süratli ve kolay gerçekleşmesini sağlamaktı. KIT'ler ilk yıllarda Türkiye'nin sanayileşmesinde önemli rol oynamışlar ve özel sektöre öncülük etmişlerdir. Bugün, devletin ticaret ve sanayide öncülük yapmasına gerek kalmamıştır."

Aynı şekilde, **"24 Ocak Kararları"**nın uygulanmasından bu yana Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası ile imzalanan bütün anlaşmalarda, **"Kamu yatırımlarının geriletileceği", "devletçilik uygulamalarından vazgeçileceği"** ve **"KIT'lerin yabancı sermaye ve özel sektöre devredileceği"** hususları yeralıyordu.

Özal Hükümeti, IMF ve Dünya Bankası gibi emperyalist kuruluşların ve tekelci sermayenin yıllardır dayattığı bu istekleri yerine getirmeye başladı ve KIT'lerin satışını önleyen yasal engelleri ortadan kaldırarak, ilk planda satılacak 40 büyük kamu kuruluşunun isimlerini açıkladı. Geçtiğimiz günlerde yayınlanan bir **"Bakanlar Kurulu Kararı"** ile ilk planda satılacak olan 40 büyük kamu kuruluşunun bağlı olduğu bakanlıklarla ilişkileri kesildi ve bu işletmeler satışa hazırlanmak üzere Turgut Özal'a bağlandı.

Neler satılıyor?

Önümüzdeki aylarda çokuluslu tekellere ve yerli holdinglere satışına başlanacak olan 40 büyük kamu kuruluşunun içinde, 10 çimento fabrikası, Petrol Ofisi ve petrol rafinerileri, 7 tekstil fabrikası, Türkiye Denizcilik Işletmeleri, Karadeniz Bakır Işletmeleri, Kütahya Magnezit Işletmeleri ve Çinko-Kurşun Işletmeleri gibi ulusal ekonominin en büyük ve en önemli işletmeleri yeralıyor.

Bunların yanısıra, **"ağır sanayi"** kolları olarak tanımlanan ve elektronik, motor, takım tezgahları ve demir-çelik sektörlerinde faaliyet gösteren kamu kuruluşları da satışa çıkarılmış bulunuyor. Örneğin, satışa çıkartılan kamu kuruluşları arasında Takım Tezgahları Sanayii TAKSAN, Türk Motor Sanayii TÜMOSAN, Türkiye Elektro Mekanik Sanayii TEMSAN gibi büyük sanayi kuruluşları yeralıyor.

KİT'lerin ekonomideki yerleri

● Özal Hükümeti'nin satmaya hazırlandığı kamu kuruluşlarının gerek çalışan işçi sayısı ve gerekse üretim hacimleri bakımından özel sektör kuruluşlarıyla karşılaştırılamayacak derecede büyük işletmelerdir.

● Örneğin, satışa çıkarılan Petrol Ofisi, üretim hacmi bakımından Türkiye'nin en büyük işletmesidir ve 1980 yılı istatistiklerine göre, üretim miktarı 175 milyar 675 milyon liradır. Bu işletme üretim açısından Koç Holding'in en büyük işletmesi olan Arçelik A.Ş.'inden 22 kat daha büyüktür. Arçelik A.Ş.'nin aynı yıl gerçekleştirdiği üretim miktarı, yalnızca 8 milyar 25 milyon liradır.

● Yine Özal Hükümeti'nin satışa çıkardığı Istanbul Petrol rafinerisi, Türkiye'nin ikinci, Çimento sektörü Türkiye'nin onuncu, Istanbul Gübre Sanayii ondördüncü büyük kuruluşudur.

● Bugün KIT'lerde 680 bin 757 işçi çalışıyor. Bu, Türkiye'nin en büyük 10 holdinginde çalışan işçi sayısından yaklaşık 5 kat daha çoktur. Bilindiği gibi, Koç, Sabancı, Çukurova, Enka, Ercan, Kutlutaş, Profilo, Anadolu Endüstri, Eczacıbaşı ve Transtürk Holding'ten oluşan Türkiye'nin en büyük 10 holdinginde 152 bin 297 işçi çalışıyor.

● KIT'ler, imalat sanayiinde Türkiye'nin toplam üretiminin yüzde 37'sini gerçekleştiriyorlar. 1981 yılı istatistiklerine göre, Türkiye'nin toplam 3 trilyon 471 milyar lira olan sanayi üretiminin 1 trilyon 282 milyar liralık bölümü KIT'ler tarafından üretildi.

● Enerji üretiminin hemen tamamını üreten KIT'ler, ulaştırma, maden sanayii ve bankacılık sektörlerinde de önemli bir yere sahiptirler. 1981 yılı verilerine göre, maden sanayiinde çalışan toplam 96 bin 251 işçiden 72 bin 478'i KIT'lerde çalışıyor.

● 1983 yılı verilerine göre, Türkiye'de yerli ve yabancı 46 bankadaki mevduat toplamı 3 trilyon 379 milyar liradır. Bu mevduatın 2 trilyon 140 milyar liralık bölümü devlet bankalarındandır. Bu, kamu kesiminin bankacılık sektörünün yüzde 64'ünü kontrol etmesi demektir.

Satışa çıkarılan KİT'ler

1- Petrol Ofisi
2- Türkiye Petrol Rafinerileri
3- Türkiye Denizcilik Işletmeleri
4- D. Bankası Deniz Nakliyatı
5- Kütahya Magnezit Işletmeleri
6- Karadeniz Bakır Işletmeleri
7- Çinko Kurşun Sanayii
8- Deniz Işletmeciliği
9- Boru Hatları ve Petrol Taşıma
10- Petlas Lastik Sanayii
11- Istanbul Gübre Sanayii
12- Takım Tezgahları Sanayii
13- Türk Motor Sanayii
14- Aksaray Motor Sanayii
15- Inşaat ve Imar Şirketi
16- Asil Çelik
17- Bursa Soğuk Depoculuk
18- Aksaray Azmi Milli A.Ş.
19- Abant-Bolu Turizm Şirketi
20- Elektro Mekanik Sanayii
21- Güven Sigorta
22- Antalya Dokuma Fabrikası
23- Manisa Pamuk Mensucat
24- Bergama Pamuk Mensucat
25- Türkiye Yapağı ve Tiftik
26- Çukobirlik Dokuma Fabrikası
27- Antbirlik Dokuma Fabrikası
28- Tariş Iplik ve Yağ Fabrikası
29- Afyon Çimento Fabrikası
30- Ankara Çimento Fabrikası
31- Balıkesir Çimento Fabrikası
32- Bartın Çimento Fabrikası
33- Çorum Çimento Fabrikası
34- Elazığ Çimento Fabrikası
35- Gaziantep Çimento Fabrikası
36- Niğde Çimento Fabrikası
37- Söke Çimento Fabrikası
38- Trakya Çimento Fabrikası
39- Adana Kağıt Fabrikası
40- Inşaat ve Imar Şirketi

ÖZLEM ÖZGÜR **Gündem**

Yine devlet sektörü

Devlet sektörünün temel taşını oluşturan KIT'ler, önümüzdeki aylarda satışa çıkartılacaktır. Bunların satışını önleyen bütün yasal engeller ortadan kaldırılmış ve Özal Hükümeti, ilk planda satışa çıkartılacak 40 büyük kamu kuruluşunun adlarını açıklamıştır. Evren Özal ikilisinin bu çok tehlikeli girişimi durdurulamazsa, 5-6 ay gibi kısa bir sürede, devlet sektörünün en ağırlıklı kesimleri çokuluslu tekellerin ve işbirlikçi tekelci sermayenin kontrolüne geçebilir.

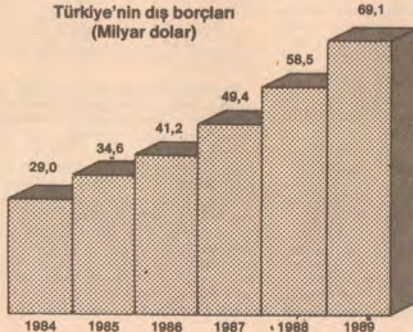
Türkiye'de devlet sektörü, kapitalizmin gelişmesinde ve devlet eliyle burjuva yetiştirmede önemli bir rol oynamıştır. Bu değerlendirmeye, başkaları da eklenebilir. Devlet sektörü ve KIT'ler, geniş emekçi yığınları sömürmenin araçları, tekelci sermayenin arpalıkları olarak görüle-

Evren-Özal ikilisi, şimdi de ulusal ekonominin temel taşları olan KİT'leri dinamitlemeye koyuldu

Beş yıl içinde Türkiye'nin borçları iki kattan fazla artacak

- **Türkiye 1985-1989 döneminde yılda ortalama ödemesi gereken 3 milyar dolar dış borç yükünün altından kalkabilse bile, yine de 1989'-da dış borç miktarı 69,1 milyar dolara ve yılda ödeyeceği dış borç miktarı 6-7 milyar dolara tırmanacak**

Türkiye süresi gelen dış borçlarını aksatmadan ödeyebilirse, yine de önümüzdeki beş yılın sonunda dış borç miktarı iki kattan fazla artarak 69 milyar 100 milyon dolara yükselecek. Bugün Türkiye'nin 29 milyar dolar dış borcu bulunuyor. Benzeri ülkelerde olduğu gibi Türkiye'nin dış borçlarının hızla artmasına, faiz oranlarının çok yüksek olması neden oluyor.

Özal Hükümeti'nin hazırladığı ve 1985-1989 dönemini kapsayan 5. Beş Yıllık Plana göre, Türkiye önümüzdeki beş yıl içinde süresi gelen dış borçlarını ödeyebilmesi için 18 milyar 300 milyon dolar yeni dış borç bulması gerekiyor. Yine Beş Yıllık Plana göre, Türkiye 1989 yılına kadar 15 milyar dolar dış borç ödeyecek.

Öte yandan, Türkiye 1985-1989 döneminde yılda ortalama ödemesi gereken 3 milyar dolar dış borç yükününün altından kalkabilirse, yıllık faiz oranı yüzde 17 olduğundan 1989'da toplam dış borç miktarı 69,1 milyar dolara ve yılda ödemesi gereken dış borç miktarı da 6-7 milyar dolara tırmanacak. Böylece, yalnızca önümüzdeki beş yıl içinde Türkiye'nin sırtına 36 milyar 500 milyon dolarlık faiz yükü binecek ve büyük bir ihtimalle, pek çok geri kalmış ülkede gözlendiği gibi kısa bir süre sonra, ekonomisi de emperyalizmin **"borç tuzağı"**nda boğulacaktır.

ları sömürmenin araçları, tekelci sermayenin arpalıkları olarak görülebilir. Ve hatta, devlet sektörünün, bugün nesnel olarak faşist diktatörlüğün önemli bir ekonomik dayanağı olduğu da söylenebilir.

Ancak, devlet sektörüne yalnızca bu yanlarıyla yaklaşmak ve onu, yalnızca bugünkü işlevleriyle tanımlamak, ciddi yanlışlık olur. Böylesi bir yaklaşım, Türkiye'de devlet sektörünün, nesnel olarak ulusal, anti-emperyalist, anti-tekel ve demokratik öz taşıyan yanlarını gözardı etmek olur.

Neden ve nasıl mı? Son yıllarda, bazı olumsuz adımlar atılmış olmasına rağmen, Türkiye'de devlet sektörü bugün hala ulusal, anti-emperyalist bir öz taşımaktadır. Özel sektör, büyük bir ağırlıkla girdi yoluyla emperyalizme, çokuluslu tekellere bağlanırken, Türkiye'de devlet sektörünün ekonomik birimleri, kuruluş özellikleri ve nitelikleri gereği emperyalizme, çokuluslu tekellere **"bağımlı"** kuruluşlar değildirler. Emperyalist odakların, yıllardır devlet sektörünü boy hedefi seçmeleri, bu sektörün varlığının çokuluslu tekellerin çıkarına ters düşmesi nedeniyledir.

İkinci olarak, Türkiye'de devlet sektörü, bütün olumsuz gelişmelere, büyük bir ağırlıkla bugün tekellerin çıkarına hizmet etmesine rağmen, yine de nesnel olarak ulusal, anti-tekel ve demokratik bir öz taşır. Çünkü, faşist diktatörlük koşullarında bile, henüz devlet sektörü tekelci sermayenin tam kontrol ve denetimine geçirilememiş ve direniş noktaları tümüyle kırılamamıştır. Bugün ekonominin pek çok alanında faaliyet gösteren devlet sektörünün ekonomik birimlerinin varlığı, tekelci sermayenin çıkarlarıyla çatışmakta ve bu nedenle, saldırıya hedef olmaktadır.

Kaldı ki, demokratik ve ilerici bir iktidarın gündeme gelmesi durumunda, devlet sektörünün işlevleri kolaylıkla değiştirilebilir ve geniş emekçi yığınlar yararına kullanılabilir. Salt bu nedenden ötürü bile, Türkiye'de devlet sektörü objektif olarak demokratik bir öz taşır.

Orta gelişmiş kapitalist ülkelerin bir çoğuna oranla, Türkiye'de çok güçlü bir devlet sektörü vardır ve ekonominin bütün kollarına dal budak sarmıştır. Ve kapitalist toplumda devlet sektörü, sosyalist sektörün **"taşıyıcısı"**dır. Bir devrim durumunda, bu sektör, özel kesimin aksine kolaylıkla sosyalist sektöre dönüştürülebilir. Ve devrim güçleri eski düzenden ne kadar güçlü bir devlet sektörü devralmışlarsa, işler de o kadar kolaylaşır.

İşte bu özelliklerinden ötürü, şimdi Türkiye'de emperyalizm, Evren-Özal üçlüsü, devlet sektörüne saldırıya geçmiş, onu temellerinden dinamitlemeye başlamışlardır. Bu, hiç kuşku duyulmasın ki, Türkiye'nin ulusal bağımsızlığının son kalıntılarına, ulusal ekonominin anti-tekel, anti-emperyalist ve demokratik öz taşıyan ekonomik dayanaklarına, Cumhuriyet tarihi boyunca yöneltilmiş en büyük saldırıdır.

Devlet sektörünün, burjuva iktidarların niteliğine dayalı olarak, egemen sınıfların bütününün, veya şu ya da bu kesiminin çıkarlarına işlevler görmesine karşı çıkmak, bu politikalarla mücadele etmek, hiç kuşkusuz, demokrasi mücadelesinin ayrılmaz parçalarından birisidir.

Ancak, emperyalizmin ve yerli ortaklarının saldırısıyla karşı karşıya bulunan ve kısa sürede, bu güçlerin eline geçebilecek olan devlet sektörünü korumak, bunun için mücadele etmek, şimdi demokrasi mücadelesinin, bir öncekine göre çok daha önde gelen temel taşlarından birisidir.

Evet, Türkiye'de devlet sektörü ve özellikle KİT'ler, 1950'li yılların başından beri, emperyalizmin ve yerli ortaklarının saldırısı altındadır. Ne var ki, bugüne kadar, emperyalizm ve yerli ortaklarının bu isteklerini yerine getirmeye hiçbir burjuva hükümetinin gücü yetmemiş ve bunu başaramamıştır.

Ama, şu an işin şakaya gelir tarafı kalmamıştır ve Evren-Özal çetesi, bu işi bitirmeye kararlıdırlar. Eğer demokrasi güçleri, gericiliğin bu büyük saldırısını göğüsleyemez, Evren-Özal çetesinin bu girişimini durduramazsa, verilecek kayıp gerçekten çok büyük olacaktır.

Federal Almanya'da 2. Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanan en kitlesel ve sert sendikal savaşın bir perde

Grevler bitti ama mücadel

13 Mayıs'ı 14 Mayıs'a bağlayan geceyarısı greve çıkan onbinlerce metal işçisinin sendikal savaşımı, Federal Almanya'da 40 saatlik çalışma haftasını, 1 Nisan 1985'ten itibaren geçerli olmak üzere 38,5 saate indirmeyi başardı. Böylece Federal Alman tekellerinin **"40 saatlik hafta duvarı"** delinmiş oldu. Tekelci sermayenin uzlaşmaya yanaşmayan, dayatmacı saldırısının püskürtüldüğü bu sendikal savaşımda gene de yüzbinlerce metal emekçisinin daha ileri ve kalıcı kazanımlara olanak sağlayan savaşım kararlılığı ve coşkusu gereğince değerlendirilemedi. Haftada 40 saatlik çalışma süresinin altına inilmesine karşılık bir dizi sendikal ödün verildi. Federal Alman sendikal hareketinde sendika üst yönetimlerine egemen olan sınıf uzlaşmacısı siyasal çizgi, toplu sözleşme anlaşmazlığı sırasındaki sendikal savaşımda da kendini bir kez daha gösterdi ve tekellerin temsilcileri ile salt masa başında görüşmeleriyle sonuç alınması yoluna gidildi. Bu yüzden de bu sayfada özetini sunduğumuz toplu sözleşme çerçevesindeki kazanımlarla yetinmek zorunda kalındı.

2. Dünya Savaşı'ndan sonra Federal Almanya toprakları üstündeki en büyük ve sert sendikal savaşım olarak nitelenen 1984 toplu sözleşme anlaşmazlığı, ilk olarak **12 Aralık 1983** günü patlak verdi. 12 Aralık günü Balingen ve Hamburg kentlerinde başlayan toplu sözleşme görüşmelerinde IG Metall Sendikası 35 saatlik hafta hedefini açıkladı. Ancak işverenlerin önüne konan bu öneri **"görüşülmeksizin"** reddedildi. Gelişmeler daha sonra şöyle oldu:

22 Aralık 1983: Kuzey Baden - Kuzey Württemberg toplu sözleşme bölgeleri için bu kez de Stuttgart'ta başlayan toplu sözleşme görüşmelerinde IG Metall sendikası bir süredir üyeleri arasında yaygın bir tanıtma kampanyası başlattığı **35 saatlik çalışma haftası** istemini, toplu sözleşmenin **özü** olarak ortaya koydu. Metal patronları hemen reddettiler.

16 Ocak 1984: İşverenlerin çalışma süresinin kısaltılmasına yanaşmamak kararında oldukları iyice ortaya çıktı. Toplu sözleşme görüşmelerinin ikinci oturumunda işverenler ücretlere yüzde 3,3 zam ve erken emeklilik önerisi ile geldiler. IG Metall ise 35 saatlik çalışma haftasını öne çıkarmaya kararlı olduğunu belirtti. Görüşmeler sonuç alınamaksızın kesildi.

6 Nisan 1984: İşverenlerin uzlaşmaz tutumuna karşı IG Metall Genel Başkanı **Hans Mayr,** 135 bin metal emekçisini uyarı grevine çağırdı. Çağrıya yığınsal olarak uyan metal emekçileri **6 Nisan Cuma** günü Federal Almanya'da metal sanayiini felce uğrattılar. İşçilerin katılımı ve uyarı grevi sırasında somutlanan savaşım coşkusu sendika üst yönetiminin beklentisinin çok üstündeydi. Ancak asıl şaşkınlık işveren kanadında oldu. Daha önce bilimsel (!) araştırma sonuçlarıyla, kamuoyu yoklamalarıyla (!) işçilerin sadece yüzde 30'unun 35 saatlik haftadan yana olduğunu iddia eden patronlar, bu ilk uyarı grevindeki yığınsal katılım ve coşku karşısında yeniden toplu sözleşme görüşmelerine oturmayı yeğlediler. Ancak **17 Nisan** günü Düsseldorf'ta yapılan ve **"Grevden önceki Salı"** olarak nitelenen görüşmelerde de sonuç alınamadı. Grev kaçınılmaz hale gelmişti. Nitekim **25 Nisan** Çarşamba günü IG Metall, Kuzey Baden - Kuzey Württemberg ve Hessen toplu sözleşme bölgeleri için grev oylaması kararı aldı. Patronların güdümündeki bilimsel (!) araştırma enstitüleri harekete geçtiler. Dizi dizi bilimsel araştırma sonucu, sayfa sayfa kamuoyu yoklaması yayınlandı. Alman televizyonu da bütün kanalları ile bu işçi düşmanı propaganda kampanyasında etkin yeraldı.

4 Mayıs 1984: Grev oylamaları başladı. Sonuç tokat gibiydi: İşçilerin yüzde 80,02'si **"greve evet"** diyordu.

10 Mayıs 1984: IG Metall yönetimi Kuzey Baden - Kuzey Württemberg toplu sözleşme bölgelerindeki işçiler için grev kararı aldı.

14 Mayıs 1984: Kuzey Baden Kuzey Württemberg'de 14 işyerinde 13 bin işçi greve çıktı.

15 Mayıs 1984: İşverenler grev yapılan işyerlerinde greve karşı lokavt ilan edileceğini, ayrıca grevden etkilenen işyerlerinde de **"soğuk lokavt"** uygulamasına gidileceğini ilan etti.

18 Mayıs 1984: Sendikal savaşım sertleşirken **Alman Sendikalar Birliği** (DGB) **23 Mayıs**'ta bağlı sendikaların tüm üyelerini metal emekçileri ile dayanışma grevine çağırdı.

21 Mayıs 1984: Hessen metal işçileri de greve başladılar. Grev uygulamasına geçilen işyerleri arasında otomobil tekeli **OPEL** de var.

22 Mayıs 1984: İşverenler, Hessen Anasası'nda lokavtı yasaklamış olmasına rağmen bu eyalette 30 bin metal emekçisine karşı lokavt ilan ettiler.

28 Mayıs 1984: Ülkenin dört bir yanından Bonn'a gelen 250 bin metal emekçisi savaş sonrasının en büyük işçi mitingini gerçekleştirdiler.

30 Mayıs 1984: Frankfurt İş Mahkemesi'nin kararı uyarınca, Hessen eyaletinde lokavta uğratılan Hessenli 26 bin 300 metal işçisinin işbaşı yapması gerekiyor. İşverenler hemen bir üst mahkemeye itiraz ettiler.

Kağıt ve basım işçileri de Leber formülü çerçevesinde toplu sözleşme imzaladılar

Basın işkolundaki grevler, işverenlerle sendikanın anlaşmaya varması üzerine 8 Temmuz Pazar sabahı sona erdi. Gazetemiz baskıya hazırlandığı günlerde, grev oylamasına gidilmemiş işyerleri de dahil olmak üzere tüm kağıt ve basım sanayii

Yeni toplu sözleşme: Değerli kazanımlar, önemli ödünler birarada

40 saatlık hafta duvarı yıkıldı! Ama...

Federal Almanya'da gerek metal işkolunda, gerekse kağıt ve basım işkolunda toplu sözleşmeler imzalandı. Böylece yaklaşık altı aydır süregelen sendikal savaşımda yeni bir aşama başladı.

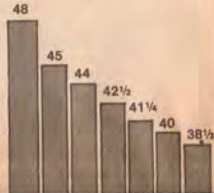
Sözleşmeler metal işkolundaki arabulucu, sağ sosyal demokrat Georg Leber'in ürettiği formül çerçevesinde bağıtlandı. Salt sendikal savaşım olanak ve gerekleri çerçevesinde ele alındığında varılan sonucun bir dizi olumluluğu **ve bir dizi** olumsuzluğu **da birlikte içerdiği gözleniyor. Toplu sözleşme görüşmelerinin başlangıcında çalışma süresinin kısaltılmasını** "tartışmaya bile yanaşmayacakları"nı **olanca kabalıkları ve pervasızlıklarıyla ilan eden metal ve basım tekelleri tükürdüklerini yalamışlardır.** 40 saatlik çalışma haftası duvarı delinmiştir. **Haftalık çalışma süresi 1 Nisan 1985'den itibaren 38,5 saate indirilmiştir. Ve kim-**

Kaldı ki gerek çalışma süresinde haftada sadece bir buçuk saatlik kısaltma yapılması ve bunun da gelecek yıl başlayacak olması, varolan şiddetli işsizliğin **pekişmesine yol açacak.**

● **Haftalık çalışma süresindeki bir buçuk saatlik azalmanın olumlu etkileri rasyonalizasyon ve otomatizasyonla hemen silinecek. Nitekim büyük tekellerin (BMW, WV, Mercedes, Höscht, Opel, Bosch) sözcüleri sözleşmenin bağıtlanışının ertesi günü hızlı bir rasyonalizasyona ve otomasyona gideceklerini** ve yeni işçi almayı düşünmediklerini **resmen açıkladılar.**

● **Haftalık çalışma süresinin (iki aylık ortalaması 38,5 saati geçmemesi koşuluyla da olsa) işyerleri için ayrı saptanmasına olanak verilmesi, aynı toplu sözleşmeden yararlanan işçiler arasında eşitsizliklere yol açacak. İşyeri**

Metal işkolunda çalışma saatleri

olmak üzere tüm kağıt ve basım sanayii işyerlerinde, sözleşme koşulları emekçilerinin oyuna sunulacak.

Matbaa ve kağıt emekçilerinin 12 hafta sürdürdükleri eylemin sonunda **IG Druck und Papier Sendikası**'nın imzaladığı ve 165 bin işçiyi kapsayan anlaşma özetle şöyle:

● Haftalık çalışma süresi 1 Nisan 1985'ten ibaret **38,5** saate indiriliyor. Uygulama, 31 Mart 1987'ye kadar geçerli olacak. Çalışma süresinin azalmasıyla ortaya çıkan günde bir buçuk saatlik farklar biriktirilerek, ya haftalık, ya üç aylık, ya da 6 aylık zaman dilimlerinde ücretli **izin günü** olarak kullanılabilecek.

● Basım işkolunda haftalık olarak ödenen ücretlere, 1 Temmuz 1984'ten itibaren geçerli olmak üzere yüzde 3,3 oranında bir artış getiriliyor. 1 Nisan 1985'de ise ücretler, 31 Mart 1986'ya kadar geçerli olacak şekilde yeniden yüzde 2,2 oranında arttırılıyor.

IG Druck und Papier Genel Yönetim Kurulu'nda 2 red oyuna karşılık imzalanan anlaşmanın hemen ardından bir açıklama yapan Sendika Başkanı **Ferlemann, "Anlaşmadaki koşulların ne yazık ki yeni işyerleri açılmasına fazla bir katkısı olmayacak"** dedi ve bu anlaşmayla, işçilerin işyeri yönetimine katılması (Mitbestimmung) yolunda da hiç bir ileri adım atılmadığını söyledi.

Basım ve kağıt emekçileri, arabulucu olarak seçilen CDU'lu **Biedenkopf**'un geçtiğimiz haftalarda yaptığı önerilerin reddedilmesi üzerine grevleri genişleterek sürdürdüler.

Sendikanın defalarca İçişleri Bakanlığı'na yaptığı başvuruya rağmen, patronlar gazetelerin dağıtımını yine polis gücüyle sağlamaya yeltendiler. Düsseldorf'da, CDU'ya yakın olarak bilinen **Rheinische Zeitung**'da yapılan grevde, IG Metall, HBV, ÖTV ve diğer bazı sendikaların üyeleri basın emekçileriyle birlikte gazetenin dağıtımını önlemek isteyince polis o güne kadar görülmemiş önlemler almaya kalktı. Yüzlerce polis grev lokalini çevirdi; dağıtımı önlemek isteyen grevci işçilerin önüne demir parmaklıklar koydu.

Frankfurter Allgemeine gazetesinin dağıtımını sağlamak içinse helikopter kullanıldı. Gazetenin 4 sayfalık özel sayısını bayilere ulaştırmak isteyen helikopter, tam 17 iniş yaptı. FAZ işçileri olayı protesto ederek, geçen yıl hastalanan bir işçiyi hastaneye yetiştirmesi için helikopter istendiğini, işvereninde bu istemi geri çevirdiğini hatırlattılar.

lışma haftası duvarı delinmiştir. **Haftalık çalışma süresi 1 Nisan 1985'den itibaren 38,5 saate indirilmiştir. Ve kimsenin kuşkusu yok ki sendikal savaşımın ödünsüzlüğü, sendikal örgütlenmenin gücü, sendikal savaşımın devrimci kavranışı ölçüsünde bu süre daha da inecektir. DKP Prezidyum üyesi** Werner Cieslak'**ın deyimi ile** "35 saatlik hafta savaşımı bir aritmetik problemi değil bir savaşım sorunudur." **Evet Federal Alman tekellerinin pekiştirmeye çabaladıkları 40 saatlik çalışma haftası duvarı delinmiştir. Hem oldukça kocaman bir deliktir bu. Bu yönüyle de sendikal savaşımın bu aşamasının sevindirici bir kazanımıdır. Bundan kuşku yok.** Ama...

...ama toplu sözleşme ile noktalanan sendikal savaşımın kapanan perdesinin ardından bir dizi olumsuzluğu görmemek de mümkün değil. Bunlar şöyle özetlenebilir:

● **Bağıtlanan sözleşme, işsizliği hafifletebilecek, var olan işyerlerini güvence altına alabilecek bir içerikten** yoksun.

saptanmasına olanak verilmesi, aynı toplu sözleşmeden yararlanan işçiler arasında eşitsizliklere **yol açacak. İşyeri işçi temsilciliğinin güçsüz olduğu işyerlerinde emekçilerin yükü artacak.**

● **Yeni sözleşme haftalık çalışma süresini 38,5 saate indirirken önümüzdeki yıllardaki gelişmelere işaret eden herhangi bir plan içermiyor. Böylece** "35 saatlik hafta" **hedefi tekellerce** gündemdışı **bırakılma tehlikesiyle karşı karşıya.**

● **İşverenin toplu sözleşme anlaşmazlığının başından beri savunageldikleri** "Flexibilierung" **(esnek çalışma süresi) bir ölçüde gerçekleşmiş oldu. İşyerlerinde yeni sözleşme ile haftada 37 saat ile 40 saat arasında değişen sürelerde çalışılabilecek. Üstelik bu değişme haftanın beş gününe ayrı ayrı da uygulanabilecek. Bu işverenlerin** "keyfi uygulamaları"**na geniş olanak tanıyor.**

1956'ya kadar
1. 10. 1956
1959
1962
1964
1967
1. 4. 1985'ten itibaren

Savaş sonrası Almanya'sının toplumsal-politik en büyük, en sert sendikal savaşımını geride bıraktık. Anlaşma yapıldı, ama kavga bitmedi. Yarım milyonun üstünde metal emekçisini grev, lokavt ve soğuk lokavtıyla kapsamına alan savaşım metal emekçilerine, işçi sınıfına ne getirdi? Varılan sonuç, yapılan anlaşma bir başarı mıdır, yoksa bir yenilgi mi?

Önce şu gerçeği saptayalım. Ne sevinçten takla atmamıza ve bayram yapmamıza ne de üzüntüden kahrolmamıza ve sendikal örgütümüze sırt çevirmemize gerek yoktur. Gerçekçi bir değerlendirme yapmak istiyorsak IG Metall Genel Başkanı Hans Mayr'in şu sözlerinin altını çizmemiz gerekir: **"Bu sonuç, kriz ve işsizlik ortamında toplumsal güç dengesinin bir sonucudur!"**

IG Metall, metal emekçileri yığınsal işsizlik, yoğun kriz ortamında da savaşım gücü ve yeteneğine sahip olduklarını belgelemişlerdir; üstelik kapital ve kabinenin, tüm burjuva basını ve bilimsel(!) araştırma enstitülerinin, mahkemeler ve Federal Çalışma Dairesi gibi kamu kuruluşlarının tam bir **"cephe birliği"** içersinde yoğun saldırılarına rağmen...

35-Saatlik-Hafta hedefine ulaşılamamış, ancak patronların **"yasak duvarı"** yıkılmıştır. 40-Saatlik-Hafta metal sanayiinde, bir daha geri dönmemek üzere tarihe karışmıştır. Ve haftalık çalışma süresi 1,5 saat kısaltılarak 38,5 saate indirilirken aynı zamanda tam ücret denkleştirimi de gerçekleştirilmiştir.

İşçi hareketi, sendikal hareket savaşım sonucunun değerlendirmesini yaparken ileri sürdüğü istemin ne kadarını gerçekleştiremediği değil, ne kadarını gerçekleştirebildiği açısından hareketle değerlendirmesini yapmalıdır. Gelişim ileriye doğrudur. Bardak yarım ya da üçte bir doldurulabilmiştir. Önemli olan yakın gelecekte bardağın boşaltılmasını önlemek, tam doldurulmasını gerçekleştirmek için savaşım vermektir. Ve IG Metall Yönetim Kurulu üyesi Hans Janssen söylediğinde haklıdır: **"Bu 35-saatlik-Hafta hedefine doğru attığımız tek ve son adım değil, ilk adımdır."**

Yılmaz KARAHASAN

SENDİKAC

Anlaşma yapıldı, ancak kavga bitmedi

Uzlaşma Kurulu önerisi üzerinde son sözü üyeler söylemiştir. Sonuç oylamalarında hem Kuzey Würtemberg/Kuzey Baden hem de Hessen bölgelerinde bu öneriyi kabul ederek grev savaşımına son verilmesine karar vermişlerdir. Ancak kavga bitmemiştir. Ve bugünün metal emekçileri, tümüyle işçi sınıfı aynı emekçiler, aynı sınıf değildir artık; daha zengin bir savaşım deneyimine sahip, bilinç düzeyi daha ileri boyutlara ulaşmış bir işçi sınıfıdır. Ve yerli-yabancı, kadın-erkek tüm emekçiler arası birlik ve dayanışma grev ve lokavt cephelerinde, yürüyüş kolları ve miting alanlarında, davul-zurna sesleri karışımında, ulusal ve uluslararası işçi marşları, şarkı ve türkülerinde ve giderek birlikte çekilen halaylarda daha da pekişmiş, daha da çelikleşmiştir.

İşte 7 haftalık yoğun savaşımın diğer önemli bir kazanımı da budur ve küçümsenmemelidir.

Daha iyi bir sonuca ulaşılamaz mıydı? Belki ulaşılabilirdi. Tabii ki yapılan anlaşmanın, birçok emekçi arkadaşımızın haklı olarak eleştirdiği olumsuz yanları da yok değil, var. Örneğin:

● 35-Saatlik-Hafta'nın belirli bir zaman aşaması içerinde gerçekleştirilmesini öngören bir **"kademe-planı"** yapılamamıştır.

● 1,5 saat kısaltılmış çalışma süresinin, yani 38,5-Saatlik-Hafta'nın uygulamaya başlanış tarihi 1 Nisan 1985 olarak saptanmıştır.

● Kısaltılmış haftalık çalışma süresinin uygulanmasında işyeri düzeyinde ayrıntıların **"işyeri anlaşmalarıyla"** belirlenebileceği ve ortalamanın 38,5 saat olması kaydıyla çalışma süresinin işyerinin belirli bölümleri, kişisel olarak emekçiler veya emekçi grupları için 37 saatle 40 saat arasında **"farklı"** düzenlemelerin yapılabilmesine olanak verilmiştir.

● Özellikle burada bir yandan işverenlere değişen ekonomik koşullara ve işyeri gereklerine göre daha uygun ve esnek hareket edebilme olanakları verilirken öte yandan çatışmanın ağırlık noktası işçi temsilcilikleri çalışmalarına kaydırılmış olmakta ve giderek işçi temsilciliklerine, istihdam politikası açısından daha büyük görev ve sorumluluklar yüklenmektedir.

Evet, anlaşma yapılmıştır, ancak kavga bitmemiştir. Bu atılımda 40-saat duvarı yıkılmış, tam ücret denkleştirimi gerçekleştirilmiş, fazla mesailerin önemli ölçüde kısıtlanması, zorunlu fazla mesailerin belirli bir hacımdan sonra **"serbest zaman"** olarak karşılanması sağlanmıştır.

35-Saatlik-Hafta hedefi gündemdedir. Toplu sözleşme politikasında yeni gelişimler sözkonusudur. Bu yeni gelişimler, her işyeri düzeyinde sendikal gücümüzü daha da artırmamızı zorunlu hale getirmektedir. Bu nedenle de sendika temsilcileri ve çalışmaları daha bir önem kazanmaktadır. Önümüzde duran en önemli görev 1985 yılı Ocak, Şubat ve Mart aylarında metal işkolunda işyerleri düzeyinde yürütülecek sendika temsilcileri seçimlerine şimdiden yoğun bir biçimde hazırlanmaktır. Ve diğer bir önemli görev de, grev ve lokavt cephelerinde, geride bıraktığımız yoğun sendikal savaşımda en ön saflarda yeralan yabancı kadın-erkek emekçi arkadaşlarımızın savaşımdaki saygınlık ve etkinliklerini sendikal örgütümüz içersinde de daha ileri bir saygınlık ve etkinliğe dönüştürmektir.

desi kapandı ve grevler sona erdi.

le sürüyor!

5 Haziran 1984: Hessen Eyalet Iş Mahkemesi, işverenlerden yana çıktı. Lokavtı yasaklayan mahkeme kararı bozuldu. Burjuva hukukunun salt özünde değil, işleyişinde de mülkiyet düzeninden ve mülk sahiplerinden yana olduğu bir kez daha kanıtlandı.

6 Haziran 1984: Toplu sözleşme görüşmelerine yeniden başlandı ve IG Metall yönetimi ilk kez **"35 saatlik hafta"** hedefinden **"ödün vereceğini"** belli etti. Sendika önerisi, ücretlere yüzde 3,3 zam ve haftalık çalışma süresinin **"kademeli"** olarak indirilmesi biçiminde masaya kondu. Işverenler **"ödün"**'ün kokusunu aldılar ve yeni öneriyi hemen reddettiler.

12 Haziran 1984: Soğuk lokavt uygulayan işyerlerinde işçilere, yasa gereği, Iş ve Işçi Bulma Kurumları (Arbeitsamt'lar) tarafından kısa çalışma parası ödenmesi yönündeki sendikal istemi reddeden **Federal Çalışma Dairesi**'nin bu tutumu **Frankfurt Sosyal Mahkemesi** tarafından yasaya aykırı bulunarak iptal edildi. Karar bir üst mahkeme olan **Darmstadt'**daki Eyalet Sosyal Mahkemesi'nde ele alınacak.

14 Haziran 1984: Grevlerin onca engellemeye rağmen sürmesi ve işçilerde, **"beklenen çözülme"**nin gerçekleşmemesi üzerine Metal Işverenleri Genel Birliği bir arabulucu tayin edilerek görüşmelere devam edilmesini önerdi. Metal patronlarının dize gelmeye yakın olduklarının bu ilk ve ciddi belirtisine karşılık IG Metall üst yönetimi arabulucu önerisini benimseme yoluna gitti.

20 Haziran 1984: Arabulucu olarak SPD sağ kanadından, Federal Savunma eski bakanlarından ve DGB'ye bağlı Yapı Işçileri Sendika eski başkanlarından **Georg Leber** tayin edildi ve göreve başladı.

26 Haziran 1984: Arabulucu Leber, önerisini hazırladı ve taraflara sundu. Öneri açıklanır açıklanmaz, Metal patronlarının sendikal örgütü **Gesamtmetall**'in elebaşılarından **Stihl "Mükemmel bir öneri"** dedi ve

Grev oylaması yapıldığında gerek Baden Württemberg gerekse Hessen eyaletindeki metal emekçilerinin yüzde 80'inden çoğu "greve evet" demişlerdi. Sıra arabulucu Georg Leber'in formülü çerçevesinde sözleşme imzalanıp imzalanmamasına ilişkin oylamaya gelince Baden Württemberg'de işçilerin sadece yüzde 54'ü, Hessen'de ise yüzde 52'si "evet" dedi.

ADAM OPEL Aktiengesellschaft | BETRIEBSVEREINBARUNG NR. 15 | Dat./Date 2.7.198

Zwischen Betriebsrat und Geschäftsleitung der Adam Opel AG, Werk Rüsselsheim wird folgende Betriebsvereinbarung geschlossen:

1. Der bezüglich der Neuregelung der wöchentlichen Arbeitszeit geschlossene Tarifvertrag in der Hessischen Metallindustrie führt bei der Adam Opel AG Werk Rüsselsheim zu folgender Neu

Grev kırıcıların haline köpekler bile gülüyor

Federal Almanya'da, metal işkolundaki grevler sırasında sayıları en büyük işletmelerde bile bir avucu bulmayan patron köpekleri grev kırıcısı olarak çalıştılar. Arkadaşları fabrika kapısında grev gözcüsü gömleğini kuşanıp onurlu ödevlerine başlarken, onlar gözlerini herkesten kaçırıp suçlarının utancı altında ezilmiş işyerine

Metal sözleşmesi neler getiriyor

Metal işkolunda toplu sözleşme anlaşmazlığı sona erdi ve sözleşme imzalandı. Arabulucu Georg Leber'in önerisi IG Metall Sendikası ve Metal Işverenleri Genel Birliği (Gesamtmetall) tarafından kabul edildi ve yaklaşık yedi haftadır süren grevler de sona erdi. Sözleşme halen Kuzey Baden - Kuzey-Württemberg ve Hessen toplu sözleşme bölgelerindeki metal işçilerini kapsıyor. Sözleşme önümüzdeki günlerde öteki toplu sözleşme bölgelerinde başlayacak olan görüşmelerde de bağlayıcı etki yapacak. Bu anlamda tüm Federal Almanya için geçerli bir sözleşme anlamı taşımakta. Federal Almanya'da çalışan Türkiyeli emekçilerin çok büyük bölümü metal işkolunda çalışıyor. Bu bakımdan yeni toplu sözleşme Türkiyeli emekçiler için önem taşımakta. Yeni toplu sözleşmenin özünü haftalık çalışma süresini düzenleyen maddeler ile ücret zamlarını belirleyen maddeler oluşturuyor. Tümü yüzlerce sayfalık bir belge niteliği taşıyan yeni toplu sözleşme özet olarak şöyle:

Haftalık çalışma süresi

Haftalık çalışma süresi molalar dışında 38,5 saattir. Bu sürenin işyerlerindeki uygulanması, yukarıdaki çerçeve içinde kalmak koşulu ile her işyeri için ayrı ayrı yapılacak olan işyeri anlaşmalarıyla düzenlenir. Bu anlaşmalarda işyerinin farklı bölümleri için ve keza tek tek işçiler yada işçi grupları için haftalık çalışma süresi 37 ile 40 saat arasında kalmak koşuluyla farklı farklı saptanabilecektir. Ancak bu sürenin dengeli dağılımına özen göstermelidir. Keza işyerine özgü gerekler de göz önüne alınmalıdır.

●

Ücretler
(1984 için)

Ücret ve maaşlar 1 Temmuz 1984'den itibaren yüzde 3,3 oranında yükseltilecektir.

●

1 Nisan 1984'den bu yana çalışmış olsun olmasın, bir iş bağı olan tüm işçilere bir defaya mahsus olmak üzere 250 Mark ödenecektir.

●

Ücret zamlarına ilişkin bu madde 31 Mart 1985'e kadar yürürlükte kalacaktır.

Ücretler
(1985 için)

sendikal örgütü **Gesamtmetall**'in elebaşılarından **Stihl "Mükemmel bir öneri"** dedi ve Leber formülünün kendilerince **"kabul edilebilir"** olduğunu söyledi.

28 Haziran 1984: IG Metall Büyük Toplu Sözleşme Komisyonu Stuttgart'ta toplandı ve Leber formülünü ele aldı. Uzun süren ve sert geçen tartışmalardan sonra 31'e karşı 87 oyla IG Metall üst yönetimi Leber formülünü kabul etti. Ardından da işçilerin oyuna başvuruldu. Kuzey Baden - Kuzey Württemberg'de işçilerin **yüzde 54**'ü Hessen'de ise **yüzde 52**'si Leber'in önerdiği toplu sözleşme taslağının kabul edilmesi yönünde oy kullanınca toplu sözleşme anlaşmazlığı sona erdi.

larken, onlar gözlerini herkesten kaçırıp suçlarının utancı altında ezilmiş işyerine giriyorlar ve **"patron için"** çalışıyorlardı.

Sanıyorlardı ki dini imanı **para**, dini imanı **kar** olan sermaye onların bu hizmetini takdir edecek. Rüsselsheim'daki **Opel** işletmesinde grev kırıcılığı yapanlar **"köpekliklerinin"** ödülünü pek güzel aldılar. Patron **resmi** bir yazı ile onlara haftalık çalışma süresinin kısaltılmasından yararlanamayacaklarını duyurdu. **Opel** patronunun parlak laflar altında grev kırıcılara attığı kazığı gösteren yukarıda kupürünü gördüğünüz resmi yazıda aynen şöyle deniyor:

"21 Mayıs'tan bugüne kadar işgücünü, olağanüstü fedakar bir biçimde firmamıza sunan işçiler bu uygulamanın dışında tutulacaktır. 40 saatlık hafta haklarını ısrarla savundukları için sözkonusu işçilerin bu uygulamayı anlayışla karşılayacaklarını umuyoruz..."

Böylece **Opel**'deki grev kırıcılar hem çalışma süresinin kısaltılmasından yararlanamayacaklar, hem de bir defaya mahsus ödenen 250 markı alamayacaklar... Kısacası grev kırıcılarının haline artık Rüsselsheim'ın köpekleri bile gülüyor...

•

Bu biçimde saptanmış olan haftalık çalışma süresi 1 Nisan 1985 tarihinde yürürlüğe girecek ve 30 Eylül 1986'ya kadar taraflarca feshedilmesi istenemeyecektir.

•

Haftalık çalışma süresi, haftanın beş gününe, hergün için eşit yada farklı farklı dağıtılabilir. Keza 38,5 saatlik haftalık çalışma süresi hesaplanırken, o işyerinde iki aylık çalışmanın hafta başına düşen ortalaması esas alınacaktır. Ancak bu ortalama, her ay kontrol edilecek ve ortalamanın 38,5 saatten fazla olması durumunda işyeri işçi temsilciliği ile derhal bir düzeltme toplantısı yapılacaktır.

(1985 için)

İşkolunun tümünde haftalık çalışma süresi 1 Nisan 1985'ten itibaren bir buçuk saat kısaltılacaktır. Emekçilerin bu yüzden bir ücret kaybına uğramalarını önlemek için saat ücretleri aynı tarihten itibaren yüzde 3,9 artırılacaktır. Özel işyeri anlaşması ile çalışma süresini 38,5 saatın da altına düşürmüş işyerlerinde emekçilerin ücretlerinin, haftada 38,5 saat çalışan emekçilerin ücretlerinden az olmaması için bu işyerleri için ek bir saat ücreti zammı daha yapılacaktır.

•

Bundan ayrı olarak 1 Nisan 1985'ten itibaren tüm ücret ve maaşlara yüzde 2 daha zam yapılacaktır.

•

Toplu sözleşmenin ücretlere ilişkin maddeleri 31 Mart 1986'ya kadar yürürlükte kalacaktır.

•

Bir işyerinde meslek eğitimi görenlere yapılan ödemeler 1 Temmuz 1984'ten itibaren 15 Mark ve 1 Nisan 1985'ten itibaren de 10 Mark artırılır. Bu artışlarda meslek eğitimi gören gencin hangi öğretim yılında bulunduğuna bakılmaz. Meslek eğitimi görenlere ayrıca bir defaya mahsus olmak üzere 65 Mark ödenir.

Fazla mesai

Haftada 10, ayda 20 saatı aşmamak üzere fazla mesai yapılması mümkündür. Ayda 20 saatin de üstüne çıkılması özel bir işyeri anlaşması ile mümkündür.

•

Fazla mesailer ilke olarak nakten ödenir. Ancak emekçinin isteği halinde ve işyeri koşulları elveriyorsa, fazla mesailerin 16 saata kadar olan bölümü ücretli izin hakkı tanınarak da ödenebilir. Böylesi bir durumda emekçiye tanınacak özel ücretli izin, fazla mesaiyi izleyen ilk üç ay içinde kullanılır.

Erken emeklilik

58 yaşını doldurmuş olan emekçiler, işverenin rızası ile erken emekliye ayrılabilirler. O işyerinde beş yıl çalışmış olanlar brüt ücretlerinin yüzde 65'i, 20 yılın üstünde çalışmış olanlar ise yüzde 70'ini emekli aylığı olarak alırlar.

Özel madde

Toplu sözleşme anlaşmazlığı sırasındaki eylem ve etkinliklerinden dolayı emekçilere herhangi bir ceza uygulamasına gidilmeyecek, gidilmişse bu geri alınacaktır.

GÖZÜYLE — **Ümit KÖSEOĞLU**

Milyonerlerin karşısına milyonları çekebilmek

Haftalık çalışma süresinin tam ücretle 35 saate indirilmesiyle ilgili toplu sözleşme kavgası, **"arabulucu Leber"** modelinin taraflarca kabul edilmesinden ve grev bölgelerindeki emekçilerin çoğunluğunun alınan sonuçlara **"evet"** demesinden sonra sona erdi.

Alınan sonuçları doğru ve sağlıklı bir biçimde değerlendirmek isteyenler, bu sonuçların Federal Almanya'nın politik ve toplumsal yaşamındaki güçler dengesinin bir ürünü olduğunu unutmamalıdır. Aksi halde, olaya duygusal açıdan yaklaşıldığında objektif bir değerlendirme yapılmamış olunur.

Alınan sonuçlar: Patronların politik ortamın elverişli olması nedeniyle sınıf savaşını yukarıdan aşağıya dikta yoluyla sürdürdükleri, eyalet anayasasını hiçe sayarak, yasadışı lokavt uyguladıkları, grev bölgeleri dışındaki yüzbinlerce emekçiyi, **"Parça yok-iş yok"** gerekçesiyle sokağa döktükleri bir ortamda elde edildi.

Grevin başladığı günler **"Parça gelmiyor"** gerekçesiyle üretimi durduran, işçilerine soğuk lokavt uygulayan VW işletmesinin, grevin sona erdiği 2 Temmuz günü yeniden üretime başladığını, grev bölgelerinde henüz çalışılmaya başlanmadan VW'nin birden bire nereden parça bulduğu başka türlü nasıl izah edilebilir?

Alınan sonuçlar: Federal hükümetin vargücüyle patronların yanında yer aldığı, hükümetin başı Helmut Kohl'ün işçilerin haklı istemlerini **"aptallık"** olarak adlandırdığı, yerli ve yabancı basın organlarının çoğunluğunun sendika ve grevcilere saldırdığı, Çalışma Bakanı Norbert Blüm'ün, Federal İş ve İşçi Bulma Kurumu ile ortaklaşa emekçilerin ekmeğine-aşına ambargo koyduğu, para ödemediği bir ortamda elde edildi.

Ve sonuçlar: Federal Almanya'daki sendikaları maddi ve manevi yönden çökertmek, işçi sınıfı hareketini parçalamak isteyenlere politik, ekonomik ve toplumsal taban hazırlandığı, gerici güçlere her türlü olanağın kolayca sağlandığı bir ortamda elde edildi.

Toplu sözleşme sonuçlarını analiz edip, değerlendirme yaparken işte bu gerçekleri göz ardı etmemeliyiz.

Patronların sendikaların 35 saat istemine **"evet"** demeyişlerinin nedeni, istemin ekonomik yükünün karşılanamaz oluşundan değildir. Grevler süresince Alman endüstrisinin 10 milyar Mark üretim kaybına uğraması, daha ucuza malolacak 35 saat isteminin, bu kaybın göze alınarak kabul edilmemesi, nedenin ekonomik olmadığının en açık örneğidir.

Gerçek neden baştan beri politiktir. 40 saatin işverenlerce **"kemikleştirilmesi"** politik nedenledir. Ve işçi sınıfı, onların sendikaları işverenlere, politik yandaşlarına ve tüm gerici güçlere karşı bu toplu sözleşme devresinde başarılı politik bir sınav vermiştir. Türkiyelilerin bu savaşta önemli yeri vardır.

Yaralar aldığımızı inkar etmiyoruz. İz bırakmadığı iddiamız da yok. İstemlerimizi tam olarak elde ettiğimizi de söylemiyoruz. Fakat işçi sınıfını, sendikaları politik yönden parçalamak isteyenlerin hevesi kursağında kalmıştır, bunu söylüyoruz.

Açık yüreklilikle söyleyelim ki, sendikaların ekonomik istemleri tam olarak gerçekleşmedi. Fakat aynı kararlılıkla belirtelim ki, toplu sözleşme kazanımları sadece ekonomik kazanımlarla ölçülmez. Burada istemlerin kalıcı veya geçici sonuçlarına da bakmak gerekir.

Sendikaların toplu sözleşme politikasını yakından izleyenler elde edilen 38,5 saatin kalıcı bir istem olduğu sonucuna varacaktır. Patronların inatla savundukları 40 saat duvarı yıkılmıştır. Tam ücret denkleştirmesi sağlanmıştır. Bunlar geri alınamayacak kalıcı sonuçlardır. Ve bunların politik önemi, en az ekonomik yanı kadar, hatta ondan daha önemlidir.

Belirli parasal kazanımların yanında, 58 yaşındaki emekçilere erken emeklilik olanağı da sözleşmelerin kapsamına alınmıştır. Çalışma süresini saptayan maddenin yürürlük süresi kısa tutulmuş (30 Eylül 1986'ya kadar), işverenlerin çalışma süresi ve yıllık izinler konusunu 1990'a kadar bağlama istemleri geri püskürtülmüştür.

Burada amacımız sizlere alınan sonuçları ballandırmak değildir. Örneğin çalışma süresinin kademeli de olsa 35 saate indirilmesi sağlanamamıştır. Fakat önü açılmıştır. Alınan sonuçlara grev bölgelerinde yapılan oylamada sendika üyelerinin yüzde 35'inin **"hayır"** deyişinin nedeni de budur.

Grev sonuçlarının grev bölgelerinde değil, grev dışı bölgelerdeki dayanışmanın oranı ile belirleneceğini, bu bölgelerden yükselecek dayanışma dalgasının patronların inatçı tutumlarını kırabileceğini, kamuoyu oluşturmada grev dışı bölgelerin yaşamsal önemini defalarca vurgulamıştık.

Şimdi kendimize soralım: Acaba bu görevimizi, grev bölgesi dışındakiler olarak bizler yeteri kadar yerine getirebildik mi? Gereğinde maddi kayıplara da katlanarak onlarla somut dayanışma gösterebildik mi? Alınacak sonuçları yakından etkileyebileceğimizi düşünüp, bunun için yeteri kadar özverili olabildik mi?

Bütün bu sorulara **"evet"** yanıtını verebiliyorsak, alınan sonuçların bu şekilde olmasını anlamak daha kolay olacaktır.

Güçler dengesini görmüyor, göremiyor, görmek istemiyorsak, içinde yaşadığımız ülkeyi politik açıdan değerlendirmiyor, değerlendiremiyor veya değerlendirmek istemiyorsak, sorunun sınıf mücadelesi olduğunu kavrayıp, **"milyonerlerin karşısına milyonları"** çekemiyorsak, daha çok grev yaşayacağız demektir.

OKUYUCU POSTASI

Türkiye Postası

İzin dönemi başlarken

Temmuz ayından başlayıp Eylül ayının ortasına kadar uzanan **"izin dönemi"** başladı. Okurlarımızın koca bir yılın yorgunluğunu attığı bu aylar **Türkiye Postası** için özellikle yorucu ve sıkıntılı bir dönemdir.

Yorucudur, çünkü gazeteyi çıkartan kadro da nöbetleşe olarak şöyle yada böyle bir tatil yapar. Bu zaten bir problem olan **"kadro açığımızı"** büyütür, işimizi zorlaştırır. Ama **Türkiye Postası** için izin döneminin getirdiği asıl zorluk parasaldır. Hem okurlarımız hem de gazeteyi okurlara ulaştırmakla görevli temsilcilerimiz izine çıkarlar. Bu , gazete satışlarında bir miktar düşmeye yol açar. Ama daha da önemlisi satılan gazetelerin paralarının bize ulaşmasında gecikmeler olur.

İzin döneminin getirdiği bu sorunları geçen yaz da yaşadığımızdan, bunlar bizim için beklenmedik şeyler değil. Ama bu yaz **"yeni"** olan bir durum var ki, biz ondan söz etmek istiyoruz ve bu sorunumuzu aşabilmek için abonelerimizden bize yardımcı olmalarını bekliyoruz.

Bildiğiniz gibi, **Türkiye Postası'**nın en önemli gelir kaynağı abonelerdir. Abonelerimizin büyük bir çoğunluğunun abonelik süreleri her 12 sayıda bir bitiyor. Geçen yıl ilk abone yenilemesi Eylül ayına rastlamıştı. İkinci abone yenilemesi ise geçtiğimiz Şubat ayındaydı. Şimdi üçüncü abone yenilemesi bundan sonra çıkartacağımız 36. sayımıza, yani Temmuz ayının sonuna ve Ağustos ayının başına rastlıyor. Bu, abonelerimizin ve temsilcilerimizin önemli bir bölümünün izinde oldukları günlerdir. Bu durum, satış paralarının

Döviz gelsin yeter

Ben 20 yaşında bir gencim. Yabancı düşmanlığı ile ilgili başımdan geçen bir olayı anlatmak istiyorum, Bir akşam belediye otobüsüne bindim. Şoförden bilet istediğimde bana sanki düşmanıymışım gibi bakıyordu. Otobüste Alman gençleri diledikleri gibi konuşuyor, bağırıyorlardı. İkinci durakta bir yabancı bindi. Otobüsün camını açtı. Açmaz olaydı... Şoför, **"pencereyi kapat pis yabancı"** diye adamın üzerine yürüdü. Halbuki az önce Alman gençler de bir cam açmışlardı ama şoför hiçbir tepki göstermemişti. Almanların çoğu şoförün bu tutumunu desteklediler. Ben yarım yamalak Almancamla birşeyler söylemeye çalıştım fakat kime laf anlatabilirsin ki? Beni dinlemediler bile. Ve o yabancıyı şoför otobüsten indirdi.

Bu yabancı düşmanlığının küçük bir örneğidir. Bizi bu ellere satan beylere, Federal Almanya'da yabancı düşmanlığı yok diyen, **"Ben de Almanya'da yaşadım böyle birşey görmedim"** diyen Dışişleri Bakanı Halefoğlu'na sormak gerekir: **"Peki, bu nedir?"**

Şimdi de bir kanun çıkarıp izine giden her insandan 20 Mark ayak bastı parası istiyorlar. Fakat bizim sorunlarımızla biraz olsun ilgilendikleri yok, umurlarında bile değil. Bir yandan da biz gençleri bedelli askerlik hikayesiyle sömürüyorlar. Döviz gelsin,tekeller kazansın da ne olursa olsun. Halbuki biz yurt dışında çalışan işçiler her gün hakaretlere uğruyor, horlanıyor, en ağır işlerde çalıştırılıyoruz. Bununla ilgilenen yok.

Muzaffer/Heilbronn

Kendiliğinden yıkılmaz

Aydın Engin dostumuz son yazılarından birinde **"işbirlikçi-tekelci burjuvazinin inşaatını yıkmak"** konusuna değinmiş. Evet bu inşaat yıkılmalıdır. İşçinin, emekçinin, sosyalistin, komünistin giremediği, barınamadığı bir inşaat zarar getirir. Derler ya, "kenarına bak bezini, anasına bak kızını al" diye. İçi faşistlerle, MHP'lilerle dolu bu inşaatın değil içine girmek, insanın önünden bile geçesi gelmiyor. Bu binanın daha dün atılan betonu donmadan yıkılmalıdır. Sanıyorum daha binlerce kişi de benim gibi **"şu inşaat bir yıkılsa"** diye düşünüyordur ama kendiliğinden yıkılmaz ki balyoz başına değmedikten sonra.

Özer/Strasbourg

Çektiğimiz nedir?

Ben çay üreticisiyim. İzinden dönenlerle konuştum. Çay alımının nasıl yapıldığını sordum. **"Hiç sorma"** dediler,

Burdur'da askerlik

Avusturya'nın Innsbruck kentinde 10 senedir çalışıyorum. Askerliğimi yapmamıştım. Gençleri soyma yasası olan paralı askerlik yasasından ben de faydalandım ve iki aylık askerlik görevimi yapıp döndüm.

Bu iki aylık zaman içerisinde askerlik eğitimi ile ilgili hiçbir şey öğretmediler. Banka yetkilileri, üç kağıtçı işçi şirketleri bolca nutuk çektiler. Ofset baskılı broşürler dağıttılar. Mesai saatleri işte böyle geçti. Akşamları yatıncaya kadar bir subay **"Komünistler şöyle böyle"** diye anti-Sovyet propaganda yapıyordu. 12 Eylül'den önceki olayları video filmleriyle gösteriyorlardı. Hepimizin uykusu gelirdi, kimse dinlemezdi. O zaman subay kızar, **"Lenin'den, Marks'tan bahsedilse uykunuz gelmez ama"** diye bağırıp dururdu.

Ama subayların içinde iyi niyetlileri de vardı. İlk günlerdeydi, eğitim alanında toplanmıştık, içimizden biri **"Federal Almanya'da komünistler siyasi örgüt kuruyor"** diye başlayıp birkaç da isim vermeye kalkınca, subay ona, **"Burası askerlik yeri, asker dedikodu yap-**

OKUYUCU ŞİİRLERİNDEN SEÇMELER

Grev günleri

Tavında demirdir şimdi
köhne zaman örsünde
dövülür ha dövülür
grev günleri

Dalında karanfildir şimdi
su verilmiş çelikçe
kızarır ha kızarır
grev günleri.

Çağdaş bir meyvedir şimdi
geleceğin özüyle
ballanır ha ballanır
grev günleri.

Bir ulu türküdür şimdi
gonca yüreklerde
çoğalır ha çoğalır
grev günleri.

Cengiz Doğu/Neuburg

Cunta barışı mahkum etti

Barışı tutukladılar İstanbul'da
kanıyor yüreğim yaralı
güvercinim mahpus giysisinde
çırpıyor kırık kanatları

Barışı tutukladılar İstanbul'da
bayramlarım acılarım umudum
durur mu kan bu canda
grevlerimin ilkyazı İstanbul'um

Barışı tutukladılar İstanbul'da
bir bir kırıldıkça tel örgüler
gökyüzü aydınlığında yurdumun
gene özgür uçacak güvercinler

Mehmet Esen/Duisburg

Hasretim

Yaşlı bir adama benzer,
saçları bembeyaz

Grevdeki işçilere

Dur!
durdu
işçi, şaltere
elini dokundurdu.
Dur!
durdu hayat
durdu çark,
bu çark
bundan böyle
işçiden yana,
dönmeli mutlak.

Işıl Korkmaz/Mainz

Diyen diller

Gurbet midir incindiğim
yer beni acı sözler
Sıla mıdır kıvandığım
dağlara kar yağıyor

Sermaye mi savunduğum
düzen bizi köle yapan
Kardeşlik mi özendiğim
barış dostluk güvercini

Birlik miyiz yarın iyi
belli olsun istiyorum
Haksızlıklar sona ersin
diyen diller beri gelsin

Yaz ozanım önümüz yaz
başaklar göğü sevecek
insanlar yaşamayı barışı
yeğleyenin yüzü gülsün

İsmail Kahraman/Stuttgart

Hasretimiz

Acılarımız ve türkülerimiz
öyle kucaklaşmışlar ki
Yoksulluk ve keder bizde
Öyle içiçedirler ki
Hani ulu ormanlar var ya

dir. Bu durum, satış paralarının akışındaki olağan aksama dışında, abone gelirlerimizde **"hesapta olmayan"** bir düşüşe yol açabilir. Izinde olduğu için abonesini yenileyemeyen okurumuzun yeniden abone olması ve parasını bize ulaştırması Eylül ayının ortasını, hatta sonunu bulabilir. Bu ise **Türkiye Postası** için ağır bir yük olacaktır.

Abone olmakla gazetemize paha biçilmez bir güç veren okurlarımızdan özellikle rica ediyoruz: Abone süreniz kaçıncı sayıda son buluyor? Eğer 36 sayıda son buluyorsa, **"abonemi izin dönüşünde yenilerim"** demeyin. Hemen bu sayımız elinize geçer geçmez abonenizi yenileyin ve parasını bize gönderin. Belki izinde olduğunuz 3-4 hafta boyunca **Türkiye Postası** elinize geçmeyecek ve siz okuyamadığınız 1 yada 2 sayı için para ödemiş olacaksınız ama, bugüne kadar desteklemiş ve yaşatmış olduğunuz gazetenizin önemli bir sorununu aşmasına da önemli bir katkıda bulunmuş olacaksınız.

Bu vesileyle, temsilcilerimizi de abone yenilemesi işine dört elle sarılmaları ve satış ve abone paralarını hiç zaman geçirmeden bize postalamaları konusunda uyarmış olalım.

pıldığını sordum. **"Hiç sorma"** dediler, **"günde 5'er kilo alıyorlar".** 5 kilo almakla bu çay biter mi? Çay Kurumu'ndaki yöneticiler hap MHP'liler. Eskiden çayı alıp denize dökerlerdi, devlet zarar ederdi. Şimdi ise köylüleri zarar ettiriyorlar. Bizim çektiğimiz nedir? Zatürre olmuş hasta çocuklarımızı doktora götürüp tedavi ettirmek 50 bin lira. Almanya'dakilere kolay gelir!

U.Yusuf/Hamburg

Enformasyon dergisi

Düşüncem odur ki, Almanca çıkartılacak aylık bir enformasyon dergisi Alman kamuoyunun bilgilendirilmesinde çok önemli bir boşluğu dolduracaktır. Sanıyorum böyle bir dergi bazı Türkiyelilerin de işine yarayacaktır. Ayrıca, Türkiye Postası'nın Almanca **"tanıtıcı"** pullar çıkarması da faydalı olacaktır.

Ismail/Hamburg

Türkiye Postası'nın notu: Alman kamuoyunu aydınlatıcı bir dergi çıkartılması ve diğer araçların kullanılması elbette faydalı olacaktır. Bu konudaki görüşünüzü tümüyle paylaşıyoruz. Ama bu Türkiye Postası'nın işi değil. Kaldı ki, biz olanca gücümüzü daha iyi bir Türkiye Postası çıkarmak için harcamalıyız. Selamlar ve öneriniz için teşekkürler.

askerlik yeri, asker dedikodu yapmaz, kes sesini" dedi.

Almanya'da Bedelli Askerlik Komiteleri kurulmuş. Bu büyük bir başarı. Bölgemizde henüz böyle birşey yok. Ben olmasına taraftarım, çünkü gördüklerimi bu komitede açık açık anlatırım. Bu bedelli askerlik yasası tek kelimeyle genç kuşakların geleceğini karartan bir yasa. Bu yasaya evet denemez. Bu yasa bir dönemin yüz karası olacaktır. Bu gidişe dur demeliyiz. Nerede bir komite kurulmuşsa ona destek olmalıyız. Bu canilerin ve soyguncuların ellerinden böyle kurtuluruz.

H. Gedikli/Avusturya

Bir fıkra

Bir gün laf partiden açılmış. Hoca'ya sormuşlar, **"Hadi hocam, halkçıyı, milliyetçiyi, doğruyu, eğriyi anladık da, bu Özal'a ne oluyor? Partisine bula bula isim diye ANA'yı buldu?**

Hoca gayet sakin, **"Ben de çok merak ediyorum erenler"** demiş, **"acaba Özal BABA'yı ne zaman bulacak?"**

Adının açıklanmasını istemeyen bir okur/Weinheim

saçları bembeyaz
daha hiç ayak basmamış kar gibi.
Elleri kurumuş toprağa benzer,
üzerindeki damarları
ağacın kökleri gibi

Ne kadar yaşlı hasretim...
Sevgimde o kadar genç ki.
Gözlerine benzer o adamın.
O masmavi gözlerine,
su gibi parlar...
Sanki o toprağı
canlandıracakmış gibi.

Hatica A./Herne 2

Hani ulu ormanlar var ya
Dallarını birbirinden ayırmazsın ya
İşte öyledir insanımızda sevgi
Ve zulmedene karşı nefret.
Ve öfkemiz kükremiş seller gibi
Sevdamız geleceği
bugünden kurmak
Ve inancımız zafere öyle berrak
Şafakta karanlığı yırtan güneş gibi.
Ve düşman kapkaranlık karşıda
Hürriyet ve aydınlık öyle hazin ki
Ve zafer öyle yakın ki,
Bir bıçak sırtı kadar.

Özgür Kartal/Nürnberg

Dünyanın neresinde olursa olsun

İnsanları, kavgamı seviyorum
Seni sevdiğim kadar.
Memleketimi özlüyorum
Seni özlediğim kadar.
Şimdi bizim burada
sahte tabiatıyla
Günde dört mevsimiyle
Deli ediyor Berlin beni.
Seni düşünüyorum, memleketimi
dünyayı, kavgamızı.
Dostları düşünüyorum
Hapihanelerde işkence altında
açlık greviyle dövüşenleri
Anasını babasını bekleyen
çocukları
Evlat acısıyla yanan anaları
babaları.
Dünyanın neresinde olursam
olayım
işçi sınıfıyla en ön safta
Hürriyet, barış ve kurtuluş için
Dövüşeceğiz sevgilim.

Cengiz Köktürk/Batı Berlin

Türkiye Postası

Türkiye Postası 15 günde bir Cuma günleri çıkar. **Herausberger:** Vereinigung für Völker Verständigung und Solidarität, 1000 Berlin 44, Donaustr. 1, **Verantwortlicher Redakteur:** Ahmet Kardam, **Zentralredaktion und Anschrift aller Verantwortlichen:** 1000 Berlin 44, Donaustr. 1, Tel: 624 60 92 **Herstellung:** Eigenvertrieb **Druck:** Henke Rollenoffset, 1 Berlin 48 Säntisstr. 49, **Banka Hesabı:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Postscheckkonto 461432-100, BLZ 100 100 10 Postscheckamt Berlin-West **Abone Koşulları:** Federal Almanya ve Batı Berlin'de 6 aylık (12 sayı) 30 DM, 1 yıllık (24 sayı) 60.DM. **Temsilcilikler-Fransa:** Paris, Tel: 01-258 26 90, **Federal Almanya:** Frankfurt, Tel: 0611-68 41 98, **Belçika:** Brüksel: B.P. 83, **Hollanda:** Amsterdam, Tel: 020-942323, **Ingiltere:** Londra, Tel: 01-340 47 39, **Danimarka:** Kopenhag, Tel: 01-707 506, **İsveç:** Stockholm, Tel: 08-367 576.

GÖNÜLLÜ MUHABİRİN NOT DEFTERİ

Önemini iyi kavrayamadığımız güçlü bir silah: Fotoğraf

Türkiye Postası'nın ilk sayısından beri temsilcilerimizden ve gönüllü muhabirlik yapan okurlarımızdan gelen bir istek var: **"Nasıl daha iyi muhabirlik yapabiliriz?" "Haber nasıl yazılır?" "Nelere dikkat etmeliyiz?"** Bu ve benzeri konularda aydınlatılmak istiyorlar.

Hiçbir burjuva gazetesine temsilcilerinden ve okurlarından böyle bir istek gelmez, çünkü onların bütün temsilcileri ve muhabirleri profesyoneldir; parayla çalışırlar ve gazeteciliği zaten biliyor olmaları gerekir. Ama **Türkiye Postası** gibi bir işçi gazetesi gönüllü muhabirleri olmadan yaşayamaz. Onun için temsilcilerimiz de dahil bütün gönüllü muhabirlerimize, bildiğimiz ve elimizden geldiği kadarıyla yardımcı olmak bizim görevimiz. Şimdi gecikmişde olsak, **"Gönüllü muhabirin not defteri"** adıyla bir köşe açmaya ve zaman zaman bu köşeden temsilcilerimize ve okurlarımıza yardımcı olmaya çalışacağız.

Bu köşedeki ilk konunun **"fotoğraf"**a ayrılmış olması bir rastlantı değil. Fotoğrafçılık bir sanat dalı. Biz elbette ki muhabirlerimizden birer fotoğraf sanatçısı olmalarını beklemiyoruz. Yalnızca şu basit gerçeğe işaret ediyoruz: Gazeteye göndereceğiniz her haberin mutlaka bir de fotoğrafı olması elbette şart değil. Ama insanları ve olayları fotoğraflama çabası içinde olmadıkça, bunun ne kadar önemli ve gerekli olduğunu kavramadıkça muhabirlik de yapılamayacağını bilmek gerekir.

Amaca uygun olarak çekilmiş bir fotoğraf, altındaki birkaç satırlık haberiyle, sayfalarca yazılmış bir yazıdan ve haberden çok daha inandırıcı ve etkileyicidir. Yalnızca mantığa değil yüreğe de hitap eder. Fotoğraf boyalı basının yalanlarını ve çarpıtmalarını etkisizleştirmekte ve gerçekleri anlatmakta çok güçlü bir araç. Ama bu güçlü silahı kullanmayı ya hiç düşünmüyoruz ya da düşünsek bile yalnızca düşünmekle kalıyor, bunu gerçekleştirmek için gerekli olan adımları atmıyoruz.

Bu sayımızda kendisi de fotoğrafçı olan ve röportajlarından tanıdığımız arkadaşımız **Mehmet Ünal**, Federal Almanya'daki temsilciliklerimize ve gönüllü muhabirlik yapan okurlarımıza **"İşçi Fotoğrafçılar Birliği"**ni ve bu birliğin çıkardığı **Arbeiterfotografie** adlı dergiyi tanıtıyor. Bu tanıtma yazısının yalnızca fotoğrafçılıkla uğraşmakta olan ve bu konuda daha da ilerlemek isteyenler için yararlı olmakla kalmayıp, temsilciliklerimize ve bütün gönüllü muhabirlerimize de kılavuzluk edeceğini umuyoruz. Bu, **"Gönüllü Muhabirin Not Defteri"** köşemizin ilk adımı olsun. Bu köşede hem fotoğraf konusunu hem de öteki konuları yeri geldikçe işleyeceğiz.

Bütün gönüllü muhabirlerimizden karşılaştıkları sorunları ve açıklamasını istedikleri konuları bize iletmelerini bekliyoruz.

İşçi Fotoğrafçılar Birliği'ni tanıyor musunuz?

Mehmet ÜNAL

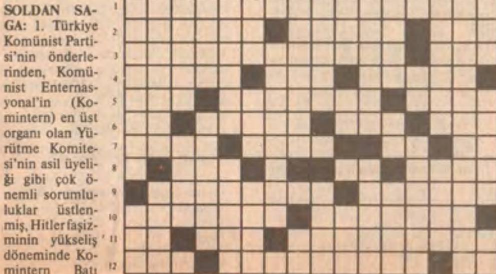
"İşçi Fotoğrafçılar Birliği"ni tanıyorsanız sorun yok. Ama tanımıyorsanız, bu konuda bir kaç söz söylemekte yarar olduğu kanısındayız.

İşçi Fotoğrafçılar Birliği'nin kökleri ve gelenekleri eskiye dayanıyor. Almanya'da işçi fotoğrafçılar hareketi 1926 yılında örgütlenmiş ve kendi yayın organını da çıkartarak Naziler tarafından kapatılana dek sınıf savaşında gereken yerini almıştır. İlk programlarından da öğrendiğimiz gibi, üye olabilmek için şu ya da bu partinin üyesi olmak gerekmiyor, toplumcu dünya görüşünü benimseyen herkes bu örgütün gruplarında çalışabiliyordu.

Bu örgütün çalışmalarını, işçi sınıfının tarihini belgelemek diye özetleyebiliriz. Ama çalışmalarını yalnızca kendi yaptıkları eylemleri belgelemekle sınırlamıyorlardı. Tersine, emeğini satarak geçinmek zorunda kalan insanların yaşam ve iş koşullarını ilk kez işçi gözüyle gözlemliyorlar, fotoğraf makinesi ile saptıyorlardı. Ve bunları işçi basınında ve kendi çıkarttıkları dergide yayınlı-

BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1. Türkiye Komünist Partisi'nin önderlerinden, Komünist Enternasyonal'in (Komintern) en üst organı olan Yürütme Komitesi'nin asil üyeliği gibi çok önemli sorumluluklar üstlenmiş, Hitler faşizminin yükseliş döneminde Komintern Batı Avrupa Bürosu Başkanlığı'nı yürütmüş. Türkiye'de defalarca tutuklanmış, hapiste yatmış, 1959 yı-

Başkanlığını yürütmüş, Türkiye'de defalarca tutuklanmış, hapiste yatmış, 1959 yılında Manisa'da sürgünde iken ölmüş Türk komünisti, 2. Firavunlar dönemi Mısırı'nda en büyük tanrı - Bebek ayakkabısı - Muğla'nın bir ilçesi, 3. Kapitalizmin gelişme döneminde, önceleri Ispanya ve Portekiz'de yaygın uygulanan, para ve altın rezervlerini olabildiğince büyüterek sermaye birikimini sağlamayı amaçlayan, dış ve iç ticaretin yüksek gümrük duvarları ile müdahalesine büyük önem veren ekonomik model - Ikinci tekil şahıs zamiri, 4. Anadolu'yu işgal eden Moğol imparatorluğunun, Yıldırım Beyazıt'ı yenen ünlü imparatorunun bedensel bir kusurundan dolayı takma adı haline gelen bir sıfat - Hatıra - Yoksulların cebi de cepkeni de öyledir, 5. Tersi Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin resmi haber ajansının kısa yazılışı - Orta Asya Türkleri arasında müslümanlıktan önceki yaygın din olan Şamanizmde şaman yardımcısı - Pedallarla hava üfleyip, piyano benzeri tuşlarına basılarak kullanılan ve dinsen hristiyan müziğinin simgesi haline gelmiş büyük boyutlu çalgı - Dölden geçen kalıtım, 7. Tersi Almanca bay - Tersi Bina yaparken taş yada tuğlaları birleştirmekte kullanılan bulamaç - Müzik notalarının sonuncusu - Insanoğlunun ilkel silahlarından biri, 8. Yunan mitologyasında pek yaygın bir telli çalgı - Alet işler o öğünür - Güneş sistemimizin dışında kalan yıldızlar arasında, dünyaya en yakın olanı, 9. Içine mermi konmaksızın top yada tüfeğin salt barut doldurularak patlatılması - Italya yarımadasını kuzeyden güneye bölen sıradağ, 10. Bire bir, her bir savaşçı ya da yarışmacının karşısında gene bir tekinin yer alması - Yüzüne bakılamayacak kadar çirkin ve iri yarı (özellikle) kadın, 11. En küçük zaman birimi - Göz, kaş, ağız gibi organları irade dışı oynatıp durmak - Afyon kentinin Osmanlılar döneminde daha yaygın kullanılan öteki adı, 12. Şiddetli yağışların yada ani kar erimelerinin yol açtığı su taşkını - ABD emperyalizminin açık ve azgın saldırıları altında devrimini korumaya ve geliştirmeye çalışan bir Orta Amerika ülkesi - Notaların ikincisi

YUKARIDAN AŞAGIYA: 1. Denizde belli bir noktayı işaretlemek amacıyla atılan, ucuna ağırlık bağlanmış, suda batmayan, genellikle göze çarpan renklerle boyanmış bir gemici düzeneği - Metal ya da tahtadan yapılmış su bardağı, 2. Bir işin, bir mesleğin yada bir işyerinin kıdemlisi, uzun süre emek vermiş - At, eşek gibi hayvanlara musallat olan asalak bir uçucu böcek, 3. Ortaçağ'da düşman gemisinde kürek çeken esir - Tersi Ince, uzun ve çoğu kez gözetleme amacıyla yapılmış bina, 4. Güney Amerika'da Ispanyol **"fatihler"**in yok ettiği, çağına göre çok gelişkin bir uygarlık kurmuş bir halk - Müslüman inancına göre öldükten sonra gidilecek olan **"öteki"** dünya, 5. Küçük, bazen ince uzun, tuzlu bisküvi yada peksimet - Olağan, gündelik, sıradan, 6. Yolcuların ve hayvanlarının konaklayabildiği bir tür otel - Tersi Türkiye'de bir boya tekelinin kısa yazılışı - Eski Anadolu evlerinde üstünde yer sofrasının kurulduğu bölüm, 7. Sivrisinekten daha küçük, kan emici bir sinek türü, 8. Avrupa'da burjuva demokratik devrimlerin ideolojik temellerini oluşturan filozofların en ünlülerinden, Hollanda kapitalizminin gelişmesine, Hollanda'daki burjuva ideolojisinin temellerinin atılmasına öncülük etmiş, laik, özgürlükçü, materyalist düşünür (ön adı: **Benedict**, en ünlü eseri: **Tabiatın Diyalektiği**) - Tersi Beyaz, 9. Tahta terlik - Tersi Üzümden çekilen, anasonlu, sert bir içki, 10. Tersi Istanbul Teknik Üniversitesi'nin kısa yazılışı - Tersi Rey - Fotoğraf sanatının ülkemizdeki en büyük ustasının adı (Soyadı: **Güler**), 11. Osmanlı döneminde sınır boylarındaki akıncı kalelerinin komutanlarına denirdi - Tersi Gözlerinin güzelliği, vücudunun inceliği ve yürüyüşünün yumuşaklığı ile ünlü bir geyik türü, 12. Toprağa tohum serperek bitki yetiştirmek - Galatasaray klübünün kısa yazılışı - Bir cins baykuş, 13. Tersi Yabancı - Tersi Aileyi ilgilendiren, 14. Müzik - Tersi Yıl, 15. Elektrikli ses yükselticilere bağlanarak çalınan, Ispanyol asıllı bir telli çalgı, 16. Nazım Hikmet'in soyadı - Yerleştirme, barındırma - Ikinci nota

GEÇEN SAYIDAKI BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAGA: 1. Büyük Ekim Devrimi, 2. Avara - Argo - Abdal, 3. Leziz - Il - Biz, 4. Ayakaltı - Ad - Saya, 5. Tiran - Alamana - Em, 6. Ok - Acıpayam, 7. Nitram - Amib, 8. Keten - Asena - Asi, 9. Pik - Karnıyarık, 10. Eziva - Karate, 11. Sulukule - Aram, 12. Ay - Batın - Maskara.

YUKARIDAN AŞAGIYA: 1. Balaton - Pala, 2. Üveyik - Ki, 3. Yazar - Nekes, 4. Ürikasit - Zub, 5. Kazan - Tekila, 6. Arnavut, 7. Kartaca - Rakı, 8. Ir - Ilhan - Un, 9. Mgi - Ap - Sı, 10. Dolama - Ey - Em, 11. Dayanak, 12. Van - Namara, 13. Rb - Sami - Irak, 14. Idba - Bakara, 15. Maiyet - Tar, 16. Ilzam - Sinema.

yorlardı.

Bir-iki yıl içinde bütün Almanya'ya yayılan örgütün çalışmaları, o tarihlerde fotoğrafçılığa yeni bir anlayış getirdi. Özellikle o güne kadar burjuva basınının yer vermediği fabrika yaşamına ilişkin foto-haberler, örneğin çırakların durumunu sergileyen fotoğraflar, işçi basınına ulaştırılıyor, burjuva basınının yalanları sergileniyordu.

Otuzlu yılların başlarında, faşist terör artınca, işçi fotoğrafçıların çalışma koşulları da zorlaştı. Naziler 1933'de iktidara gelince çalışmalarını illegal olarak sürdürdüler. Bu dönemde **"Reporter"** adlı bir de yayın organı çıkardılar. Ne yazık ki önlerine koydukları hedefleri tam olarak gerçekleştiremediler. Bir çoğu naziler tarafından tutuklandı ve toplama kamplarına sürüldüler.

Savaş sonrası Federal Almanya'sında ilk işçi fotoğrafçılar gruplarının ortaya çıkışı 1972-1973 yıllarında Köln ve Hamburg kentlerinde oldu. Daha sonraları öteki kent ve kasabalarda da kurulmuş olan fotoğraf gruplarının birleşmesiyle 4-5 Kasım 1978 tarihlerinde **"Federal Almanya Işçi Fotoğrafçılar Birliği"** kuruldu.

Işçi fotoğrafçıların gerek Alman Sendikalar Birliği **DGB** ile ve gerekse Halk Yüksek Okulları **VHS** ile birlikte yaptıkları çalışmaların ürünleri ve fotoğrafın görevi üzerine yapılan tartışmalar, işçi fotoğrafçılar hareketinin, burjuva fotoğraf anlayışına bir alternatif oluşturacak güçte olduğunu bir kez daha kanıtladı. Sorunlara fotoğraf makinesi ile nasıl yaklaşılması gerektiği, hergün yaşanıp görülen ve kanıksanan olayların nasıl bilince çıkartılacağı gibi konular en canlı tartışma örneklerinden bazılarıdır. Işçi fotoğrafçıların görevi, bu konulardaki burjuva anlayışına karşı alternatifi göstermektir.

Işçi fotoğrafçılar, gelişen güncel politik savaşıma da ayak uydurmasını bilmişlerdir. Örneğin 1979 yılında ve sonrasında barışı savunmak, yabancı düşmanlığına karşı savaşmak, bir Strauss'un seçilmesini önlemek konularında üzerlerine düşen görevi yerine getirmişlerdir.

Işçi Fotoğrafçılar Birliği'nin yayın organı olan **Arbeiter Fotografie**

dergisi, iki ayda bir çıkmaktadır. Içinde bulunduğumuz 1984 yılında bu dergi daha da yerine oturarak, her ay onbinlerce basılan burjuva fotoğraf dergilerine karşı bir alternatif oldu. Bu derginin ele aldığı konuların başlıcalarını şöyle sıralayabiliriz:

- Grup çalışmalarını tanıtmak.
- Fotoğrafçılık konusunda bilgi aktarmak.
- Bireyci fotoğrafçılık anlayışını tartışmak.
- Fotoğrafın öteki iletişim araçları ile olan ilişkisini ortaya koymak.
- Güncel politik savaşımda fotoğrafın işlevini tartışmak.
- Işçi fotoğrafçılığının tarihini tanıtmak.
- Teknik bilgiler vermek.
- Estetik ve mizanpaj konularında çeşitli görüşleri tartışmak.

Şu yaşadığımız Federal Almanya'da hemen herkesin evinde bir fotoğraf makinesi var. Bu makinelerimizi aile fotoğraflarını çekmenin yanısıra yaşadığımız olaylara da doğrultmasını öğrenmeliyiz. Fotoğraf makinesi olan ve politik çalışmalarını fotoğraflamak isteyen, grup çalışmasından hoşlanan ve bireysel çalışmayla hiçbir başarı elde edemeyeceğini anlamış herkese işçi fotoğrafçılar gruplarında çalışmayı öneririz.

"Ben yalnız başıma da politik fotoğrafçılık yapabilirim" diye düşünenlere grup çalışmasının yararlarını şöyle sıralayabiliriz:

- Deney alışverişi yaparak yanlışları tekrarlamamak.
- Grup içerisinde herkes birbirinin yaptığı çalışmaları görüp tartışacağı için, bu hem içerik hem de biçim konusunda belli bir uzmanlık kazandıracaktır.
- Yapılan her türlü hata grup içersinde birlikte tartışılacağından fotoğraf çekilirken yapılan yanlışların nedenleri daha çabuk ve kesin ortaya çıkacaktır.
- Sizde olmayan teknik araç ve gereçleri arkadaşınızdan temin etme olanağı doğacaktır.
- Fotoğrafçılık konusundaki yayınlar pahalı olduğundan, grupta ortak alınarak daha çok yayın izleme olanağı doğacaktır.
- Bir tek karanlık oda ile herkese çalışma olanağı sağlanacak ve gereksiz masraflardan kurtulunacaktır.

Bitirirken işçi fotoğrafçılarının şu düşüncesini de aktarmak isterim: **"Yalnızca fotoğraf ile bugüne kadar hiç savaş kazanılmadı. Ama Federal Almanya Işçi Fotoğrafçılar Hareketi'nin çalışmaları işçi sınıfının savaşımında çok önemli bir silah oldu."**

Ne yapmalı?

Herşeyden önce oturduğunuz kentte bir **"Işçi fotoğrafçılar"** grubunun olup olmadığını araştırın ve buraya üye olun. Çevrenizde böyle bir grubun olup olmadığı konusunda bilgi almak için doğrudan genel merkeze başvurabilirsiniz. Adresi şöyledir:

Arbeiterfotografie e.V.
Wielandstr. 13 a
2800 Bremen 1

Ayrıca **Arbeiterfotografie** dergisine abone olunuz. Bu derginin fiyatı 3 Mark'tır ve yıllık abone ücreti de 33 Mark 60 Pfenik'tir. Derginin ücretsiz bir örnek nüshasını görmek istiyorsanız, şu adrese bir mektupla başvurun:

Arbeiterfotografie
Plambeck & Co
Druck und Verlag GmbH
Postfach 920
4040 Neuss

FEBAG bir bildiri yayınlayarak gençlerin mücadeleyi sürdüreceklerini açıkladı

"Bedeli 15 bine indirten biz olduk 5 bine de indirteceğiz"

● **Batı Berlin'deki bedelli askerlik komiteleri gençlerin askerlik sorununa gerçekten sahip çıkan tek gazetenin Türkiye Postası olduğunu belirterek gazetemizi gençler arasında geniş şekilde yayma kararı aldılar**

Askerlik bedelinin 15 bin Mark'a indirilmesinin ardından Federal Almanya Bedelli Askerlik Girişimi (FEBAG) bir açıklama yaparak, **"bedeli 15 bin Mark'a indiren, biz gençlerin birlikte çalışmaları şenlikleri, eğlenceleri ve imza kampanyalarıdır"** dedi. Öte yanda **FEBAG** bildirisinde **"15 bin Mark da sorunumuzu çözmüyor. Sorun ancak biz gençlerin dediği gibi bedel beş bine indirildiğinde, iş güvencesi sağlandığında, askerlik çağında birkaç çocuğu olan ailelere kolaylık getirildiğinde, ödenen paralarla yurdumuzda bizlere işyeri olanakları açıldığında çözülecektir"** denildi. **FEBAG**'lı gençler bunun için daha çok çalışacaklarını ve bedeli 5 bine indireceklerini belirttiler. Federal Almanya'nın çeşitli kentlerinde gençler Haziran ayı içinde de bedelli askerlikle ilgili eylemlerini sürdürdüler.

KÖLN: Köln'de askerlik çağındaki gençler **"bedel beş bine indirilsin, iş güvencesi sağlansın"** istemiyle 16 Haziran Cumartesi günü bir açık hava şenliği düzenlediler. Annosstraße Stollwerk önünde yapılan şenliğe 200'e yakın gencin ailelerinin yanısıra Düsseldorf, Krefeld, N-Grevenbroich, Aachen, Bonn, Mönchengladbach, Wuppertal'dan da gençler katıldı. Açılışı Krefeld Barış Orkestrası'nın kendi besteledikleri barış türküleriyle yaptıkları şenlikte folklor, koro, saz grupları yeraldı ve değişik yarışmalar yapıldı.

KARLSRUHE: Karlsruhe'de de geçtiğimiz günlerde yapılan çuval gösterisine 700-800 kişi katıldı; gençler bildiriler dağıtarak bedel sorununu kamuoyuna anlattılar ve 15 bin Mark'ın beş bin Mark'a indirilmesi için 200 kadar imza topladılar.

BATI BERLIN: Öte yanda Batı Berlin'deki Türk Merkezi, Kreuzberg ve Naunynstr. Gençlik Evi Bedelli Askerlik komiteleri 6 Haziran akşamı **Türkiye Postası** bürosunu ziyaret ederek, gençlerin askerlik sorununa gerçekten sahip çıkan tek gazete olarak **Türkiye Postası**'nı gençler arasında yayma kararı aldıklarını açıkladılar.

Hollanda'dan da sesler geliyor

NIJMEGEN: Askerlik çağındaki gençlerin bedelli askerliğe ilişkin çalışmaları Hollanda'da da giderek yaygınlaşıyor ve gençler bu amaçla komiteler oluşturup, çeşitli etkinlikler düzenliyorlar. Bu komitelerden bir tanesi olan Nijmegen AÇ-GK'si, 9 Haziran'da kültür programı da içeren bir toplantı düzenleyerek taleplerini duyurdu. Çok sayıda gencin ve anababanın katıldığı toplantıda yapılan konuşmalarda ve toplantı sonu alınan kararlarda bugünün koşullarında 22 bin florin olan askerlik bedelinin kesinlikle ödenemeyeceği, bedelin beş bin florine indirilmesi gerektiği ileri sürüldü.

Kentteki iki caminin gençlerin haklı isteklerini destekleyip, vaaz sırasında duyuracaklarını belirttikleri toplantıya, T.C Daventer Başkonsolosluğu'nun davetli olduğu halde gelmeyişi gençler tarafından protesto edildi. Toplantıda ayrıca folklor, skeçler ve **Dostlar Müzik Grubu** da yeraldı.

DENHAAG: Bedelin 15 bine düşürüldüğü gün yayınladığı bildiri ile bedel beş bine inmeli talebini ileri süren **"Denhaag Askerlik Çağındaki Gençler Komitesi"**, gençler arasında **BEDEL** tiyatrosu adıyla bir de tiyatro oluşturdu. Üç kişiyle başlayıp 10 kişiye yükselen tiyatro şimdiye dek **Portakal-Kör Topal** oyununu üç kez oynadı.

Londra'dan Atina'ya 55 kilometrelik yürüyüş halkın sevgi ve dayanışma gösterileri içinde

Türk Ocağı'ndaki toplantı tepkilere yol açtı

Heilbronn'da MHP,Yapı Kredi ve konsolosluk işbirliği

PKK yönetiminin cinayetleri protesto ediliyor

"Apocu"lar olarak tanınan Kürt örgütü **PKK** yöneticilerinin, örgüt içi ayrılık yüzünden PKK üyesi **Enver Ata**'yı öldürtmeleri Türk ve Kürt ilerici güçler tarafından şiddetle protesto edildi. Isveç'in Uppsala kentinde 20 Haziran günü işlenen cinayetin faili, Isveç polisi tarafından yakalandı ve PKK örgütünün üyesi olduğunu ve **Enver Ata**'yı parti yönetimi tarafından verilen emir üzerine öldürdüğünü itiraf etti.

Cinayet üzerine 24 Haziran günü ortak bir bildiri yayınlayan **Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları** (KUK), **Kürdistan Öncü Partisi** (PPKK), **Rızgari, Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi** (TKSP) ve **Tekoşin**, PKK yönetimi tarafından hain ilan edilen **Enver Ata**'nın, bu örgütün içinde sorumlu konumlarda bulunduğunu, Diyarbakır'da tutuklanarak ağır işkenceler gördüğünü, öldü diye çöplüğe atıldığını, kaldırıldığı hastaneden yurt dışına kaçtığını ve örgüt içi sorunların şiddet kullanılarak çözülmesine karşı çıktığı için PKK yönetimi tarafından **"hain"** ilan edilerek öldürtüldüğünü açıkladılar. Bu bildirinin yayınlanmasının ardından **Uppsala Türk ve Kürt Halkıyla Dayanışma Komitesi, ISTIB, Dayanışma Derneği, Stockholm Kürt Derneği, Isveç Kürdistan Dernekleri Federasyonu** ve **Kürdistan Kultur Center** de ortak bir bildiri yayınlayarak bu politik cinayeti protesto ettiler.

Her iki bildiride de, PKK örgütünden ayrıldığı veya ayrılmak iste-

ve konsolosluk işbirliği

Geçtiğimiz günlerde Heilbronn Neckarsulm'daki AUDI otomobil fabrikası patronunun Türkiyelileri işten çıkarmaya zorlamak için başvurduğu **"prim"** uygulaması konusunda Türk Ocağı lokalinde yapılan toplantı, Stuttgart Konsolosluğu, Yapı ve Kredi Bankası'nın Stuttgart temsilciliği ve MHP yandaşı Türk Federasyonu arasındaki işbirliğini gözler önüne serdi. **"İşçilerimizi aydınlatma"** maskesi altında Türk Federasyonu üyesi Türk Ocağı lokalinde düzenlenen toplantıya Stuttgart Konsolosluğu Çalışma Ateşesi **Zafer Tanin** ile Yapı ve Kredi Bankası Stuttgart Bölgesi temsilcisi **Yaşar Çetin**'de katıldılar. Çalışma Ateşesi Zafer Tanin'in **"bazı Alman kuruluşlarının ve belli mihrakların uydusu olan kişilerin yaymış oldukları haberler"** konusunda ki aydınlatıcı konuşmasından sonra söz alan Yapı ve Kredi Bankası temsilcisi **Yaşar Çetin**, işçilerin alacakları dönüş primlerini Yapı Kredi Bankası kanalıyla Türkiye'ye aktarmaları konusunda uzun bir **"reklam konuşması"** yaptı.

"Vatana döviz kazandırma" görüntüsü altında yapılan bu **"MHP'li banka reklamı"** toplantısında, AUDI fabrikasında işyeri temsilcisi olan **Tuncay Tuncay** ile **Fuat Topaloğlu**'nun da IG Metall sendikası adına katılmaları ve konuşma yapmaları geniş tepkilere yol açtı. IG Metall sendikası Heilbronn Neckarsulm Bölge temsilciliği konuyla ilgili bir açıklama yaparak, bu iki işyeri temsilcisinin adı geçen toplantıya sendika adına katılmadıklarını ve sendika tüzüğünü çiğnediklerinden ötürü de haklarında gerekli işlemlerin yapılacağını açıkladı.

Londra'dan Atina'ya 55 kilometrelik yürüyüş halkın sevgi ve dayanışma gösterileri içinde sürdü; eylemden sonra tertip komitesi Atina İşçi Merkezi'nde bir basın toplantısı düzenledi

Yunanistan'da, "Türkiye'deki tutuklulara özgürlük" yürüyüşü

Türkiye cezaevlerindeki politik tutukluların açlık grevleri Yunanistan demokratik kamuoyunda geniş yankıya yol açtı. Haziran ayı içinde Atina'nın çeşitli semtlerinde Yunanistan Komünist Partisi ve onun gençlik örgütü **KNE**'nin düzenlediği ve **IGD**'lilerin aktif olarak katıldığı yürüyüşler yapıldı. 25-26 Haziran günü de Lavrion-Atina arasında yol boyunca yapılan konuşmalar ve halkın dayanışma gösterileri ile süren 55 kilometrelik bir yürüyüş gerçekleştirildi. Basın ve yayın organlarının büyük ilgi gösterdiği ve 15 gazetenin büyük puntolarla verdiği yürüyüşe IGD, Dev-Sol, Birlik Yolu, TKSP taraftarları, FKBDC, TKP (B) ve THKO sempatizanları **"Politik Tutuklulara Özgürlük"** pankartı altında katıldılar. Yürüyüş sonunda Yunanistan Dayanışma Komitesi Türkiye Büyükelçiliği'ne ve Birleşmiş Milletler'e Türkiye'deki baskıları protesto eden birer mesaj iletti. Öte yandan, 3 Temmuz'da çeşitli politik eğilimlerden kadınları çatısı altında toplayan **Yunanistan İlerici Anneler Birliği** (PEME) Atina'da, Türkiye'de baskı altındaki kadınlarla dayanışma için bir miting ve yürüyüş düzenledi.

Her iki bildiride de, PKK örgütünden ayrıldığı veya ayrılmak istediği için birçok insanın yaşamının tehlikede olduğu belirtildi. Örneğin MK üyesi Resul adlı kişinin ve dört bayanın ve ayrıca **Baki Karer** ve 20 arkadaşının PKK tarafından tutuklandıkları, ağır işkence gördükleri ve hayatlarından endişe edildiği açıklandı. Aynı şekilde Resul'ün kardeşi **M. Sıddık Altınok**'un bıçakla yaralandığı, Batı Berlin'de de bir yaralama olayının yer aldığı, Mainz kentinde de **Mehmet Bingöl**'ün silah zoruyla kaçırılmaya çalışıldığı bildirildi. Her iki bildiride de, yeni cinayetlerin önlenebilmesi için, Türk ve Kürt bütün ilerici ve demokrat örgütlerin ve kişilerin, PKK yönetiminin bu cinayetlerine karşı aktif tavır almaya çağırıldı.

Mannheim'de faşistlere yer yok

Neonazi'lerin 19 Haziran günü Mannheim'da düzenlemek istedikleri toplantı anti-faşistlerin kararlı tavrıyla önlendi. Toplantı, halen Batı Berlin-Spandau'da cezasını çekmekte olan Hitler faşizminin önemli elebaşlarından **Rudolf Hess**'in suçsuz olduğunu kanıtlamak üzere düzenlenmiş; bu konuda tarihsel yalanları belgelemek için D.Irwing adlı bir Ingiliz tarihçisi de toplantıya çağrılmıştı.

Ancak DGB Mannheim bölge Başkanı **Lothar Hüneke** başta olmak üzere aralarında **SPD, DKP** ve **Yeşiller**'den eyalet ve kent parlamentosu saylavlarının da bulunduğu geniş bir halk kitlesi, toplantının yapılacağı Rhein-Caje'ye iki saat öncesinden giderek faşistlerin oraya girmesine olanak tanımadı. Çağrılılar salona bile girmeden çekip gitmek zorunda kaldılar ve bunlar olurken bir grup anti-faşist de toplantıda satılmak üzere oraya getirilen yaklaşık 10 bin DM değerinde çok sayıda kitap, plak ve yayın malzemesini Ren nehrine attı.

İsveç'te sığınmacıların sorunları ele alınıyor

Isveç Türkiyeli Ilericiler Birliği ISTIB'in bir süreden beri sürdürdüğü girişimler sonucunda, Isveç Hükümeti Göçmenler Bakanı Anita Gradin'in başkanlığında sığınmacılar politikasıyla ilgilenecek özel bir kurul oluşturdu.

ISTIB bundan birkaç ay önce kendi lokalinde politik sığınmacıların sorunlarına ilişkin bir toplantı düzenlemişti. Toplantıya Isveç Hükümeti sekreteri **Jonas Widgren**, Çalışma Bakanlığı sekreteri **Heralda Linton**, Göçmenler Şurası, Isveç Politik Göçmenler Danışmanlığı, Uluslararası Af Örgütü, Kızıl Haç ve diğer ilişkin kuruluşların temsilcileri de katılmıştı. Daha sonra **"Ilk sığınılacak ülkenin bazı hallerde politik sığınma için başvurulacak ilk ülke sayılmaması"** konusunda Göçmenler Bakanı **Anita Gradin** ile de görüşen ISTIB bu konunun parlamentoya getirilmesini sağladı ve bu girişimler sonucunda sözkonusu kurul oluşturuldu.

CÜNEYT BAŞBUĞ **Nokta**

15 Dakika

Babalar günü nedeniyle tutukluların baba ve çocuklarıyla arada tel örgü olmaksızın görüşmelerine izin verildi. Babaların çocuklarına dokunmalarına günlerdir-aylardır-yıllardır sarılmadıklarına sarılmalarına 15 dakika izin çıktı. 15 dakika sürse bile, 17 Haziran Pazar günü onbinlerce politik tutuklu her zaman yaşadıklarından çok daha değişik bir görüş geçirdiler.

Bir tarafta babalar ve çocuklar, bir tarafta çocuklar ve babalar araya dizilmiş uzun masaların üstünde diller, eller, kucaklamalar, sarılmalar, hasretler, anlatılanlar, anlatılamayanlar, zaman bulunanlar, heyecandan hatırlanmayanlarla dopdolu bir 15 dakika yaşadılar. Uzanılan ranzalarda, atılan voltalarda tutuklular belki hiç bir zaman 15 dakikanın böylesine kısa olduğunu farketmemişlerdi. Günleri devrilsin diye itenler dakikaları durdurmaya çalıştılar.

Çocuklar arasında küçücük olanlar da var. Kendilerini fazla alışkın olmadıkları kucaklarda babaların sonu gelmez öpücüklerine bırakmış, şaşkın şaşkın izliyorlar olan biteni. Olanlardan hiç bir şey anlamadıkları kesin. Bakışlarında daha da kesin olan bir şey var ki, herşeyi anlamaya, bu dünyayı babalarından daha iyi kavramaya aday oldukları. Daha büyükçe olanlar yanıtları güç sorular soruyorlar babalarına:

– Sen ne yaptın ki baba?
– Ne zaman geleceksin?

Çocukların hemen yanında babalar da var. Ne ufaklıklar gibi asker giysili mahkumların kucaklarına çıkmışlar, ne onları kucaklarına almışlar. Omuzlarında sıkıca kavradıkları oğullarına-kızlarına yanıtı güç sorular da sormuyorlar. Soruların çoğu zamanla yanıtlarını buldu çünkü.

Belki ak saçlı adam oğlunun kendine çizdiği yolu hiç bir zaman onaylamamıştı. Belki çocuklarını aynı iştahla yoğuran yanyana oturmuş iki siyasi mahkum tutuklanmadan önce sık sık tartışıyorlardı. Belki hala üzerinde tartıştıkları konular var. Oysa şimdi heryere egemen olan hasret hepsini sevgilerde, küçük öpücüklerde, sarılmalarda kenetlemiş.

Hasret sadece Metris'de egemen değil. Ne de sadece Mamak, Maltepe, Diyarbakır'da. Tüm ülkede egemenlik kuruyor hasret. Türkiye özgürlükleri ellerinden alınmış, onu en çok seven evlatlarına hasret duyuyor, evlatların hasreti kavgaları, ana-babaları, çocukları...

"Ne zaman geleceksin" diye soruyor ufaklık babasına. **"Ne zaman geleceksin?"** O babasına sorarken bu soruyu herkese yöneltiyor. Hiç bir şekilde kaçış yok bu sorudan.

O ufaklığın babası, o ufaklıkların babaları, babaların çocukları ne zaman dönecekler evlerine?